

Møte tirsdag den 16. desember 2008 kl. 10

President: Eirin Faldet

Dagsorden (nr. 33):

1. Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 95/2007 av 6. juli 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/68/EF om stiftelsen av allmennaksjeselskaper og sikring og endring av deres kapital (Innst. S. nr. 110 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 84 (2007–2008))
2. Innstilling fra justiskomiteen om rettfærdsvederlag fra statskassa (Arbeidet i rettfærdsvederlagsutvala i 2007 mv.) (Innst. S. nr. 107 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 12 (2008–2009))
3. Innstilling fra justiskomiteen om endring i statsbudsjettet for 2008 under Justis- og politidepartementet (drift av redningshelikopterenesta) (Innst. S. nr. 109 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 20 (2008–2009))
4. Innstilling fra justiskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 108 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 21 (2008–2009) unntatt kap. 456 og 3456)
5. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 16):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tiltak som ivaretar arbeidstageres behov for informasjon om hvilke rettigheter de har og hvor de kan henvende seg når de føler seg uberettiget overvåket av arbeidsgiver.»
6. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 14):
«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og vurdere å innføre endringer slik at livsarvinger etter avdøde gis lik rett til arv som gjenlevende ektefelle, jf. arveloven § 6 første ledd annet punktum.»
7. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 15):
«Stortinget ber Regjeringen i løpet av neste stortingsperiode evaluere gjeldende straffebestemmelser om terrorvirksomhet med sikte på å avklare om bestemmelsene har virket etter hensikten.»
8. Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet i forbindelse med ekstraordinære utgifter for håndtering av skogbrannen i Froland (Innst. S. nr. 53 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 85 (2007–2008))
9. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2007 (Innst. S. nr. 120 (2008–2009), jf. Dokument nr. 1 (2008–2009))
10. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjoner som er behandla av Stortinget (Innst. S. nr. 113 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:1 (2008–2009))
11. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar–30. juni 2008 (Innst. S. nr. 121 (2008–2009))
12. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om anmodnings- og utredningsvedtak i stortingsseksjonen 2007–2008 (Innst. S. nr. 119 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 4 (2008–2009))
13. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om særskilt melding fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Ombudsmannens undersøkelse av ligningsbehandlingen for 2005 og 2006 av krav om særfradrag for ekstra store sykdomsutgifter som følge av diabetes (Innst. S. nr. 74 (2008–2009), jf. Dokument nr. 4:1 (2007–2008))
14. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Fornyings- og administrasjonsdepartementet (Innst. S. nr. 117 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 28 (2008–2009) kap. 1)
15. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av bevaringen og sikringen av samlingene ved statlige museer (Innst. S. nr. 118 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:10 (2007–2008))
16. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av behandling og oppfølginga av Vik-brevet i Kommunal- og regionaldepartementet («Terra-saka») (Innst. S. nr. 78 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:11 (2007–2008))
17. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse om statlig virkemiddelbruk for sikker og pålitelig overføring av kraft i distribusjonsnett (Innst. S. nr. 111 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:15 (2007–2008))
18. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av nordisk samarbeid om reparasjonsberedskap for kraftsystemet – en parallellrevisjon mellom norsk, dansk og finsk riksrevisjon (Innst. S. nr. 112 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:16 (2007–2008))
19. Referat

Sak nr. 1 [10:00:40]

Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 95/2007 av 6. juli 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/68/

EF om stiftelsen av allmennaksjeselskaper og sikring og endring av deres kapital (Innst. S. nr. 110 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 84 (2007–2008))

Hilde Magnusson Lydvo (A) [10:01:26] (ordfører for saken): Det er en enstemmig komité som ønsker å innlemme i EØS-avtalen direktiv 2006/68/EF. Direktivet omhandler stiftelsen av allmennaksjeselskaper og sikring og endring av deres kapital.

Komiteen viser til at formålet med direktivet er å gjøre det enklere for allmennaksjeselskaper å gjennomføre kapitalrelaterte disposisjoner og dermed øke selskapenes konkurransevne og effektivitet, uten at dette går på bekostning av vernet av minoritetsaksjonærer og kreditorer. Ved å åpne for at det i nasjonal lovgivning kan gis forenklede prosedyrer for og større fleksibilitet ved allmennaksjeselskapers kapitalrelaterte disposisjoner, vil direktivet kunne bidra til å gjøre europeiske allmennaksjeselskaper mer robuste og derved samtidig styrke europeisk næringsliv.

Komiteen merker seg at direktivet i hovedsak retter seg mot private rettssubjekter.

Direktivet foranlediger en gjennomgåelse og vurdering av mulige endringer i de aktuelle bestemmelsene i aksjeloven og allmennaksjeloven.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1611)

Sak nr. 2 [10:02:36]

Innstilling fra justiskomiteen om rettferdsvederlag fra statskassa (Arbeidet i rettferdsvederlagsutvalga i 2007 mv.) (Innst. S. nr. 107 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 12 (2008–2009))

Thomas Breen (A) [10:03:10] (ordfører for saken): Aller først vil jeg takke komiteen for et godt og konstruktivt samarbeid i denne saken.

Billighetserstatningsordningen er Stortingets egen ordning hvor enkeltpersoner som har kommet særskilt uheldig ut, kan søke om en skjønsmessig kompensasjon for det. Ordningen er basert på sedvane og er ikke nærmere regulert i formelle regler.

Vi har i de siste årene fått et økt antall saker som har ligget på vent for behandling i utvalgene, her på huset. Dette har vært en uheldig situasjon, fordi mange da måtte vente for lenge på avgjørelser i sin sak.

Vi fikk en betydelig økning i saker da Stortinget utvidet ordningen i forbindelse med erstatningsordning for krigsbarn, romanifolk og samer som har blitt utdannings-skadelidende. Det er derfor gledelig at vi nå ser at antallet behandlede saker er større enn antallet søknader. Grunnen til det er at det i 2007 har vært to utvalg i virksomhet hele året, mens det i 2006 store deler av året bare var ett utvalg. Utvalgene behandlet til sammen 2 244 saker og utbetalte til sammen 134 mill. kr. Vi har nå fått enda et utvalg i drift, slik at vi nå får bygget ned restansen. Det er komiteen veldig tilfreds med.

I forbindelse med opprettelsen av utvalg nr. 2 mente Presidentskapet at det er grunn til å se på den framtidige organiseringen av ordningen. Dette synet støttes både av Regjeringen og komiteen. Det er grunn til å se på om ordningen burde tatt inn andre grupper enn de som i dag har fått utvidet adgang. Det er også grunn til å se på denne ordningens plass i forhold til de generelle velferdsordningene. Så gjennomgangen bør også ha en prinsipiell tilnærming.

Til slutt: Det framlagte forslaget har en enkeltsak, hvor det er foreslått å gi en erstatning på 300 000 kr. Dette er 100 000 over beløpet til fullmakten for utvalgene og må derfor behandles i Stortinget i plenum. Søkeren det gjelder, har oppgitt en rekke årsaker til sin vanskelige situasjon, og komiteen støtter forslaget med å gi kompensasjon på 300 000 kr. Komiteen tilrår derfor Stortinget å støtte det framlagte forslaget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 1611)

Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 3 og 4 behandles under ett, og anser det for vedtatt.

Sak nr 3 [10:05:50]

Innstilling fra justiskomiteen om endring i statsbudsjettet for 2008 under Justis- og politidepartementet (drift av redningshelikoptertenesta) (Innst. S. nr. 109 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 20 (2008–2009))

Sak nr. 4 [10:05:53]

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 108 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 21 (2008–2009) unntatt kap. 456 og 3456)

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [10:07:08] (komiteens leder og ordfører for sak nr. 4): Det mest omfattende forslaget i saken om salderingen av inneværende års budsjett er økningen av bevilgningen til politiet. Vi har hatt en omfattende debatt om budsjettet i Stortinget, der også salderingsforslaget ble behørig drøftet. Jeg skal derfor bare knytte noen korte merknader til forslaget.

Vi står overfor en krevende bemanningssituasjon i po-

litiet. Flertallet i komiteen, som består av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, har understreket at denne situasjonen har utviklet seg over tid. Det er flere regjeringer som må ta ansvaret for at denne situasjonen har oppstått, ikke minst knyttet til at det over tid har vært tatt opp for få studenter på Politihøgskolen.

Den rød-grønne regjeringen har tatt viktige grep for å møte bemanningsutfordringen. Vi fikk utarbeidet rapporten *Politi 2020*, som viser at det er behov for 3 700 flere ansatte i politiet fram mot 2020. Vi har i løpet av de årene vi har styrt, styrket politibudsjettet reelt med over 800 mill. kr. Vi har innført viktige reformer for politiet, som DNA-refomen. Vi er i ferd med å fjerne soningskøen, noe som også betyr at politiet får økte ressurser fordi man slipper å bruke store ressurser på å frakte varetektsfanger over lange avstander. Og ikke minst: Vi har en rekordhøy økning av politihøgskolestudenter. Der har vi mer enn fordoblet studenttallet siden vi overtok. I løpet av denne perioden utdanner vi nesten 650 flere studenter enn forrige regjering gjorde. Det er innlysende at det vil være et viktig bidrag til å løse politisituasjonen.

Likevel så vi at flere politidistrikt meldte om utfordrende budsjetttrammer. Dette er en situasjon som flertallet tar på stort alvor. Jeg har registrert at medlemmene av både opposisjonen og posisjonen bruker mye tid på å ha dialog med politiorganisasjonene, med politiet og å reise rundt og besøker politidistriktene. Det synes jeg er veldig positivt. Det er en veldig viktig del av den jobben vi har som ombud og justispolitikere. Gjennom de møtene vi har hatt med *Politi-Norge*, har også vi fått et godt bilde av de utfordringene man står overfor.

Vi øker derfor politibudsjettet med 52 mill. kr inneværende år. Denne økningen kommer på toppen av den økningen politiet har fått, og betyr at politiet i 2008 har fått en reell styrking på 365 mill. kr.

Det er tatt viktige grep for å løse utfordringene innen politiet, som jeg sa. Deres viktigste behov er flere ferdigutdannede politifolk. Dette vil løse seg over tid. Det er også behov for flere sivile stillinger i politiet. Det er derfor gledelig at neste års budsjett vil gi rom for 250 nye stillinger i politiet.

Justisministeren har gått i dialog med politiorganisasjonene, bl.a. for å diskutere behovene som *Politi 2020* peker på. Jeg registrerte i gårsdagens *Dagens Næringsliv* at leder i Politiets Fellesforbund, Arne Johannessen, var svært positiv til dialogen og hadde god tro på at man i fellesskap skulle finne gode løsninger.

Det som er viktig, er for det første å få tiltakene inn i riktig spor og ha en god dialog rundt dem. Når det gjelder budsjettprosessen: Hva neste års budsjett gir rom for, og budsjettprosessen videre. Det er innlysende at når vi øker antallet studenter på Politihøgskolen så kraftig som vi gjør, vil det også innebære krav til økte budsjetter framover. Til sist, til det med dialog: Vi må ha en gjennomgang av organisasjon og driftsstruktur.

Det er veldig bekymringsfullt når vi ser at vi i løpet av de ti siste årene har hatt en økning i politiet på 25 pst. i antall årsverk, nesten 3 000 stillinger, og 800 av disse er politifolk. Likevel går tilbakemeldingen på at det er færre

i aktiv tjeneste enn det har vært tidligere. Da er det viktig med den gjennomgangen som man nå foretar, for å finne løsninger på dette området.

Jeg registrerer at opposisjonen krever at organisatoriske endringer skal gjennomføres umiddelbart. Jeg tror det er uklokt. For det første mener jeg vi er nødt til å avvente utfallet av dialogen. Dette handler ikke minst om å ha respekt for organisasjonene, for organisasjonenes innspill og for den prosessen som nå pågår.

For det andre mener jeg at en del av i hvert fall de større grepene, foreslått av både Politiets Fellesforbund og andre, vil kreve en forankring kanskje vel så mye lokalpolitisk som i selve etaten.

Jeg har lyst til å invitere opposisjonen videre med i en dialog om utfordringene vi står overfor når det gjelder politiet og den prosessen vi nå er inne i. Det tror jeg vil være viktig. Jeg håper at vi også i denne debatten kan få en konstruktiv debatt om de utfordringene vi står overfor.

Til slutt: Saksordføreren for saken om redningshelikoptre vil orientere om den i et innlegg senere i dag.

Presidenten: Det ser vi fram til.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:13:51]: Jeg vil begynne med å gi litt ros til Regjeringen for det fokuset de klarer å holde på redningstjenesten. Det er positivt at vi har fått på plass en base på Vestlandet. Det er også meget positivt at samtlige baser nå har fått tilstedevakt, og at lege blir en fast del av det operative crew. Det skal Regjeringen ha ros for, men det skulle nesten bare mangle, for det er en oppfølging av Stortingets vedtak av 16. mai 2002.

Men opposisjonen kan ikke alltid bare gi ros, og så vil heller ikke jeg gjøre. I 2002 ble det også fattet et vedtak som lød slik:

«Siden dagens flåte av redningshelikoptre er blitt svært gammel ber komiteen om at disse fases ut innen 2008, dersom det lar seg gjøre produksjonsmessig.»

Det har altså gått seks og et halvt år uten at det har blitt en fornyelse av dem, og vi vet ikke når et endelig vedtak vil komme. Det er ikke bare denne regjeringen som skal ha skylden for det. Også Bondevik II-regjeringen er delaktig i dette og har sin del av ansvaret. Men det er nå på tide at dagens regjering tar tak i saken og får lagt fram de forslag til vedtak som behøves for å fornye denne flåten. Det er viktig for den beredskapen som redningstjenesten skal ha.

Når det gjelder driftsansvaret på den nye basen på Vestlandet, er det gjort et politisk grep i forhold til at Forsvaret skal drifte dette. Vi har i dag mange sivile operatører som er meget dyktige på området, og som jeg ser med stor fordel kunne ha driftet dette. Vi får nå et monopol. Og jeg er meget skeptisk til monopoler, uansett om de er private eller offentlige, men offentlige monopoler er vel ikke å foretrekke framfor private. En privat operatør har erfaring og det som trengs for å kunne ta tak i dette og utføre jobben på en god måte.

Jeg vil også referere til St.meld. nr. 44 for 2000–2001, som faktisk ble fremmet av regjeringen Stoltenberg. Der står det bl.a.:

«Forsvaret bør ikke yte bistand til det sivile sam-

funn der oppgavene kan løses like godt av frivillige eller kommersielle aktører, eller der dette kan fortrenge kommersielle interesser.»

I så måte kunne det være på sin plass at vi fikk inn sivile operatører også på dette området.

Så litt tilbake til helikoptrene og fornyelse av dem. I den situasjonen vi er nå, viser det seg at vedlikeholdskostnadene av helikoptrene utgjør 75 pst. av de totale driftskostnadene pr. flytime. Dette begynner å bli bekymringsfullt. Vi bruker altså så mye på vedlikehold at vi med stor fordel kunne ha byttet ut helikoptrene og fått nye, noe som også ville gjøre tjenesten atskillig bedre. Så Fremskrittspartiet vil på det sterkeste oppfordre Regjeringen til snarest mulig å få ut anbud på nye redningshelikoptre, slik at redningstjenesten kan ha det operative verktøyet de skal ha – sammen med mannskaper – og kan gjøre det som må til for å kunne redde liv, ofte på sekunders varsel.

Elisabeth Aspaker (H) [10:18:10]: Rett skal være rett: Regjeringen har tatt et betydelig løft for å styrke redningshelikoptertjenesten. En samlet komité har derfor gitt Regjeringen ros for at det nå er etablert tilstedevakt med lege på alle redningsstasjoner.

Fra Høyres side er vi imidlertid bekymret over at prosessen med anskaffelse av nye redningshelikoptre trekker ut i tid. At levetiden for redningshelikoptrene stadig forlenges kan få alvorlige konsekvenser fordi viktig utstyr om bord er i ferd med å gå ut på dato. Vi vil derfor understreke viktigheten av at utstyr og ressurser fungerer tilfredsstillende, selv om helikoptrenes levetid må forlenges.

Høyre har tidligere tatt opp utstyrssituasjonen for 330-skvadronen. I forbindelse med redningsaksjoner er det store problemer med å få dagens varmesøkende kameraer til å fungere. Det utføres redningstjenester ofte i ekstreme vær-situasjoner med svært lite dagslys, og manglende funksjonelt utstyr kan medføre at operasjoner kompliseres, og at menneskeliv settes unødige i fare. Jeg viser i denne sammenheng til Høyres forslag ved behandlingen av 2009-budsjettet, der vi ber Regjeringen komme tilbake med forslag til midlertidig løsning på problemene med manglende utstyr i helikoptrene, senest i revidert nasjonalbudsjett for 2009. Jeg vil gjerne høre statsrådets vurdering i akkurat denne saken.

Så til situasjonen i politiet. Det hersker liten tvil om at politiet landet over sliter med alvorlig mannskapsmangel, og ledelsen i politidistriktene stilles daglig overfor svært tøffe prioriteringsutfordringer i forhold til hvilke oppgaver man skal ta fatt i, og hvilke oppgaver man må la ligge. Det som går igjen, er at typiske politisaker, som f.eks. narkotika og ordensforstyrrelser, mange steder nå viser en klar nedgang fordi politiet rett og slett ikke har kapasitet til dette arbeidet. I tillegg innrømmer politiet og lensmenn åpent at det forebyggende arbeidet er det som kanskje lider mest under dagens ressursituasjon. Servicen overfor publikum er heller ikke slik som den burde være. Det er ingen selvfølge at politiet har kapasitet til å følge opp lovbrudd og henvendelser fra publikum.

Det er anslått at denne høsten står om lag 410 stillin-

ger ledige ute i politidistriktene, noe som ifølge flere av politimestrene er nødvendig for å få driftsbudsjettene til å gå rundt. Nye arbeidstidsbestemmelser fra 1. juli i fjor tappet etaten for operative ressurser, uten at det den gangen ble satt inn konkrete mottiltak. Til nyttår kommer ny ATB for politijuristene, som vil tappe politiet for viktig påtalekapasitet – også denne gangen uten at det er redegjort for hvordan denne situasjonen skal løses når dette nå innføres om få uker.

Det er lite betryggende at mye av den operative polititjenesten i helgene i dag er avhengig av at politifolk jobber overtid, og det er bekymringsfullt at en av bærebjelkene for trygghet og sikkerhet i samfunnet i stor grad synes å være et overtidsbasert system.

Høyre tolker det som en klar innrømmelse når Regjeringen omsider bevilger ekstra midler som kan bedre driftssituasjonen noe ute i politidistriktene. Problemet er at det kommer på overtid, så sent på året at det vel ennå ikke er fordelt og formidlet ut til politidistriktene. Så når man da sier at dette skal være til hjelp i 2008, er det nesten vanskelig å ta på alvor. Problemet er jo også at 52 mill. kr på langt nær er tilstrekkelig til å løse de problemene som faktisk er der ute. Fordelt på 27 politidistrikter er jo dette småpenger i forhold til de oppgaver som står i kø. Og hvis man i tillegg tar på alvor den begrunnelsen som er kommet for disse 52 mill. kr, nemlig at dette skal kompensere for merutgifter som følge av flere utstedte pass, dyrere biometriske pass og flere voldsalarmer og vedlikehold av dem, vet jeg nesten ikke om det er mulig å se at dette er friske penger som skal bidra til å bedre driftssituasjonen ute – når det er utgifter som allerede er påløpt.

Uansett er det viktig å understreke at det bare er varierte, større driftsbudsjetter for politiet som kan skape den forutsigbarheten som er nødvendig for å kunne planlegge, oppbemanne og få en polititjeneste som er i takt med de oppgavene som faktisk er bestemt av dette huset og av andre som har forventninger til politiet.

Høyre mener det er behov for et større politiløft. Det er behov for et større fokus på nye sivile stillinger, og det er et større behov for å satse mer målrettet på senioren. Da må seniortiltak også bli seniortiltak for alle seniorer i politiet, og ikke som vi nå hører, at det er en tendens til at det er sjefene i politiet som får tilbud om seniortiltak. Jeg skulle ønske at statsråden hadde hatt samme fokus på tiltak innenfor politiet, som han har på tiltak innen soningskøavviklingen, men det gjensstår altså å se.

Odd Einar Dørum (V) [10:23:25]: Jeg synes også det er svært gledelig at redningshelikoptertjenesten er styrket, slik den er bygd opp. Det er ikke alle budsjettkamper noen vinner, men andre kan vinne dem, og det er hyggelig for landet.

Det blir litt rart når opposisjonen beskriver at det ikke var framdrift når det gjelder helikoptre, for det kjenner jeg faktisk en del til. Det kjenner Stortinget til også. Bondevik II-regjeringen opererte ut fra at vi skulle ha rett til å kunne anskaffe NH90. Skal man anskaffe NH90, må man ha en klarering med ESA. Den linjen ble fulgt. Så har den nye regjeringen valgt et annet regime. Den har lagt dette ut på

anbud, som Fremskrittspartiet var for hele tiden. Da etablerer man nye spilleregler. Jeg skal bare nøye meg med å si at jeg legger til grunn at Regjeringen har oversikt over at den prosessen går skikkelig. Når det på justissektoren ved ulike regjeringer har vært mulig å få til både nødnett og tungt fengsel i Halden, skjønner alle at vi må ha helikoptre som fungerer. Det ligger i selve strukturen. Jeg skal bare nøye meg med å understreke hvor viktig det er – ikke fordi jeg tror at noen ikke mener det, men fordi det kan være greit at det er sagt fra Stortingets talerstol når noen skal prøve å gjøre inntrykk på Finansdepartementet i harde og tunge budsjetttrunder.

Når det gjelder situasjonen i politiet, skal jeg holde meg til invitasjonen fra representanten Bjørnflaten. Jeg synes det er saklig bra at Regjeringen nå er i en dialog med politiets organisasjoner om å få en felles virkelighetsbeskrivelse. Jeg synes det er bra at man uavhengig av kampen om lønn ser på den faktiske driftssituasjonen i politiet. For det er ingen tvil om at den kan være utfordrende mange steder. Så har jeg merket meg det i representanten Bjørnflatens innlegg om antallet nye politifolk som har kommet til. Det går på emner jeg har tatt opp tidligere i denne salen, og faktisk før den tid også, om at det er altfor mange karriereveier i politiet som rekrutterer bort fra gaten, inn på et kontor og oppover i systemet. Vi har rett og slett ikke gode nok karriereveier og kompetansebyggingssystemer for dem som skal være fotsoldater. Det å ha det, er viktig, og jeg merket meg at statsråden nå har sagt at det er ett av de temaene han tar med i den dialogen han har med politiorganisasjonene. Jeg vil understreke at det er viktig. For at det skal gi status og posisjon å gjøre den jobben ute blant folk som alle i denne salen som nå deltar i debatten, ønsker, må man bygge opp en karrierevei og ny kompetanse.

Så er det to framrykningsmuligheter det er enighet om, men som det må legges stor vekt på. Det ene er å sette inn sivile. Jeg har selv tidligere sagt at 40 sivilister kan, plassert rett, styrke ordenstjenesten i Oslo med 40, fordi det frigir de menneskene som i dag sitter i rettssaler helt unødvendig, og det frigir folk som gjør praktiske oppgaver. Det er grep som kan ha en målrettet effekt, og som jeg bare etterlater til dem som har makt og mulighet til å forvalte budsjettet.

Så er det en annen sak, og det er seniorpolitikk. Jeg må innrømme at jeg er blitt litt beklemte av det jeg leste om prosjektet som var i Hordaland – ikke av at det var et prosjekt om seniorpolitikk, for det var positivt, men det ble etterlatt et visst inntrykk av at hvis man var lensmann og leder, ville man få et godt liv framover i etaten, men hørte man til på et arbeidende grunnplan, var det i grunnen ikke penger til dette. Det er et galt signal. Det må være mulig å lage et skinnende godt prosjekt ett sted, som ikke trekker de store pengene, men hvor alle i politiet som har lyst til å gjøre en jobb, føler seg velkommen når de har lyst til å fortsette utover aldersgrensene. I det tilfellet som har vært skildret i media, gjaldt det en person med lang erfaring fra en operasjonssentral. Folk vet hvor viktig det er å kunne slike sentraler og kjenne menneskene man skal ha kontakt med og kjenne forholdene. Alle vet at det er en

kompetanse som er viktig, uten at jeg skal gå ytterligere inn på enkeltpersoner.

Så er det andre med kompetanse, folk jeg har møtt i denne byen og andre steder, som faktisk er aktive i ordenstjenesten. Det er klart at de er dyrere i drift enn alle andre, fordi de har bygd opp lønn gjennom noen år. Men du verden hvor viktige de er, for de har den kompetansen at de kan være mentorer og rollebilder for alle andre som skal være der. Jeg tror man bør være systematisk når det gjelder seniorpolitikken, og la den bli utvidet og få et trykk. Personlig ville jeg sett det som rene julebudskapet når politifolk ikke bare slåss for å gå av ved aldersgrensen, men nærmest ber om å få fortsette. Det er jo et kulturelt gjennombrudd som man bare bør gripe og ta imot og bruke så godt man kan. Jeg merket meg også at Arne Johannessen, som i det offentlige rom er svært tydelig med alle sine krav, ikke helt stille, men tydelig nok for noen år siden sa at han ville ha en aktiv seniorpolitikk. Så det å gå inn på det, er ett av de tiltakene som kan rydde rom for det noen kaller politikraft, altså politiutdannede folk som kan være tilgjengelig mange steder. Det ble invitert til å komme med bidrag, og da synes jeg man skal være konstruktiv – og dette er den konstruktive tiden på året, når freden snart senker seg over våre sinn. Dette var mine praktiske bidrag, og jeg håper at de som nå lytter til det, tar det med seg og gjør det beste ut av det.

Statsråd Knut Storberget [10:28:37]: Aller først, når det gjelder redningshelikoptertjenesten, må jeg si at hvis man snur seg og ser tilbake på den forrige regjeringens innsats, men også den nåværende regjeringens innsats, er dette ett av områdene som justiskomiteen forvalter og har ansvar for, hvor vi virkelig har sett at det går an å gjøre betydelige framskritt for å skape mer trygghet for folk. Jeg er veldig glad for Ørsal Johansens ros – og også Elisabeth Aspakers ros. Det er det godt å ta med seg inn i julefeiringen, for det har vært en tøff høst.

At man i løpet av ganske kort tid har klart å etablere det som har vært et veldig sentralt krav, nemlig tilstedevakter og legedekning ved Banak, Bodø, Ørlandet, Sola og Rygge, er veldig viktig. Jeg mener at vi er inne i en veldig god situasjon for norsk redningstjeneste. Det gjøres en enorm jobb i redningstjenesten, og vi ser at antall oppdrag ikke er dalende, men økende, og tjenesten bidrar til å skape en trygghet ute, som det er all mulig grunn til å gi honnør for til alle de aktørene ute som bidrar til det. Man har fått politisk oppbakking, og med den behandlingen som skjer i Stortinget i dag, får man også en betydelig økonomisk oppbakking. Jeg er stolt over at Regjeringa har klart å levere dette i løpet av disse årene. Vi har tatt det gradvis, på om pø, og mener at vi har kommet i havn med kravet om responstid og tilstedevakt når det gjelder redningshelikoptertjenestene.

Så vil jeg også si at jeg er helt enig i representanten Dørums beskrivelse av innkjøp av nye redningshelikoptre. Her er det jo mange hensyn å ta. Det er ikke slik at vi i dag kan si at nå kjøper vi – det skal være en betydelig kvalitetssikring, heldigvis. Vi har valgt et annet spor enn det som opprinnelig lå for NH90. Vi ønsker å vurde-

re dette, for så vidt i tråd med hva også Fremskrittspartiet har ønsket, nemlig å ha fri konkurranse når det gjelder dette, for å se hva som kan sikre oss best kapasitet.

Så har Stortinget sikkert lagt merke til at vi har valgt å styrke prosessen for innkjøp av nye redningshelikoptre med ekstra midler, slik at vi inn i 2009 nettopp kan få lagt grunnlaget for anbudsprosessen. Jeg mener at vi har gitt det trykket i denne saken som vi kan gjøre, og når vi nå også kommer oss igjennom kvalitetssikringsregimene, er jeg overbevist om at vi har et godt fundament for å foreta de innkjøpene som er helt nødvendige.

Jeg vil samtidig påpeke – som representanten fra Fremskrittspartiet – at det ligger betydelige kostnader i å holde gående den gamle flåten av Sea King-helikoptre. Men jeg vil samtidig understreke at det jo er maskiner som er svært gode, og som har ytt veldig godt. Og når man nå gjør det man gjør på vedlikeholdssiden, og som dagens vedtak også bereder grunnen for, er det maskiner som fungerer godt ute i redningsarbeidet.

Så et par ord om politibevilgningen som kommer i dag. Jeg mener at vi nå har en mulighet til å samle oss politisk om noen linjer for hvordan vi møter utfordringer i politietaten. Jeg har lagt merke til at Høyre og Fremskrittspartiet nærmest på direkten svarer ja til Politiets Fellesforbunds forslag til tiltak, og i så måte setter til side de prosesser som må gå når det gjelder lønnsdannelse i Norge, rundt arbeidstidsbestemmelser osv. Jeg er glad for, slik jeg forstår Kristelig Folkeparti og Venstre, at de ikke har valgt å gå inn på den linjen.

Fra Regjeringas side er det viktig at vi nå har prosesser i rett spor. Det er det dialogen går på når det gjelder politiet, og flere organisasjoner skal være med. Det representanten Dørum trakk opp om organisasjon, karriereløp, seniorpolitikk og flere sivile inn, er sentrale elementer i den dialogen. Og jeg må gi representanten Dørum honnør for det arbeidet han har gjort og den iver han har vist i løpet av de siste årene, nettopp for å påpeke dette. Det har vært avgjørende for hva slags vinkling vi har i den dialogen.

Så får lønnsfastsettelse og diskusjonen rundt arbeidstidsbestemmelser komme i sin tur. Jeg tror vi har alt å tjene på å stå sammen om det. Og jeg ville være glad om nettopp Høyre og Fremskrittspartiet bidro til en avklaring – enten i dag eller seinere – på om vi skal fortsette i et solidarisk system når det gjelder fastsettelse av lønns- og arbeidstidsbetingelser. Jeg tror ikke norsk politiet eller samfunnet har noe å tjene på at vi nå bryter opp det systemet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Elisabeth Aspaker (H) [10:34:07]: Det er nokså åpenbart at statsråden, som viser seg å være handlekraftig når det gjelder soningskø, ikke er like handlekraftig når det gjelder politiet.

Etter den store debatten vi hadde om justisbudsjettet, fikk jeg en forferdelig skyllebøtte fra statsråden der han mente at undertegnede var uredelig når jeg viste til Bemanningsutvalgets rapport som et grunnlag for å fatte vedtak om tiltak når det gjaldt politiet. Da var statsråden opptatt

av at han måtte utrede mer for i det hele tatt å kunne foreta seg noe.

Samtidig har Høyre og de andre opposisjonspartiene foreslått at man skulle ha en politistudie. Det har regjeringenspartiene og statsråden gått imot. Hva er problemet med Bemanningsutvalgets rapport, som statsråden selv i en rekke sammenhenger har framhevet som det dokumentet han trengte for å handle når det gjaldt politiet? Hva er problemet når han nå plutselig mener at han må utrede mer?

Statsråd Knut Storberget [10:35:00]: Man kan velge å gå inn i denne debatten med nei og bare motargumenter og kritikk. Så hører vi at andre i opposisjonen velger å innta en noe mer ydmyk holdning til situasjonen og gå inn i det og se på hva vi kan forbedre.

Jeg mener den gjennomgangen som nå kommer, er en fin oppfølging av Bemanningsutvalgets rapport, ved at man nettopp ser på de muligheter vi har for å få mer politiskraft ut av de til enhver tid gjeldende ressurser, og hvordan vi skal fase inn bl.a. flere sivile. Det er sunt å ha en gjennomgang av det.

Så må jeg samtidig si at når det gjelder spørsmålet om handlekraft, gav Bemanningsutvalgets rapport også et godt fundament for nettopp å få gjennomslag for og presentere for offentligheten og Stortinget at man måtte gjøre i hvert fall tre ting. Det var for det første å øke opptaket på Politihøgskolen, som vi gjør til neste år. Det er jo et av fundamentene i Bemanningsutvalgets rapport. For det andre må vi ha inn flere sivile. Det følger vi nå opp ved ytterligere en gjennomgang. Og det tredje var at man også ser på spørsmålet om forebygging utover hva politiet faktisk håndterer.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:36:20]: Statsråden var inne på at redningstjenesten gjorde en enorm jobb, og det er det ingen som er uenig i, tror jeg. Han var også inne på at Sea King-helikoptre er gode helikoptre og har vist seg gode i tjenesten så langt. Men det er også et faktum at helikoptrene begynner å dra på årene.

Statsråden redegjorde så vidt for prosessen med anskaffelse av nye helikoptre, en prosess som jeg fikk inntrykk av er godt i gang. Men det som hadde vært interessant, er om statsråden kunne si noe om når redningstjenesten kan ta i bruk sine nye helikoptre.

Statsråd Knut Storberget [10:36:58]: Det som er viktig for oss når vi starter en slik prosess, er at vi har god organisering rundt det. Spørreeren er kjent med at vi har etablert en egen prosjektorganisasjon nå i år som får styrket sitt driftsgrunnlag til neste år, og som da kan gjennomføre den kvalitetssikring som er nødvendig når vi går inn i dette prosjektet. Det er vår ambisjon at vi i løpet av neste år skal få avklart spørsmålet om anbud – dvs. få det ut på anbud.

Det som er målsettingen, og som framgår av det vi har rapportert til Stortinget, er at vi ser for oss innføring av de nye helikoptrene i tidsrommet 2011–2014. Så er dette avhengig av mange forhold. Det er for det første

avhengig av hvordan kvalitetssikringen nå går, og også anbudsprosessen. Men det er det tidsløpet vi har lagt opp.

Elisabeth Aspaker (H) [10:38:01]: Statsråden var i sted inne på at opptaket til Politihøgskolen nå er trappet opp til et topp nivå. Samtidig vet vi at det de senere årene kanskje ikke har vært den søkningen til politiutdanningen som vi skulle ønsket oss. Vi har flere plasser som skal fylles. Vi har reelt sett et mindre søkerutvalg å ta av. Samtidig vet vi at det kan se ut som om kanskje bortimot 10 pst. av dem som begynner på Politihøgskolen, velger andre yrker etterpå enn politietaten.

Ser statsråden behov for en gjennomgang av dette? Og ser statsråden behov for å vurdere tiltak både for å styrke søkningen til Politihøgskolen og for å vurdere dimensjoneringen, hvis det er slik at vi kan komme til å miste et visst antall av studentene når de er ferdige?

Statsråd Knut Storberget [10:38:49]: Den driftsmessige gjennomgangen vi skal ha, vil også kaste lys over nettopp de problemstillingene. Men samtidig vil jeg nok advare veldig mot å si at det er så lite attraktivt å søke seg til Politihøgskolen som Elisabeth Aspaker ved gjentatte anledninger har fokusert på. Jo mer man fokuserer på det, desto verre blir det på mange måter. Det blir et negativt søkelys i forhold til søkermassen. Det er grunn til å peke på at vi altså hadde en økning i søkermassen til Politihøgskolen i 2008. Det er ikke slik som Elisabeth Aspaker har sagt offentlig flere ganger, at det går nedover. Det er viktig også å få fram det positive.

Den store størrelsen i forhold til dette, er at den regjeringen som sitter nå, tar opp over 600 flere studenter enn det den forrige regjeringen gjorde. Det er klart at det er helt avgjørende for å få opp bemanningen i norsk politi. Hadde vi fortsatt med den takten som den forrige regjeringen la opp til, og det nivået man lå på, på 240 og 360, ville det vært 600 færre politifolk ute i gatene i denne perioden. Det er den store størrelsen, som jeg faktisk synes at også representanten Aspaker skal ta inn over seg.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingrid Heggø (A) [10:40:18] (ordfører for sak nr. 3): Regjeringa har heile tida vore oppteken av at redningshelikoptertenesta skal sikra at menneske i naud får den nødvendige hjelpa. Ved søk og redning er tid ein avgjerande faktor for å kunna redda liv.

Dei siste åra har kostnadene ved å oppretthalda beredskapen auka vesentleg. Bakgrunnen for dei auka kostnadene er, som det er sagt her før, i korte trekk auka vedlikehaldskostnader som følgje av aldrande helikopter.

Redningshelikoptertenesta vert i St.prp. nr. 20 styrkt med 33,75 mill. kr nettopp for å kunna oppretthalda dagens redningshelikopterberedskap. Dette kjem i tillegg til at redningshelikoptertenesta i St.prp. nr. 1 for 2007–2008 vart styrkt med 160 mill. kr, og med 15 mill. kr i St.prp. nr. 59 for 2007–2008. Desse midlane skal bl.a. gå til ny

base i Florø, tilstedevaktsordninga på Rygge og Ørlandet og vidareføring av prosessen for kjøp av redningshelikopter.

Det er riktig som det er sagt her, at vedtaket om Florøbasen vart gjort i 2002, og den førre regjeringa lyfta faktisk ikkje ein finger for å setja i verk vedtaket. Når vi veit at vi utanfor kysten av Sogn og Fjordane finn 30 pst. av den totale gass- og oljeutvinninga, og at det i tillegg er stor fiskeaktivitet her, er eg svært glad for at etableringa av Florøbasen no er sett i gang.

Til stades-vakt med lege på Rygge og Ørlandet er, som sagt her før, på plass. Det er bra. Her har vi faktisk valt å nytta eksisterande kaserner i staden for å byggja nytt, på same vis som på Banak.

Ein kan ikkje unngå å merka seg at både Høgre og Framstegspartiet er med på å gje ros til Regjeringa i denne saka. Det set eg pris på. Men dei er litt misnøgde med at Florøbasen er sivil. Til det er det å seia at Regjeringa fortener absolutt all denne rosen, for det har vore ei stor satsing på redningshelikopter. I førre periode kom det faktisk berre ein base med til stades-vakt på plass på knapt tre år, mens denne regjeringa har fått på plass fire nye basar på tre år. I tillegg er ein i gang med etableringa av basen i Florø.

Det viktigaste med Florøbasen er som sagt å få han opp å stå. For dei som kjem i naud utanfor Stadt, og som treng å bli redda, er det heilt likegyldig kven som sit bak spakane – om det er militært personell eller sivilt. Det viktigaste er faktisk at ein vert redda. Og det er det arbeidet som no er sett i gang. Så vil eg gjerne også presisera at det var faglege vurderingar som låg bak at vi ikkje ønskte å føra vidare opsjonen på NH90 endå ein gong.

Det er litt vanskeleg å ta stilling til Framstegspartiet sine merknader, der ein viser til forslag i Innst. S. nr. 104 som ikkje er offentlege enno. Så den diskusjonen må vi nesten koma tilbake til. No har dei ikkje vore innom det så mykje i dag heller.

Når det gjeld innkjøp av redningshelikopter, har statsråden gjort godt greie for det. Det er riktig som det vart sagt, at vi ser føre oss ei innfasing i perioden 2011–2014.

Solveig Horne (FrP) [10:43:43]: Det ble visst en liten budsjettdebatt om politiet i dag, og da kan jeg ikke la anledningen til å si noen ord om det gå fra meg.

Det er helt rett som saksordfører sa, at det har vært en stor økning i justisbudsjettet, og det har vært en stor økning til Politihøgskolen. Det er veldig bra, men det skulle bare mangle når det også har vært en stor økning i inntektene til den norske stat. Det vi ikke må glemme, er at det også har vært økte lønns- og prisjusteringer. Politiet har fått flere og flere oppgaver som det ikke alltid har fulgt penger med. Den volden og kriminaliteten vi ser ute på gatene og andre plasser, blir bare grovere og grovere.

Det har vært en veldig spesiell høst. Jeg har hatt en følelse av at opposisjonen og regjeringspartiene har levd på hver sin planet, og har gått helt i clinch når det gjelder politiet. Men nå har altså komitelederen invitert til dialog. Og selvfølgelig skal man være med på dialog, men da må vi i hvert fall være enige om visse ting. Det er at det er en

krise der ute, og det er en krise som går på bekostning av folk flest.

Nå har noen hver av oss vært ute og besøkt politidistrikter. Vi har vært ute og sett med egne øyne hvordan det ser ut, og det er ikke bra. Så kan vi heller være enige om at vi ikke skal diskutere lønn utenom lønnsoppgjørene – det kan jeg være helt enig i. Men likevel er det noe som må gjøres på området. Det går ut over folk flest, og det går ut over forebygging. Folk får ikke den tjenesten de skal ha av politiet.

Så sa justisministeren at han har økt budsjettene. Men det er der forskjellen mellom Fremskrittspartiet og regjeringspartiene er. Vi mener at økningen ikke er stor nok, for det er driftsbudsjettet til politiet man sliter med. Når det nå blir bevilget 52 mill. kr ekstra i nysalderingen her, er det heller ikke nok, hvis det skal deles mellom de politidistriktene vi har.

Jeg besøkte selv Stavanger-politiet på lørdag. Der fortalte politiet at da Nokas-ranet skjedde, var det ca. fire personer på jobb. Da sa politikerne etterpå: Aldri mer skal det skje. Men i dag er det ikke flere politifolk på vakt i Stavanger enn det det var under Nokas-ranet.

Fremskrittspartiet skal være med på en dialog, men da må det være en dialog som fører til at vi kan imøtekomme de behovene som folk der ute har for polititjenestemenn.

André Oktay Dahl (H) [10:46:42]: Jeg vet ikke helt om vi er i avdelingen for ønskerepriser når vi begynner å debattere ting om igjen her, men det var én kommentar fra statsråden som ikke kan få stå uimotsagt. Det var at Høyre på direkten har gått god for alle PFs krav. Det har ikke Høyre gjort. Det Høyre har gjort, er å vise støtte til PF for de to kravene som PF i lang tid har hatt, og som samsvarer med det som var innretningen på vårt alternative budsjett, hvorav to punkter ble nedstemt den 3. desember – flere sivilt ansatte, aktive seniortiltak med en nasjonal strategi. Det ville vi bevilge penger til. Det ble nedstemt. Samme kveld diskuterte vi også politistudiet. Det ble ikke sagt et ord om det her, men det ble sagt desto mer fra statsrådens side på TV 2, etter at man hadde stemt ned også det forslaget i Stortinget.

Når det gjelder arbeidsvilkår og lønn, er fredsplikten til for å holdes. Dette forsøket på å dreie fokuset vekk fra den krisen politiet er inne i, ved å antyde at Høyre nærmest har gått inn i lønnsforhandlinger på TV, er faktisk ganske upassende. Det vi har sagt, er at arbeidsmiljøloven eventuelt må endres, vi må finne en innretning på det slik at det kan muligjgjøres. Det er noe helt annet enn å si at vi har slukt agnet fra PF rått.

Når det gjelder dialog, hadde vi altså muligheten til å ha en dialog her i syv uker i Stortinget, etter at budsjettet til Regjeringen ble lagt frem. Det var utgått på dato da det ble lagt frem. Syv uker hadde man, og man valgte altså å stemme ned alle de forslag som kunne gitt mer politiskraft nå. Så kommer det kanskje en krisepakke i januar/februar. Vi håper da at sivilt ansatte og seniortiltak er en del av den krisepakken. Men når man ønsker en dialog, passer det veldig dårlig at representantene for regjeringspartiene går ut i et tosidert oppslag i VG i samråd med stats-

råden og fyrer opp under det dårlige forhandlingsklimaet som var før man satte seg ved forhandlingsbordet og fikk PFs krav.

Men jeg skal bidra til å forkorte debatten ved å bruke et halvt minutt mindre enn det som er taletiden. Jeg vil bare anbefale at man faktisk har en dialog og ikke bare bedriver polemikk og prøver å skape et inntrykk av at opposisjonen har helt andre agendaer enn vi faktisk har.

Odd Einar Dørum (V) [10:49:30]: Som gammeldags bymisjonær får jeg glede meg når arvesynden hos konkurrentene, les: Regjeringen, gjentas mindre og mindre. Det har vært noen runder i denne salen hvor man nærmest skulle tro at opptak til Politihøgskolen var et slags klarsyn som vibrerte over landet i årene 2001–2005, men som ikke nådde den sittende regjering. Dette er blitt mer og mer avdempet og mer og mer preget av representanten Bjørnflatens invitasjon i dag og også representanten Breens erkjennelse tidligere.

Men statsråden hadde en liten sleng. Det var ikke slik at regjeringen Bondevik II ønsket å fortsette med det nivået, man begynte tvert imot en opptrapping, til 240, til 360, og det har den sittende regjering glede av nå; det har vi alle glede av. Opptrappingen ville ha fortsatt, men andre tok over. Og la meg si, siden jeg levde på den tiden, at det var ikke noe påtrengende press i noen av de budsjettforlik som ble gjort med Fremskrittspartiet tre ganger og med Arbeiderpartiet én gang, for å få tak i flere på opptak til Politihøgskolen. Det ville for så vidt ha vært noe av det billigere man kunne gjort rent økonomisk på kort sikt, men det var altså ikke noe påfallende press – ikke fra noen – og jeg sier det ikke for å si noe annet enn at det var slik det var. Så kan vi alle sammen i ettertid konstatere at vi skulle hatt flere – for det er vi enige om – og så er vi glad for at det blir en opptrapping. Og jeg er glad for at den opptrappingen blir på det høye tallet som det er for neste år. Men jeg vil gjerne si fra om at historieskrivingen ikke bør ha bolsjevikiske trekk, i den forstand at man begynner å snakke i samtiden som om fortiden var annerledes enn den var. Men i det fellesskap å erkjenne at vi skal gjøre noe mer, som har vært grunntonen her, er en stemning jeg fullt ut er med på.

Så dette må oppfattes som et mildere innlegg; jeg har hatt noen innlegg litt krassere i tonen før. Men siden statsråden har forbedret seg drastisk – han hadde bare en liten kort rykning til denne bolsjevikiske tendensen i dag, i motsetning til kraftige rykninger før – får jeg være mildere i tonen og mildere i formen, og så får jeg være enig med representanten Bjørnflaten, som sier at vi skal se framover og få tak i flere folk. Det er veldig positivt. Og det er veldig positivt at man vil fokusere på sivile, og at man vil satse på seniorpolitikken.

Jeg håper at dette er siste gang jeg må ha kommentarer om bolsjevikisk historieskriving fra denne talerstol.

Elisabeth Aspaker (H) [10:52:04]: Jeg hadde faktisk håpet at det innlegget jeg holdt i stad, skulle vært det siste innlegget jeg holdt i dag. Men etter replikkvekslingen med statsråden følte jeg at det var nødvendig å ta ordet igjen.

Jeg føler at han bevisst feiltolker meg hver gang jeg og Høyre har tatt opp bekymringen når det gjelder opptaket til Politihøgskolen. Dette er ikke noe Høyre har sugd av eget bryst, men det er faktisk en bekymring som formidles: Rett nok er det en bitte liten økning i søkermassen, men når det antallet vi skal ta opp på Politihøgskolen, øker dramatisk i årene framover, er det faktisk ren matematikk at det utvalget vi da har å ta av til utdanningen, faktisk er dårligere enn det vi har hatt tidligere. Jeg sier ikke at det ikke fortsatt er kvalifiserte søkere i søkermassen, men det er viktig å understreke at dette er en utdanning som krever det ypperste av dem som skal tjenestegjøre i norsk politi framover. Når vi skal ha opptak til Politihøgskolen, er det viktig at vi sikrer oss et godt søkerutgangspunkt å ta av.

Jeg konstaterer også at det tidligere forslaget som Høyre fremmet, om at opptaket til Politihøgskolen burde skje samtidig med opptak til andre universitets- og høyskoler, fordi det også kunne bedre rekrutteringen, faktisk er tatt til følge, og nå får man opptak til Politihøgskolen samtidig. Jeg håper at det skal bidra til at flere oppdager politiutdanningen som en av mange muligheter, og at flere søker seg dit.

Det er viktig at politiutdanningen er attraktiv. Politiutdanningen har tydeligvis en status i samfunnet, all den tid det er andre som etterpå jakter på de samme studentene som vi har et ønske om skal bli i politietaten. Det må vi bare ta inn over oss. Det kan bety at vi må utdanne noen flere enn de vi vet at vi har behov for inn til politietaten. Vi kan ikke beordre folk til jobb der så lenge utdanningen ikke er betalt, og folk må ha den muligheten at de kan gjøre et annet valg etterpå. Det ideelle er selvfølgelig at politityrket framstår som så attraktivt at alle går dit.

En liten bemerkning til om den situasjonen vi nå går inn i: Med stadig flere som skal tas opp og større kull på Politihøgskolen, vil vi trenge flere praksisplasser for disse studentene. Da er det viktig at Politihøgskolen følger opp, og at de nye politidistriktene som skal ta imot studenter, også styrkes med veilederkompetanse og veilederressurser, så de er i stand til å ivareta disse studentene på en god måte.

Men, som sagt, Høyre er opptatt av at politiutdanningen skal være attraktiv. Vi er opptatt av at vi skal få flest mulig studenter til å søke seg dit, og vi er også opptatt av at politietaten skal være så attraktiv at flest mulig går dit etterpå.

Akhtar Chaudhry (SV) [10:55:24]: Vi er i høytidsstemning, det går mot jul. Som representanten Odd Einar Dørum sa, kommer freden til å senke seg over oss. Men det er et par utfordringer også, det vet vi jo.

Det kommer til å bli mye høyere alkoholkonsum i mange hjem framover. Vi vet også av statistikken fra legevaktene, fra politianmeldelsene, fra krisesentrene, at vold mot barn og kvinner vil øke de neste dagene. Det er en stor kontrast at vi på den ene siden ønsker ro og fred, og på den andre siden blir de aller svakeste av oss utsatt for det motsatte.

Mest går det ut over barn, kvinner og eldre. Den siste kategorien er underkommunisert, det er en kategori vi alle

sammen nesten hopper over. Det er usynlig vold, og det er mye farligere vold. Den volden som blir begått ute på gaten, er synlig – den blir fanget opp av både mediene, politiet og mange andre hjelpeinstanser som er der ute. Den volden som blir begått mot kvinner og barn i det stille rom, er mye farligere, for det er mye mindre oppmerksomhet rundt den.

Vi har de siste par månedene styrket politiet med 52 mill. kr. Vi forventer nå, både vi i SV og mange andre, at politiet har skjerpet oppmerksomhet og høy beredskap mot denne usynlige volden i hjemmene. Vi har familievoldskoordinatorer i det ganske land. Jeg forventer at de menneskene som er satt til å gjøre denne jobben, er beredt og fokusert, og at tiltakene er der, at alle disse menneskene – både i politiet og ikke minst i det kommunale apparatet – er på plass, slik at færrest mulig barn, kvinner og eldre blir utsatt for vold, og at de, hvis de blir utsatt for vold, får hjelp når de trenger det, slik at julen også blir en hyggelig tid for dem, og ikke ødelegges av dem som kommer til å bruke veldig mye alkohol og lar det gå ut over sine nærmeste.

Ingrid Heggø (A) [10:58:27]: Eg vil berre ha ei presisering frå Framstegspartiet. Eg høyrde heilt nye tonar i innlegget til representanten Solveig Horne når det gjaldt fredsplikt, at lønsvilkåra faktisk skal forhandlast om når det er tarifforhandlingar, og ikkje elles.

Spørsmålet mitt er ganske enkelt: Betyr det at det Siv Jensen m.a. sa på PF sitt landsmøte, at dei måtte få høgere løn og det no, og dei populistiske forslaga som var i ti-punktsplanen, berre er eit populistisk utspill, og at dette er historie, slik at vi kan stola på at dette er Framstegspartiet si line frå no av?

Statsråd Knut Storberget [10:59:21]: Jeg mener at det som har kommet fram i debatten nå, er veldig viktig. Viktige avklaringer fra opposisjonen, men også fra posisjonen, i den forstand at vi har invitert til samtaler rundt politisituasjonen, tror jeg er helt avgjørende. Mye av debatten som har vært rundt politiet, og en beskrivelse av fakta ute som etter mitt skjønn ikke bestandig har vært like korrekt, har i seg selv bidratt til utrygghet. Jeg mener også at mye av den fokuseringen bidrar til å gjøre det mindre attraktivt å søke Politihøgskolen.

Da er det mye bedre for alle aktører at vi har en konstruktiv vinkling med hensyn til hvordan vi skal løse de utfordringene som politiet står overfor. Jeg mener at flere i opposisjonen har tatt tak i nettopp den vinklingen. Det gleder meg veldig at vi nå, like før jul, faktisk hører Framskrittspartiet si at lønsspørsmålet skal diskuteres ved lønnsbordet. Det er jo ganske andre toner enn det vi har hørt tidligere, at man på direkten på landsmøtet i Politets Fellesforbund nærmest har bevilget økt lønn – utenom tur – slik jeg også forstår representanten Heggø var inne på, at man endog nesten har fremmet forslag om det. Det er veldig bra. Jeg må gi ros til Framskrittspartiet for at man nå går tilbake på det. Jeg tror det er helt avgjørende hvis vi skal kunne klare å lykkes når det gjelder styrking av politietaten.

Jeg mener også at det er veldig bra at representanten Dahl nå sier at det som Høyre nå har i tankene for å styrke politiet, ikke går på lønsspørsmål, men at det går på to ting: flere sivilt ansatte og seniorpolitiske tiltak. Det er jeg helt enig i. Det er forhold som vi skal drøfte framover. Det kan man gjøre uavhengig av lønnsforhandlinger og andre ting. Men jeg må nok si at det inntrykket offentligheten har av Høyres standpunkter i disse spørsmål, er nok ganske annerledes enn det man nå gir uttrykk for. Men jeg velger å tolke og forstå dette i veldig god mening, i den forstand at Stortinget nå i veldig stor grad er samlet om at lønsspørsmål og arbeidstidsspørsmål skal følge sine prosesser. Det tror jeg er veldig viktig hvis vi skal klare å lykkes med å få til en felles forståelse om både problemer og utfordringer, ikke minst med tanke på løsninger.

Så mener jeg, som også representanten Dørum var inne på, at vi kan diskutere politihøyskoleopptaket til vi blir blå, som noen sier. Jeg mener allikevel at enhver sittende regjering har ansvar for å bringe fram fakta og analyser når det gjelder behovet i den etaten man styrer. Bemanningsutvalgets rapport og det arbeidet vi har gjort de siste tre årene, viser at vi har et annet behov. Jeg skulle ønske at den forståelsen hadde kommet tidligere til oss alle. Men det har ikke skjedd, og det er også er en del av årsaken til at vi har for få politifolk i dag.

Solveig Horne (FrP) [11:02:39]: Det er ingen motsetninger mellom det som jeg har sagt, og det som Siv Jensen har sagt, eller det andre har sagt. Det vi har fokusert på, er at det har vært en stor krise i politiet denne høsten, og at Fremskrittspartiet mener at driftsmidlene er for små. I den tipunktplanen som vi har fremmet, og som vi skal behandle i Stortinget over nyttår, har vi kommet med flere konkrete forslag der vi er nødt til å se på lønnsnivået. Vi er nødt til å se på risikotillegget, og vi er nødt til å se på utdanningsløpet. Det er slike ting som vi skal komme tilbake til. Men å begynne å diskutere nå i dag – utenom lønnsoppgjør – hvor mye politifolk skal tjene, mener i hvert fall undertegnede at vi ikke skal gjøre. Det vi er nødt til å være enige om, er at det er en krise, og at vi er nødt til å få gjort noe med den situasjonen som er i politiet nå. Når det gjelder det vi snakket om før med tanke på dialog, håper jeg at regjeringspartiene vil se nøye på det forslaget som Fremskrittspartiet har fremmet, og som vi skal få opp til debatt etter jul.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.
(Votering, se side 1612)

Sak nr. 5 [11:03:46]

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 16):
«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tiltak

som ivaretar arbeidstageres behov for informasjon om hvilke rettigheter de har og hvor de kan henvende seg når de føler seg uberettiget overvåket av arbeidsgiver.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1614)

Sak nr. 6 [11:04:01]

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 14):

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og vurdere å innføre endringer slik at livsarvinger etter avdøde gis lik rett til arv som gjenlevende ektefelle, jf. arveloven § 6 første ledd annet punktum.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1614)

Sak nr. 7 [11:04:13]

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008 (jf. Innst. O. nr. 15):

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av neste stortingsperiode evaluere gjeldende straffebestemmelser om terrorvirksomhet med sikte på å avklare om bestemmelsene har virket etter hensikten.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1614)

Sak nr. 8 [11:04:29]

Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet i forbindelse med ekstraordinære utgifter for håndtering av skogbrannen i Froland (Innst. S. nr. 53 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 85 (2007–2008))

Henning Skumsvoll (FrP) [11:05:12] (ordfører for saken): Stortinget behandler i dag St.prp. nr. 85 for 2007–2008, som gjelder endringer i statsbudsjettet under Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet i forbindelse med ekstraordinære utgifter for håndtering av skogbrannen i Froland.

Skogbrannen i Froland startet den 9. juni, og den kommunale brannberedskapen ble aktivert. 14 mann rykket ut, og etter to timer ble det gitt tilbakemelding om at brannmannskapene var ved godt mot. Kontroll var nådd. Men mot kvelden kom de første foruroligende meldinger om at brannen var ute av kontroll. Brannmesteren i Froland

bad da om assistanse fra brannhelikopter, men fikk avslag på sin anmodning. Brannen ble ikke prioritert nok til å få assistanse fra brannhelikopter. Dette var en feilvurdering, og brannen utviklet seg til den største skogbrannen i Norge etter annen verdenskrig. Sivilforsvaret deltok med 790 mannskaper, Heimevernet med ca. 600 mannskaper i tillegg til store mannskapsstyrker fra de kommunale brannvesen i nærliggende kommuner.

Sterk vind var en medvirkende årsak til at brannen spredte seg meget raskt. Flere gårder måtte evakueres, men ingen gårder brant ned. Ca. 25 hytter ble flammene bytte. Brannhelikoptre – dog i lite omfang – ble satt inn i slukkingen av skogbrannen. Selv om flere private helikoptre var tilgjengelige, ble disse først satt inn fredag den 13. juni. Den dagen var 16 helikoptre i sving, og disse gjorde sammen med bakkemannskaper en kjempejobb. Hadde ikke vegringen fra den rød-grønne regjering mot å benytte private helikoptre vært så stor som den var, mener brannkyndige personer at brannomfanget i Froland ville blitt betydelig redusert. Avslag på Frolands anmodning om brannhelikopter synes fra eksperthold å være et stort feilgrep.

Totalkostnadene for innsats fra DSB, Sivilforsvaret og Heimevernet beløper seg totalt til 22,2 mill. kr. En samlet komité erkjenner at de kostnader som påløp i forbindelse med skogbrannen i Froland, må dekkes inn på en måte som sikrer at de berørte instanser får sine utlegg dekket. Komiteen støtter derfor de foreslåtte disposisjoner.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:07:48]: Jeg skal ikke forlenge debatten så mye, men jeg ønsker å reflektere over hvor mye godt og tidsriktig utstyr betyr når man skal begrense en katastrofe, som f.eks. en skogbrann.

Forsvarskomiteen har gjennom mange år og mange høringer hørt om hvor dårlig, gammelt og lite hendig mye eller deler av utstyret til f.eks. Sivilforsvaret er. Bilparken de har, er både eldre og dårligere enn gjennomsnittet på en middels gård hjemme i Hedmark, der jeg kommer fra – det siste er selvfølgelig mine ord. Bilparken er ofte både 30 og 40 år gammel. Det samme er mye av det andre utstyret de har, eller disponerer.

Personlig bekledning er en annen viktig ting som må oppgraderes – inklusiv fottøy og hjelmer. Skal man utføre et vanskelig og kanskje farlig oppdrag, må sikkerheten og sikkerhetsutstyret være til stede.

Noe som er like viktig, er å øve, og mangelen på egne og ikke minst felles øvelser er stor. Samarbeid er viktig. For å få en maksimal utnyttelse av mannskaper og utstyr er koordinering og logistikk kjempeviktig.

Avslutningsvis: Den økonomiske biten må på plass når det gjelder godtgjørelse til alle de mannskaper som tjenestegjør både i Sivilforsvaret og i Heimevernet, og ellers til andre som bidrar for å gjøre en katastrofe så liten som mulig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

(Votering, se side 1614)

Sak nr. 9 [11:09:22]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2007 (Innst. S. nr. 120 (2008–2009), jf. Dokument nr. 1 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden fordeles med inntil 5 minutter til hver av saksordførerne og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lodve Solholm (FrP) [11:10:25] (leiar i komiteen): Det dokumentet vi no har til handsaming, er Dokument nr. 1 for 2008–2009, Rapport frå Riksrevisjonen om den årlege revisjon og kontroll for budsjettåret 2007. Dette er det viktigaste dokumentet frå Riksrevisjonen til Stortinget. Dokumentet rapporterer om resultatet av revisjonen av departement og statlege verksemder. Dokumentet inneheld òg resultatet av kontrollen med forvaltninga av føretak der staten er eigar.

Riksrevisjonen har revidert rekneskapen for til saman 230 verksemder. Det er sendt 208 revisjonsbrev utan merknader, medan 22 verksemder har fått revisjonsbrev med merknader. Talet på verksemder som har fått merknader, er om lag på same nivå som tidlegare år, men det er ein liten auke frå 2006.

Riksrevisjonen har kontrollert forvaltninga av statens interesser i 42 statlege aksjeføretak, i 41 deleigde aksjeføretak, i 4 regionale helseføretak, i 6 statsføretak, i 4 føretak organisert ved særskilt lov og i 26 studentsamskipnader.

Riksrevisjonen har hatt merknader til forvaltninga under Helse- og omsorgsdepartementet, under Kunnskapsdepartementet, under Fiskeri- og kystdepartementet og under Samferdselsdepartementet.

Som ei innleiing vil eg peike på to gjennomgåande trekk ved rapporten for 2007.

For det første vil eg rette merksemda mot den generelle kritikken Riksrevisjonen kjem med av etatsstyringa i departementa. Styringa av statlege etatar og underliggjande verksemder utgjer faktisk ein heilt sentral berejleke i gjennomføringa av Stortinget sine vedtak. Komiteen har derfor i si innstilling gitt uttrykk for at han ser alvorleg på at Riksrevisjonen finn at fleire departement ikkje har ei tilfredsstillande etatsstyring. Dette kan føre til at det blir vanskeleg å kontrollere om Stortinget sine vedtak og føresetnader er oppfylte. Eg sa dette i fjor òg – og året før – og eg gjentek det no: Komiteen forventar at Regjeringa tek tak i dette, og at det blir stilt krav til betre styring av statlege verksemder.

Mitt andre hovudpoeng gjeld òg fleire departement og verksemder – dette poenget vart òg påpeikt i fjor og året

før. Det gjeld brotet på reglementet om offentlege innkjøp. Komiteen ser svært alvorleg på det høge talet på merknader om dette. Eg tillèt meg òg å gi uttrykk for ei viss undring. Det har vore stor merksemd rundt offentlege innkjøp i mange år. Likevel kan det sjå ut som om mange verksemder har store problem med å følgje regelverket. Kanskje kan ein stille seg spørsmålet – sidan dette ikkje ser ut til å betre seg – om reglane er for innfløkte og umoglege å følgje, for eg trur ikkje dette er bevisste handlingar frå dei ymse departementa si side.

Ein samla komité bad i innstillinga si i fjor Regjeringa starte arbeidet med førebuing av ei eiga sak til Stortinget om handtering av regelverket for offentlege innkjøp. Eg etterlyser framdrifta i denne saka. Lat meg understreke at dette er eit alvorleg signal til Regjeringa.

Så vil eg seie noko om dei departementa som eg har hatt saksordførarskap for i handsaminga av Dokument nr. 1. Det gjeld først og fremst Fiskeri- og kystdepartementet, då eg ikkje har merknader til Statsministerens kontor, som er mitt andre felt.

Når det gjeld Fiskeri- og kystdepartementet, viser komiteen til at Riksrevisjonen har avdekt forhold når det gjeld statsråden si forvaltning av eigarskapen i Secora AS, som ikkje er haldbar. Det er rett å særleg framheve at styret i selskapet har tildelt eit advokatoppdrag til ein medlem av styret. Komiteen vil her vise til staten sine eigne prinsipp for god eigarskap, og til at komiteen tidlegare har uttalt at styremedlemmer ikkje bør utføre oppdrag for selskap ein sit i styret for, mot betaling. Komiteen vil òg peike på at Fiskeri- og kystdepartementet i forvaltninga av eigarinteressene burde ha følgd opp tilhøva som svekkjer styret si uavhengigheit. I dette ligg òg styret sitt spelrom for å vere upartisk i sin kontrollfunksjon.

Komiteen vil òg vise til at eigarskapen no er ført over til Nærings- og handelsdepartementet. Vidare meiner komiteen at det er all grunn til å følgje opp eigarskapsforvaltninga av Secora AS, sjølv om det no er flytta til eit anna departement.

Framstegspartiet har nokre særmerknader, og nokre av dei vil bli kommenterte av andre talarar.

Berit Brørby (A) [11:15:14]: Fornyings- og administrasjonsdepartementet har ansvaret for å samordne og utnytte ressursene i offentlig sektor på en best mulig måte. Det er derfor ikke bra når departementet og de underliggende virksomheter det har ansvaret for, for tredje år på rad bryter regelverket om offentlige anskaffelser. Det er grunn til å stille spørsmål om hva som er årsaken til at dette skjer. Er det for vanskelig og for tungvint? – det er et betimelig spørsmål.

Som ansvarlig for utformingen av regelverket må det være i departementets interesse å foreta en løpende vurdering av behovet for endringer og forenkling, hvis det er her problemene ligger. En samlet komité uttrykker tilfredshet med at Riksrevisjonen gjennomfører en forvaltningsrevisjon på dette området, og forutsetter at statsråden gir arbeidet med å etablere gode rutiner i eget departement og i underliggende etater høy prioritet.

En annen gjenganger i Riksrevisjonens årlige rapport

er styringen av fylkesmannsembetene. Her har Riksrevisjonen så vel som Stortinget ved en rekke anledninger påpekt mangler ved etatsstyringen. Klare styringssignaler og sikring av at disse implementeres, er en forutsetning for å lykkes.

Riksrevisjonens undersøkelse av utvalgte emner innen rus og boligsosialt arbeid viser at den interne styringen i mange tilfeller ikke er innrettet i samsvar med kravene. Jeg forutsetter også her at statsråden tar tak i de mangler Riksrevisjonens undersøkelse har avdekket.

Komiteen deler Riksrevisjonens vurdering av at resultatindikatoren rett pensjon til rett tid ikke kan anses tilfredsstillende med mindre dataene utbetalingene bygger på, er korrekte. Det er også grunn til å merke seg at Statens Pensjonskasse har avskrevet tap og lån i strid med eksisterende fullmakt, og jeg forutsetter at statsråden følger opp denne saken.

Riksrevisjonen rapporterer også om bedring på flere områder under Barne- og likestillingsdepartementet for regnskapsåret 2007, og det er positivt. Det betyr imidlertid ikke at alt er i orden. Fortsatt skjer det brudd på lov og forskrift om offentlige anskaffelser og reglementet for økonomistyring i staten. Jeg forutsetter at statsråden gir arbeidet med å styrke ansattes kompetanse på dette området høy prioritet. Det er heller ikke bra nok når departementet også for 2007 presenterer en betydelig overskridelse for Bufetat. Det er ikke det at ikke pengene trengs, men dette skjer etter at etaten er tilført midler i løpet av regnskapsåret og på tross av Stortingets klare pålegg til departementet om en realistisk budsjettering av barnevernet. Jeg håper statsråden sørger for at vi slipper å få en tilsvarende sak ved neste årsoppgjør.

Barnevernet har vært gjennom en vanskelig omstillingsperiode i forbindelse med statens overtakelse. Jeg har merket meg at organisasjonen begynner å finne sin form, og at utviklingen går i positiv retning. Det skal både departementet og Bufetats ledelse og ansatte ha all ære av. Vår evne til å sikre god omsorg til barn som vokser opp i familier med rus, psykiske lidelser og omsorgssvikt, er selve testen på velferdssamfunnet.

Det pågår også en debatt om kjøp av barnevernsplasser på anbud. Fra departementets side legges det opp til å styrke egne institusjoner og å benytte institusjoner i regi av ideelle organisasjoner i større omfang enn tidligere. Dette er en linje jeg er enig i, og som innebærer redusert bruk av rene kommersielle aktører. Det viktigste er imidlertid at brukerne av barnevernstjenestene må få et best mulig tilbud. I alle tilfeller må det være et absolutt krav at valg av løsning, kvalitet og pris lar seg dokumentere og etterprøve. Det må føres løpende kontroll med at tilbudet faktisk tilfredsstillende de krav som er satt. Jeg håper at de nye retningslinjene for kontroll med private institusjoner bidrar til å sikre et godt og likeverdig tilbud over hele landet.

Barne- og likestillingsdepartementet har ansvaret for en rekke andre områder. Hele fire av de i alt åtte forholdene Riksrevisjonen påpekte i fjor, er fortsatt uløste. Det gjelder forholdet mellom akutt plasser og andre plasser i barnevernsinstitusjoner. Videre er saksbehandlingstiden for adopsjonssaker fortsatt altfor lang. Uklare regnskaps-

prinsipper og styringssignaler for Likestillings- og diskrimineringsombudet, Statens institutt for forbruksforskning og Forbrukerrådet må avklares og komme på plass. Likeledes må kontrollen med og styringen av Fordelingsutvalget, Sekretariatet for Markedsrådet og Forbrukertvistutvalget utformes slik at regnskapsrapporteringen bringes i samsvar med økonomireglementets krav.

Per-Kristian Foss (H) [11:20:36]: Jeg er saksordfører når det gjelder to departementer, Olje- og energidepartementet og Kultur- og kirke departementet. Det er ikke alvorlige merknader under disse departementer, og i mangel av tilstedeværende statsråd i tillegg, tror jeg at jeg skal gå forbi disse i taushet. Det er altså en kombinasjon av to forhold som gjør at jeg gjør det.

Derimot har jeg lyst til å komme med et par merknader om den generelle trend som er i Dokument nr. 1 i år, som i fjor. Og det er det interessante ved det, det er en stabilitet i dette som er besnærende. Her kommer statsråder hvert år og forsikrer at man skal bli bedre neste år, men neste år gjentar den samme kritikken seg stort sett. Så stabilitet er i alle fall et dekkende uttrykk. Men det er ikke en tilfredsstillende karakter.

Det er to forhold som jeg særlig vil rette oppmerksomheten mot, og som også Riksrevisjonen gjør i sin oppsummering. Det er mangel på oppfølging av stortingsvedtak i etatsstyring. Departementene gjør så godt de kan, men de glemmer å si ifra til de underliggende etater at de også må gjøre det bedre enn i fjor. Det er det ene. Det andre gjelder anbud. Antallet syndere når det gjelder anbud, er stort sett konstant. Jeg tror ikke dette skyldes at regelverket er vanskelig å følge, for mange klarer glimrende å følge det. Det skal fremheves at det er mange som følger dette til punkt og prikke, og som sannsynligvis også får bedre styring med sin etat eller sitt departement på den måten. For det bare å følge regelen vi gjør som i fjor, eller vi bruker samme leverandør som i fjor, gir i dagens marked lite tilfredsstillende resultater. Det er derfor dette er så alvorlig.

Jeg er fornøyd med at Riksrevisjonen vil foreta en egen forvaltningsrevisjon på dette området for å se om det er systemfeil. Men jeg har lyst til å stille fornyingsministeren følgende spørsmål: Hvorfor forsikret hun i fjor om at alt skulle bli bedre, når det ikke er blitt noe bedre? Hva er det hun mangler av redskap for å kunne styre andre departementer og deres underliggende etater på dette området? Og jeg stiller spørsmålet: Er det slik at Fornyingsdepartementet ikke har tilstrekkelig kompetanse eller tilstrekkelig autoritet til å styre på dette området?

Man kunne jo reise det spørsmål i norsk statsforvaltning – jeg vet at det ikke har vært gjort før – om ikke enkelte oppgaver burde legges innunder Statsministerens kontor, slik at statsministeren selv hadde et mer direkte ansvar for en del gjennomgående oppgaver i hele forvaltningen. Det synes for meg som om tanken på å ha et slags forvaltningsdepartement, som under skiftende navn vel har vært det hele tiden, som skulle være overordnet andre og passe på andre departementer, etter hvert ville bli – og det er både en kritikk og en selvkritikk i dette – en litt vanskelig

oppgave, for å si det meget forsiktig. Men jeg vil gjerne utfordre statsråden – og det er min siste sjanse i hvert fall i denne perioden – til å si hvilke virkemidler hun mangler for å kunne levere bedre resultater neste gang.

Øystein Djupedal (SV) [11:24:18]: Som komiteens saksordfører for Nærings- og handelsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet skal jeg trekke fram noen viktige forhold og spørsmål knyttet til revisjonen av virksomheten for 2007.

La meg først understreke det som flere saksordførere tidligere har sagt her med hensyn til tilslutning til de vurderingene som Riksrevisjonen gjør når det gjelder viktigheten av å få på plass god risikostyring i staten, behovet for å forbedre og videreutvikle etatsstyringen av underliggende virksomheter, og ikke minst er det alvorlig at regelverket for offentlige anskaffelser kontinuerlig brytes. Dette har flere vært inne på, og jeg trenger ikke å gjenta det. Nå skal Riksrevisjonen gjennomgå dette, og det er jeg glad for. Men hvis det betyr at man må endre regelverket, forenkle regelverket og gjøre dette mer forståelig for mange ledere i staten, så vil det få min tilslutning. Et eller annet er åpenbart feil når man ikke er i stand til å håndtere dette problemet år etter år.

Men det er selvfølgelig da viktig at en forenkling og en forbedring ikke går ut over hensynet til kostnadseffektive innkjøp, konkurranse og ikke minst likebehandling. Jeg ser fram til den gjennomgangen som Riksrevisjonen skal ha, og forhåpentligvis vil det medføre at dette vil bli bedre over tid.

Så til Nærings- og handelsdepartementets område, med ti underliggende virksomheter som er revidert. Riksrevisjonen har avgitt åtte avsluttende revisjonsbrev uten merknad. Norges geologiske undersøkelser og Norsk Rom-senter har fått avsluttende revisjonsbrev med merknader. Komiteen ser alvorlig på at Sjøfartsdirektoratet ikke når måltallene med hensyn til tilsyn og vertikalrevisjon, og Riksrevisjonen påpeker at dette kan skyldes manglende rammevilkår gitt av departementet. Sjøfartsdirektoratets hovedoppgave er å arbeide for å oppnå høy sikkerhet for liv, helse og fartøy, og komiteen forutsetter derfor at departementet framover har en aktiv rolle i å forbedre direktoratets virksomhet.

Patentstyret har heller ikke i 2007 nådd målet om å bygge ned saksrestanser og forbedre saksbehandlingen på patentområdet. Dette tok vi opp i fjor, og utviklingen er svært uheldig. Siden i fjor har saksbehandlingstiden i Patentstyret økt fra 4,3 år til 6,2 år ved utgangen av 2007. Måltallet for Patentstyret er 3 års gjennomsnittlig saksbehandlingstid, men den har nå økt til hele 6,2 år. Rask behandling av patentsøknader handler også om Norges evne til innovasjon. Spesielt nå som man har internasjonale nedgangstider, er det å få et patentstyre som faktisk gjør det man skal gjøre, raskt, svært viktig for næringslivet. Det betyr at komiteen forventer at departementet omgående iverksetter egnede tiltak for å følge opp Patentstyrets manglende måloppnåelse.

Riksrevisjonen har vesentlige merknader også til Norges geologiske undersøkelser knyttet til gjennomføring av

budsjettet, og videre ser Riksrevisjonen alvorlig på NGUs sviktende styring og kontroll med IKT-sikkerhet og manglende sikkerhet og beredskapsplaner. Dette forventer vi også at det tas tak i.

Riksrevisjonen har også kontrollert statsrådets forvaltning av totalt 22 selskaper, av dem ti heleide aksjeselskaper, ni deleide aksjeselskaper, to statsforetak og et særlovselskap. Riksrevisjonen har merknader til statsrådets forvaltning av SIVA og Store Norske, og la meg bruke litt tid på Store Norske Spitsbergen Kullkompani, som det heter. Riksrevisjonen avdekker store svakheter i sikkerhet og risiko ved Store Norskes gruvedrift i Svea Nord siden åpningen i 2003. Dette bekymrer meg, og det bør bekymre departementet som eier av selskapet. Store Norske har etter at ordinær gruvedrift ble satt i gang i Svea Nord, opplevd to dødsulykker og en gruvebrann som stanset driften i åtte måneder. Ved igangsetting av driften etter brannen skjedde det et ras med stort skadepotensial. I tillegg til disse alvorlige hendelsene økte skadehyppigheten betydelig både i 2004 og 2005, og var i 2005 fire ganger høyere enn skadehyppigheten i 2003. Riktignok har den blitt noe redusert etterpå, men den var likevel i 2007 nesten dobbelt så høy som i 2003.

Riksrevisjonen påpeker at departementet fram til ulykken i juli 2005 i svært begrenset grad mottok informasjon om selskapets sikkerhetssystemer og om hvordan styret arbeider for å følge opp selskapets sikkerhetssystemer. Det er positivt at denne dialogen nå er forbedret etter 2005. Selskapet jobber bl.a. med kvalitetssikring gjennom ISO-standarder. Vi er likevel vitner til dødsulykker, gruvebrann, ulykkestall og en manglende evne til å beskytte arbeidsfolks liv og helse, og det er meget kritikkverdig. Ikke minst i en statlig eid industri må hensynet til sikkerhet og miljø gå foran andre hensyn.

Nå er det jo ikke første gang man omtaler gruveulykker på Svalbard fra denne talerstolen, men jeg vil likevel si at komiteen forventer at statsråden tar grep knyttet til Store Norske Spitsbergen Kullkompani.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Ola T. Lånke (KrF) [11:29:37]: Som saksordfører for Justisdepartementet og Utenriksdepartementet vil jeg først knytte noen merknader til revisjonen av disse to departementenes regnskaper. Riksrevisjonen har avgitt 17 avsluttende revisjonsbrev til virksomheter under Justisdepartementet uten merknader. Det er heller ikke merknader til selskapene som sorterer under departementet. Dette er positivt.

Like positivt er ikke alle de merknader som gjelder revisjonen av departementets egen virksomhet. IKT-forvaltningen i Politidirektoratet og underliggende enheter har vært en gjenganger i flere år. Det er tydeligvis satt i gang en rekke tiltak, men det kan virke som om dette arbeidet går sent.

Mest urovekkende er det at det fortsatt ikke er kommet på plass fullverdige reservedriftsløsninger. Ut fra tidsplanen vil dette fortsatt ta tid, og dette er en sak Riksrevisjon-

nen ikke er ferdig med. Også kontrollkomiteen vil følge denne saken videre.

Politiet har et ansvar for å godkjenne og føre kontroll med private vaktelskaper og med innkreving av gebyrer fra disse. Revisjonen viser at kontrollaktiviteten har vært varierende fra distrikt til distrikt – noen steder helt fraværende.

Vaktelskapene utfører ofte tjenester som grenser opp mot polititjenester. Det er derfor viktig at det er betryggende kontroll med virksomhetene. Publikum må være trygg på at vaktelskapene arbeider i samsvar med de krav som settes, og på at de arbeider i samsvar med lovverket.

Heller ikke når det gjelder Utenriksdepartementet har Riksrevisjonen hatt merknader til underliggende virksomheter og forvaltningen av statens eierinteresser i et heleid særlovselskap.

For departementets egen del er det enkelte saker som er tatt opp tidligere, og som fortsatt ikke er løst. Jeg vil særlig nevne departementets praktisering av arbeidsmiljølovens overtidsbestemmelser. Det er for dårlig når forhold som har vært tatt opp flere år på rad av Riksrevisjonen, ennå ikke er løst. Det tyder iallfall ikke på at saken prioriteres av departementet. Jeg forventer at saken nå kan utkvitteres ved behandlingen av revisjonen for inneværende år.

Riksrevisjonen har gjennomført revisjon av bilateral bistand til Nepal, Bangladesh og Sri Lanka. Denne viser at det er manglende samsvar mellom plan og rapportering, og det er mangelfull risikovurdering i flere av disse prosjektene.

Det er forskjeller i saksbehandlingen ved ambassadene i de tre landene knyttet til oppfølging og avdekking av misligheter og korrupsjon i prosjekter. Det er positivt at Utenriksdepartementet nå har utarbeidet standardskjema for rapportering og etablert en varslingstjeneste, og at det nå er tatt i bruk oppdaterte retningslinjer for håndtering av mistanker om korrupsjon. Nå gjelder det at Utenriksdepartementet skolerer sine ansatte slik at de nye verktøyene kan bli brukt som forutsatt.

La meg ellers understreke at dersom Stortinget skal kunne ha den nødvendige kontroll med bruken av bistandsmidlene, er det nødvendig at det framkommer i budsjettproposisjonen hvor og til hvilke formål pengene skal brukes, og at det i ettertid redegjøres for hvordan pengene er brukt og resultatene som er oppnådd.

En sak som har vært en gjenganger i flere år, er brudd på anskaffelsesregelverket i staten. Mest alvorlig er det at Fornyings- og administrasjonsdepartementet som forvalter regelverket, har fått merknader for tredje år på rad – dette er jo nevnt av andre også. Det er på sin plass at Riksrevisjonen nå skal gjennomføre forvaltningsrevisjon av området.

Kanskje bør også Regjeringen vurdere om det er forhold ved regelverket som bør endres. Kristelig Folkeparti mener det iallfall er forhold ved regelverket som kan praktiseres annerledes hvis en vil. Unntaksbestemmelsen som finnes i regelverket i forhold til frivillige organisasjoner og institusjoner, bør brukes i større grad både når det gjelder kjøp av tjenester i barnevernet og i rusomsorgen.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [11:34:08]: Jeg skal stanse litt opp ved helsekapitlene, og særlig det som handler om de regionale helseforetakene.

Det er slik at statsråden setter krav til helseforetakene gjennom et oppdragsdokument. Dette dokumentet skal være styrende for det enkelte regionale helseforetak. Rapportering tilbake til eierne, altså til departementet ved statsråden, skal vise graden av måloppnåelse. Riksrevisjonen har kontrollert de regionale helseforetakenes rapportering om måloppnåelse. Riksrevisjonen konkluderer med at det er vanskelig å vurdere måloppnåelsen på flere områder, f.eks. innen aktivitetsvekst og psykisk helsevern. Departementet erkjenner at det er vanskelig å sammenlikne de regionale helseforetakene med hverandre, fordi de rapporterer forskjellig. Mangel på kvalitetsindikatorer gjør det videre vanskelig å slå fast kvaliteten på helsetjenestene.

Det er et mål at en skal ha likeverdige tjenester i alle de fire helseforetakene. Komiteen mener det er alvorlig når rapporteringssystemet er slik at dette viktige området faktisk ikke kan etterprøves.

Det er prioriteringsforskriften som skal styre utviklingen av helsetjenester. Det er altså de som trenger det aller mest, som først skal få hjelp. Stortinget har bestemt at rettighetspasienter innenfor barne- og ungdomspsykiatri skal prioriteres. Det er gledelig å registrere at ventetiden for disse er gått ned, men det er sterkt bekymringsfullt at ventetiden likevel er den lengste sammenliknet med rettighetspasienter innenfor somatikk og rehabilitering. Senterpartiet er enig i Riksrevisjonens merknad om at ventetiden innen barne- og ungdomspsykiatri ikke er akseptabel.

Videre påpeker Riksrevisjonen at andelen korridorpasienter ikke er gått ned. Komiteen understreker at dette faktisk er en uverdigg måte å behandle pasienter på. Så vet vi at korridorpasienter handler om hvordan en velger å organisere sykehustjenestene, og komiteen ber altså departementet ha en særlig oppmerksomhet rettet mot dette.

Det er store summer som blir brukt på helse. Det er viktig at disse midlene blir brukt slik Stortinget bestemmer at de skal brukes. Departementet må derfor ha oppmerksomheten rettet mot disse områdene, som Riksrevisjonen påpeker ikke fungerer tilfredsstillende nok.

Svein Roald Hansen (A) [11:38:24]: Jeg er saksordfører for Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Forsvarsdepartementet, men først vil jeg peke på et forhold som gjelder alle departementer, og det er etableringen av gode rapporteringsrutiner. En samlet komité understreker betydningen av at rapportene forteller om de mål som er satt, blir nådd eller ikke.

Like viktig er det at de styringssignalene departementene gir underliggende etater, er tydelige på målsettinger. Disse forhold er en forutsetning for at Stortingets kontroll med forvaltningen skal fungere.

Like viktig er det å synliggjøre det som oppnås gjennom politiske vedtak. Revisjonens natur er jo å peke på avvik. En fornuftig samfunnsdebatt må også ha med seg det som oppnås, selv om det skulle mangle litt på full pott og man altså får anmerkning.

La meg også trekke fram komiteens støtte til tanken om å legge fram selskapskontrollen som egen sak. I dag kan den komme litt for mye i bakgrunnen, når den presenteres i Dokument nr. 1.

Fem minutter og to departementer gir ikke tid til en dyper gjennomgang, så jeg vil starte med å vise til de enstemmige komitémerknadene i innstillingen for disse departementene. Her skal jeg nøye meg med å påpeke noen av forholdene.

Det er positivt at Arbeids- og inkluderingsdepartementet har bedret rutinene for å tydeliggjøre hvilke dokumenter som er av styrende karakter, men de må fortsatt bli bedre på det punktet. Dette er viktig fordi det er nødvendig for å kunne etterprøve beslutningsprosessene, og for å se om de vedtatte målsettingene nås.

Ett eksempel er tilskudd til boligsosialt arbeid i kommunene, hvor departementet ikke gir klare styringssignaler, og hvor det er vanskelig å se hva som er kriteriene for å oppnå målene. Så sentralt som dette virkemiddelet er i kampen mot fattigdom, må også den politiske styringen være tydeligere.

Nav-reformen er stor og krevende. Revisjonens gjennomgang viser at kravet om individuell oppfølging av brukerne i altfor liten grad prioriteres. Dette er alvorlig fordi det er et sentralt mål med hele reformen.

Et annet alvorlig forhold er manglende oversikt over de såkalte utenlandssakene. Det er også alvorlig fordi vi må regne med større omfang av arbeidsinnvandring i årene som kommer, og fordi dette er påpekt tidligere.

Til slutt når det gjelder dette departementet: Jeg håper dette er siste gang vi må påpeke at det fortsatt ikke er etablert tilfredsstillende ordninger for formidling av høreapparater.

På bakgrunn av ganske omfattende mangler ved Forsvarsdepartementets regnskap gjennom flere år, er det heldigvis tegn til klar forbedring – men dessverre er det fortsatt gjengangere.

Også for 2007 får departementet kritikk for mangelfull sporbarhet og dokumentasjon ved anskaffelser. Departementet har iverksatt tiltak for å bedre rutinene. Det er nødvendig når det fortsatt avdekkes alvorlige mangler, bl.a. at egenkontrollene i noen tilfeller er fraværende eller bare delvis til stede.

På bakgrunn av den løpende debatten om størrelsen på forsvarsbudsjettet er det også grunn til å peke på at det for 2007 stod 653,4 mill. kr eller 8,13 pst. av bevilgningen ubenyttet på konto.

Mangler ved materiellforvaltningen har også vært et problemområde i mange år. Det er skuffende at det fortsatt, på tross av Stortingets sterke oppfordringer om å ta tak i forholdet, er grunnlag for alvorlige merknader.

Det er også fortsatt et betydelig antall inkassosaker, som er kostbart, og det er fortsatt feilutbetalinger av lønn, selv om omfanget er redusert. Det kan synes trivielt, men det vekker bekymring at Forsvaret ikke er i stand til å rydde opp i noe som burde være enkelt: å betale regningene i tide og å utbetale korrekt lønn. Det vekker bekymring for hvordan en organisasjon som er gjennomsyret av kommandostruktur, men som ikke behersker det enkle,

vil kunne takle det kompliserte og uforutsigbare som en krigsoperasjon vil innebære.

Carl I. Hagen (FrP) [11:42:49]: Som saksordfører for Finansdepartementet og Miljøverndepartementet vil jeg først påpeke at Finansdepartementet i 2007 hadde ansvaret for syv underliggende virksomheter og for forvaltningen av statens interesser i Norges Bank. Riksrevisjonen har her avgitt tre avsluttende revisjonsbrev med merknader som gjelder skatteetaten, toll- og avgiftsetaten og Statens Innkrevingsentral. Jeg skal knytte noen kommentarer til dem.

Først vil jeg påpeke at Miljøverndepartementet har ansvaret for seks underliggende etater og tre fond. Der er det for så vidt en glede å registrere at Riksrevisjonen har avgitt åtte revisjonsbrev uten merknader og har funnet alt i orden – kun ett brev med merknader, som gjelder Statens kartverk.

Når det så gjelder Finansdepartementet og Skatteetaten, har det vært påpekt tidligere mangelfull måloppnåelse med hensyn til kontrollaktiviteten særlig overfor bedriftene. I tildelingsbrevet fra Finansdepartementet for 2007 ble det vektlagt økt satsing på kontroll av komplekse og tyngre saker. Det ble forventet en resultatforbedring, men antallet kontroller er redusert, og andelen kontrollerte næringsdrivende har hatt en betydelig nedgang – altså det motsatte av det vi hadde forventet. Dette forventer en samlet komité blir fulgt opp.

Jeg må få lov til å tilføye at det er med stor forbauselse jeg registrerer en finansminister fra Sosialistisk Venstreparti som alltid i tidligere tider har hatt eller skapt det inntrykk at den mest fornuftige investeringen det offentlige kunne foreta, var å ansette flere skattekontrollører – økt skattekontroll medførte så store merinntekter at det ville være meget lønnsomt. Fra tid til annen når jeg hørte Kristin Halvorsen i opposisjon, skulle man tro at det ble fullkommen lykke i landet hvis alle ble ansatt som skatteoppkrevdere, fordi det altså ville være det mest lønnsomme vi kunne gjøre. Så det ville vært interessant om finansminister Kristin Halvorsen nå kunne gi Stortinget en redegjørelse for hvordan det kan ha seg at kontrollvirksomheten faktisk har gått ned under hennes ledelse av departementet, og at det tildelingsbrevet hennes departement nå har sendt, ikke er fulgt opp. Da burde hun i realiteten være mye mer påpasselig enn det hun har vist seg å være. Så det ville være meget positivt om Stortinget kunne bli informert i denne debatten, og særlig når komiteen påpeker at vi aksepterer at rekruttering kan ha vært et problem. Nå blir det jo sannsynligvis en helt ny situasjon også for en del jurister og økonomer, som bl.a. kan bli frigitt fra eiendomsmeklerbransjen, slik at man kanskje nå kan få den styrkingen som er nødvendig for å få et forsvarlig og akseptabelt kontrollsystem. Når vi også ønsker det, er det selvfølgelig fordi det skal være rettferdighet mellom næringsdrivende. De skal utsettes for de samme rammebetingelsene, slik at de ikke varierer etter hvor man er i landet.

La meg også påpeke at når det gjelder Toll- og avgiftsetaten, er det store mangler. De skal jo kontrollere oss van-

lige borgere, og det er jo litt trist at særlig skatteetat og toll- og avgiftsetat synes å ha problemer med måloppnåelsen på de fire hovedmålområdene som gjelder for Toll- og avgiftsetaten. Vi viser til at det er blitt påpekt fra Riksrevisjonens side at det i større grad burde formuleres krav til oppgavegjennomføring, resultater og måloppnåelse i tildelingsbrevet. Det kunne være interessant om finansministeren også ville bekrefte at de påpekninger som Riksrevisjonen med støtte fra en samlet komité har gjort, vil være med i tildelingsbrevet til Toll- og avgiftsetaten i 2009. Det ville vært fint om det også ble bekreftet.

Så til gjengangeren når det gjelder mangelfull oppfølging av anskaffelsesregelverket og bevilgningsreglementet, da særlig anskaffelsene. Her tror jeg faktisk Fornyingsdepartementet, så lenge de har det overordnede ansvaret, bør se på om man ikke bør ta inn i personalreglementet – slik at de ansvarlige ledere for en del etater får det klart i sitt ansettelsesvilkår – at hvis de ikke følger anskaffelseslovgivningen, vil deres ansettelsesforhold opphøre. Det er kun ved å ansvarliggjøre lederne vi kan få noe til her. I så måte vil jeg også si at det blir interessant å høre hvilke synspunkter fornyingsministeren har – og kanskje også finansministeren – på det spørsmålet Per-Kristian Foss tok opp, om ikke SMK i langt større grad burde bringes inn som overordnet, i stedet for Fornyingsdepartementet, som vel har vist seg ikke helt å greie den jobben.

Ivar Skulstad (A) [11:48:07]: Jeg er saksordfører for Kommunal- og regionaldepartementet og Kunnskapsdepartementet. Jeg skal gjøre rede for noen viktige poeng i komiteens behandling av de to kapitlene.

Først til Kommunal- og regionaldepartementet. De har ansvaret for to underliggende virksomheter, og Riksrevisjonen har avgitt ett revisjonsbrev uten merknader og ett med merknader, til Den Norske Stats Husbank. Det er også foretatt kontroll av statens interesser i et deleid aksjeselskap uten at det var merknader til statsrådets forvaltning. Det er positivt.

Det er interessant at Riksrevisjonens gjennomgang av KOSTRA-rapporteringen viser at det er risiko for at kommunene rapporterer tall som ikke er sammenliknbare. Over 50 pst. av særbedriftene i kommunesektoren underreporterer, og dette svekker også sammenlikningsgrunnlaget. KOSTRA-rapporteringen legges til grunn for beregning av tilskudd, og dermed blir det en risiko for at grunnlaget ikke er korrekt. Ved tilsyn fra fylkesmannen kan dette også medføre uheldige anmerkninger og krav om tilbakebetaling av enkelte tilskudd. Derfor har også komiteen funnet det kritikkverdige at ikke departementet har etablert noen kvalitetshevende tiltak så langt. KOSTRA-rapporteringen har et forbedringspotensial, men det er ikke noe annet rapporteringsverktøy som er bedre egnet enn KOSTRA. Derfor er utvikling, opplæring og riktig rapportering avgjørende. Det er altså stor forskjell mellom KOSTRA og virkeligheten i for mange tilfeller.

Som saksordfører finner jeg særlig grunn til å påpeke at Husbankens disposisjoner gjennom regnskapet viser vesentlige brudd på gjeldende regelverk. Regelverket for offentlige anskaffelser er ikke fulgt, og det foreligger rol-

leblandinger mellom mottaker av kompensasjonstilskudd og Husbanken ved en av anskaffelsene. Det er selvsagt ikke akseptabelt. Det kan rokke ved ordningens legitimitet, og det er spesielt kritikkverdig at noen av de ulovlige anskaffelsene ble framforhandlet og inngått av toppledelsen i Husbanken. Jeg er glad for at departementet erkjenner denne utfordringen, og komiteen forventer at det vil bli ryddet opp i dette så snart som mulig.

Kartleggingen av bostedsløse ble ikke gjennomført etter planlagte tidsfrister. En slik kartlegging var sentral for å kunne uttale seg om samfunns-effekten av den boligsosiale innsatsen. Jeg vet at statsråden er spesielt opptatt av boligpolitikken og den boligsosiale innsatsen, og jeg forventer at hun holder høyt trykk på det feltet framover.

Så til Kunnskapsdepartementet. De 51 underliggende virksomheter som departementet har ansvaret for, er alle uten merknader fra Riksrevisjonen. Det er foretatt kontroll med 26 studentsamskipnader, og det er merknad til statsrådens forvaltning av disse samskipnadene. Det siste er en gjenganger i en eller annen form de senere år.

Formålet med tilskuddet til studentboliger er å øke dekningsgraden og gi studentene et tilfredsstillende botilbud. Det har gjennom de årlige tilskuddene over statsbudsjettet vært en betydelig satsing de senere år, men utviklingen i antall boenheter viser at satsingen har hatt begrenset effekt. Grunnen til dette er at gamle hybler saneres i raske takt enn forutsatt, og at kostnadene ved nybygg er økt. Det er derfor betimelig at Riksrevisjonen påpeker at departementet må ha større oppmerksomhet rettet mot dette området, slik at årsaker til avgang, standard og egnethet blir en del av oppfølgingen.

Komiteen ser alvorlig på at utbetaling av gaveforsterkningsmidler på til sammen 131,25 mill. kr er godkjent og utbetalt til private stiftelser. Dette medfører at midlene er ført ut av konsernkontoordningen, og det igjen fører til at de blir unntatt offentlig kontroll. Her forutsetter komiteen at midlene søkes tilbakebetalt, og at Stortinget blir orientert om dette på egnet måte.

Til slutt: Riksrevisjonen stiller spørsmål ved departementets grunnlag for å kunne vurdere måloppnåelsen ved doktorgradsutdanningen, i og med at det er avdekket mangelfull dokumentasjon og registrering av fravær og avvik, og at virksomhetene har ulik forståelse av rapporteringskravet.

Statsråd Heidi Grande Røys [11:53:28]: Fleire saksordførarar har vore inne på brota på regelverket for offentlege innkjøp. Lat det vere heilt klart: Eg er på ingen måte fornøgd med at det framleis er brot på regelverket for offentlege innkjøp.

Riksrevisjonen fortel oss kva brot som skjer. Departementet hadde ein runde i sommar – med anbod, sjølv sagt – der vi bestilte ein rapport som skulle gå nøyare inn og fortelje oss kvifor brota skjer. Rapporten peika på at brot på innkjøpsregelverket har fleire årsaker, men dei viktigaste er manglande leiarforankring, dårleg organisering og ikkje minst manglande kunnskap om eit komplisert regelverk. Regjeringa har sett i verk fleire tiltak alle-reie – eg har gjort greie for dei både for denne komiteen og

for næringskomiteen tidlegare. Vi skal setje i verk ytterlegare tiltak som skal sikre at offentlege innkjøpsprosessar skjer etter lov og regelverk, slik at vi ikkje får fleire brot på regelverket.

Direktoratet for forvaltning og IKT er allereie i gang med å få på plass eit fagleg godt tilbud. Vi har hatt stor tilsetjing. Vi har ei avdeling på 13 personar i Difi som har innkjøp som sitt einaste område. Dei lagar bl.a. ein innkjøpsportal som dei skal fylle med både digitale verk-tøy, skikkeleg informasjon og kompetansetilbod for alle offentlege innkjøparar. Dei serverar òg kommunesektoren og statlege føretak. På den innkjøpsportalen skal sjølv sagt kunngjeringsnettstaden doffin.no finnast.

Representanten Foss slo fast at alt var ved det same. Eg registrerer at vi, iallfall mitt departement, framleis har brot, men det er ei klår forbetring ved at ein ikkje har avdekt direkte ulovlege innkjøp, som er sær-s alvorleg, men at vi framleis har tre manglande skatteattestar og to manglande protokollar. Det skal sjølv sagt ikkje skje, og det skal heller ikkje skje for inneverande år eller i åra som kjem.

Eg tek på alvor merknadene frå så vel Riksrevisjonen som komiteen med omsyn til brota på innkjøpsregel-verket, og kjem, som eg tidlegare har varsla, til Stortinget med ei eiga stortingsmelding om offentlege innkjøp til våren. Utover dette skal Regjeringa sjølv sagt støt-te opp om Riksrevisjonens komande forvaltningsrevisjon av innkjøpsarbeidet i departementa og i andre offentlege verksemdar.

Eg slår meg ikkje til ro med dagens tilstand, men vil halde fram med ein offensiv innsats for å betre offentlege innkjøp. Det er viktig at leiaren i alle offentlege verksemdar innser at innkjøp er ein særleg viktig del av leiaransvaret, og at dei derfor syter for at rutinar, organisasjon og kompetanse er på plass i så vel eige departement som i underliggjande etatar.

Når det gjeld komiteens merknader til styringa av fylkesmannsembeta, vil eg gjere det klart at fagstatsrådene har ansvar for verksemda til fylkesmennene på deira område. Gjennom arbeidet med å utarbeide svar til Riksrevisjonen er det allereie klart at dei ansvarlege departementa, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, tek med seg Riksrevisjonens vurderingar i det vidare arbeidet med å utvikle og forbetre styringsdialogen med fylkesmannsembeta. Eg vil òg understreke at fylkesmannen utfører om lag 300 oppdrag på vegner av 12 ulike departement. Den interne styringa til embeta skal vere tilpassa risiko på dei ulike områda, og ha tanke på kor vesentlege dei er. Det ville vere sløsing med ressursar dersom Forbrukar- og administrasjonsdepartementet skulle vurdere enkeltsaker innanfor alle fagområda i 18 embete. Eg er likevel einig både med Riksrevisjonen og komiteen i at Forbrukar- og administrasjonsdepartementet har eit overordna administrativt ansvar. Vi jobbar kontinuerleg med å forbetre fylkesmannsembetas administrative system. Vi har òg for 2009 auka løyvingane med 25 mill. kr, slik at embeta vil ha ressursar til å betre mål-oppnåinga. Forbrukar- og administrasjonsdepartementet arbeider òg med eit nytt finansierings- og styrings-system av embeta.

Komiteen understrekar òg Forbrukar- og administrasjonsdepartementets ansvar for at embeta etterlever løytingsreglementet knytt til plassering av midlar på interimskontoar. Alle fylkesmannsembeta skal no levere ein særskilt rapport ved årsskiftet om omfanget av interimførte beløp. Dette vil gi departementet eit godt grunnlag for å kunne fastslå at embeta ikkje har interimført større beløp frå statlege verksemdar. Denne rapporteringa vil syne om departementets oppfølging i 2008 har sikra at rekneskapsføringa for embeta er i samsvar med krava i løytingsreglementet og departementets retningslinjer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [11:58:31]: Det var positivt å høre at statsråden også er enig i at det er et særlig lederansvar i de forskjellige etater og kontorer å følge anskaffelsesreglementet.

Nå har Riksrevisjonen gjennom flere år påpekt mangelfull oppfølging av anskaffelsesreglementet i alle departementer. Det er noen tegn til bedring her og der, men ikke noe gjennombrudd, selv om vi avventer den meldingen som kommer til våren.

Jeg vil gjenta det spørsmålet jeg stilte, som jeg ikke fikk svar på i statsrådens innlegg, nemlig: Vil statsråden også vurdere endringer i arbeidskontrakter for ledere med ansvar for anskaffelsesreglementet i sine etater, og en passus om at hvis det er brudd på det, er det i realiteten oppsigelsesgrunn for lederen – altså understreke mye nøyere at de risikerer å miste jobben hvis de ikke passer på at anskaffelsesreglementet blir fulgt?

Statsråd Heidi Grande Røys [11:59:37]: Dersom ein skal gjere som representanten Carl I. Hagen foreslår, vil det seie at ein prioriterer lov om innkjøp framfor andre lover som ein òg som statleg leiar sjølvstilt skal overhalde. Mitt utgangspunkt er at når ein vert tilsett som statleg leiar, skal ein overhalde alle lover og regelverk som det ligg til embetsoppdraget eller leiarstillinga å gjennomføre og rette seg etter.

Det vi har gjort når det gjeld lov om offentlege innkjøp, er at vi har utvida høvet til å klage på direkte ulovlege innkjøp. Vi har òg gitt KOFA anledning til å skrive ut bot på inntil 15 pst. av verdien. Begge dei to tiltaka vil verke preventivt mot brot – i tillegg, sjølvstilt, til den merksemda eg som statsråd har på dette området. Så førebels har eg ikkje tenkt å vurdere å leggje dette inn i leiarkontraktane.

Carl I. Hagen (FrP) [12:00:47]: Statsråden sa nå at det er gitt adgang for KOFA til å ilegge bot. Er det ansvarlig leder personlig som må betale den, eller er det etaten? Hvis det er etaten, har det i realiteten null betydning, bortsett fra at etaten blir tappet for noen midler. For øvrig har det null betydning. Det må være den leder som har ansvaret, som eventuelt må få en bot, hvis det skal ha noen som helst virkning.

Jeg synes at brudd på anskaffelsesreglementet er noe annet enn en kanskje dårlig lederutøvelse i jobben generelt, og jeg synes derfor det er trist at statsråden avviser

fullstendig muligheten for at det skulle være personlige konsekvenser for ledere som her bryter norsk lov. Så lett slipper ikke de som er i det private næringsliv, unna.

For øvrig kunne statsråden også kommentere Per-Kristian Foss' idé, som han bad om en kommentar til, nemlig at kanskje også SMK burde overta et overordnet ansvar for enkelte av de spørsmålene som gjelder anskaffelsesreglementet.

Statsråd Heidi Grande Røys [12:01:48]: Eg vil seie at ein dreg det veldig langt viss ein påstår at det høvet som KOFA no har til å gi gebyr for direkte ulovlege innkjøp, har null betydning. Tvert imot ser vi at ein del statlege etatar allereie har fått bot– eg trur det var Vegvesenet som var fyrst ute. Eg er sikker på at det har medført ei betydeleg skjerpning av etterlevinga av innkjøpsregelverket i Statens vegvesen etter å ha fått eit sånt gebyr. Eg er òg overbevist om at skulle ein annan statleg etat få eit gebyr, vil det sjølvstilt skjerpe etterlevinga. Men det bør jo helst berre vere riset bak spegelen.

Poenget mitt er at statlege leiarar skal overhalde alle lover og reglar i dette landet. Det ligg i embetsoppdraget deira. Når vi rekrutterer statlege leiarar, og når vi har leiarsamtalar med statlege leiarar, er embetsoppdraget, tildelingsbrevet, sjølvstilt det ein legg vekt på. Innkjøpsregelverket er skjerpja i f.eks. alle mine underliggjande etatar, og det ligg dermed til grunn for leiarsamtalane vi har.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Statsråd Tora Aasland [12:03:05]: Jeg bad om ordet på grunn av merknaden og innlegget fra saksordfører Ivar Skulstad når det gjelder Kunnskapsdepartementets område.

Vi tar selvfølgelig alle merknader fra Riksrevisjonen og fra kontroll- og konstitusjonskomiteen svært på alvor og prøver å følge opp i den grad det er pekt på svakheter. Men jeg må si at jeg var noe overrasket over både merknad og innlegg når det gjaldt gaveforsterkningsordningen. Gaveforsterkningsordningen har vært omtalt både i budsjett-dokumentet som Stortinget fikk i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i år – da var vi i prosess med ordningen – og i St.prp. nr. 1, altså statsbudsjettet, som Stortinget er i ferd med å ferdigbehandle nå.

Sakens bakgrunn er i korthet at det i 2006 og 2007 ble utbetalt gaveforsterkningsmidler til universitetene i Bergen og Tromsø på bakgrunn av private gaver som var gitt til stiftelser. Beløpet som ble betalt i gaveforsterkning, er ganske riktig 131 mill. kr. Disse midlene ble betalt til universitetene, men de overførte midlene til stiftelser. Fra Kunnskapsdepartementets side mente vi at gaver til stiftelser ikke skulle utløst gaveforsterkning, og at overføringen av gaveforsterkningsmidlene til stiftelsene ikke var i tråd med retningslinjene og med Stortingets forutsetninger for gaveforsterkningsordningen. Derfor skrev vi til de aktuelle stiftelsene og bad om at gaveforsterkningsmidlene ble betalt tilbake til staten. Dette førte ikke fram, men stiftelsene har i brev til Kunnskapsdepartementet lovet at midlene vil bli brukt i samsvar med formålet med gaveforsterk-

ningsordningen. Regjeringen legger til grunn at partene i denne saken har vært i god tro.

Jeg kan forsikre representanten om at vi har hatt en meget omstendelig prosess på dette, og at vi dermed etter en helhetlig vurdering mente det ikke var rimelig å gå videre med et krav om tilbakebetaling. Dette la vi fram for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet, og Stortinget vedtok den 12. desember dette år, som ikke er så veldig mange dager siden, følgende romertallsvedtak:

«Stortinget samtykker i at (...) Kunnskapsdepartementet i 2009 kan gi avkall på krav om tilbakebetaling av gaveforsterkning som er utbetalt til Bergens forskningsstiftelse, Bergens medisinske forskningsstiftelse og Tromsø forskningsstiftelse i strid med retningslinjene for ordningen.»

Så her har vi gjort akkurat det som Riksrevisjonen og komiteen har bedt oss om å gjøre: Vi har lagt saken fram for Stortinget, og Stortinget har fattet et vedtak i saken. Vi benyttet også anledningen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett til å stramme opp ordningen, slik at det ikke skulle bli mulig å misforstå det som måtte være regelverket.

Vi har som sagt hatt en meget grundig prosess på dette, og jeg var derfor litt overrasket over at denne merknaden fremdeles henger med.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:06:42]: Når Riksrevisjonen har sine gjennomganger og påpeker forhold, tar Fremskrittspartiet det som en selvfølge at disse forholdene blir det gjort noe med. Når så ikke skjer, blir jeg meget bekymret. Jeg viser spesielt til Riksrevisjonens kommentarer om PDMT, Politiets data- og materieltjeneste, der det tidligere har blitt påpekt forhold, og som igjen blir påpekt.

PDMT har en meget spesiell funksjon innen politiet, en funksjon som griper inn i mange av politiets oppgaver. Når PDMT ikke fungerer tilfredsstillende, kan dette få følger for bl.a. politiets operative tjenester. Dette kan ikke tillates og må tas på det største alvor. Fremskrittspartiet kan ikke akseptere at denne påpekningen fra Riksrevisjonen blir en gjenganger – for dette har vært påpekt tidligere – og vil derfor oppfordre til at en støtter forslaget om at det foretas en ekstern evaluering av PDMT der styring og oppfølging av etatens lokale funksjonalitet gjennomgås.

Så vil jeg si litt om vaktelskaper, som også har blitt påpekt i Riksrevisjonens rapport. Politiet i dag er lite tilstedeværende – på grunn av mange forhold, men mest på grunn av lite bevilgninger – noe som gjør at vaktelskapenes virkeområde blir stadig større. Derfor er det meget viktig at dette følges opp, slik at en kan påse at vaktelskapene overholder loven, og at en slipper å få uheldige hendelser, som vi har sett noen av. Slike episoder og hendelser vil svekke befolkningens tillit til selskapene og vil ikke være noen stor fordel verken for vaktelskapene eller befolkningen. Vaktelskaper er avhengige av tillit.

Justisdepartementet har bedt Politidirektoratet om en oversikt over politidistriktenes kontroll med vaktelskape-

ne, og rapporten sier at kontrollaktiviteten generelt burde vært på et mye høyere nivå. Vel, mye kan bli bedre, men når rapporten også sier at kontrollaktiviteten mangler helt i enkelte distrikter, blir jeg meget bekymret. Kontrollen av vaktelskapene ligger i politidistriktene, men her har Justisdepartementet et overordnet ansvar og et ansvar som må tas på alvor.

Arne Sortevik (FrP) [12:09:54]: Noen ord om Samferdselsdepartementets område, som får en del kritiske merknader fra Riksrevisjonen. Jeg merker meg at ansvarlig statsråd ikke er til stede. Jeg går ut fra at det ikke er et signal om at man ikke tar Riksrevisjonens påpekninger på alvor. Her er det påpekninger som overfor andre departementer om at man ikke bruker regelverket for offentlige anskaffelser. Det er selvfølgelig urovekkelige at virksomhet med så vesentlig innkjøpsvolum som f.eks. Statens vegvesen innenfor Samferdselsdepartementets område ikke evner å gjennomføre offentlige innkjøp trygghende og innenfor et godt kjent regelverk.

Vi har også merket oss Riksrevisjonens sterke kritikk av nytt kjøretøy- og førerkortregister i Statens vegvesen. Det er et system og et prosjekt som ser ut til å være ute av styring, og er dessverre en ny påminnelse om at innføring av store IT-systemer i staten ofte viser seg å være svært vanskelig å styre.

Først og fremst har vi merket oss at Riksrevisjonen har sett på produktivets- og driftsavvik i NSBs persontransport. Det var jo på den bakgrunn at jeg faktisk hadde forventet at ansvarlig statsråd hadde vært til stede når denne saken blir behandlet. Det er slik, bedrøvelig nok, at produktiviteten i NSBs persontransport er lavere i 2007 enn i 1997. Det er også slik at det er et samlet storting – med litt ulike premisser – som har pekt på at det er gode og klare muligheter for å ta ut økt produktivitet innenfor persontransporten til NSB. Foreløpig gjenstår det å se om statsråden får ut den produktiviteten.

Når det gjelder driftsavvik, står togene igjen også i dag. Antall ikke planlagte toginnstillinger øker med over 15 pst. fra 2007, som er det året Riksrevisjonen har vært inne og sett, til i år. Hovedsvaret fra ansvarlig statsråd er i spørretimen 19. november:

«Eg kan ikkje sjå at det problemet me no har, handlar om organisasjonsform. Det handlar om ei underfinansiering av jernbanen».

For dem som står og venter på tog, er dette et lite tilfredsstillende svar. Fra Fremskrittspartiets side legger vi til grunn og forutsetter at statsråden følger opp håndteringen av driftsavvik i persontransport med NSB på en helt annen måte enn det som har vært vist hittil.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:13:21]: Finansdepartementet har merknader i tre saker, som vi jobber videre med å følge opp. Det ene er brudd på anskaffelsesregelverket, det dreier seg om to direkte innkjøp i Statens innkrevingsentral, som vi kommer til å følge opp. Det dreier seg om noen ulike forhold innenfor Toll- og avgiftsetaten, som vi kommer til å følge opp, og det dreier seg om noen utfordringer for Skatteetaten. Det er det siste jeg mener er

viktigst ut fra det Stortinget selv har vært opptatt av, å gi noen kommentarer til.

Det er riktig som representanten Hagen sier, at slagordet for vår regjering er «Hele folket i arbeid». Men vi har ikke lagt til «i Skatteetaten». Det er jo viktig å ha en rimelig god balanse mellom tilstrekkelig antall ansatte i Skatteetaten, og det er det som har vært noe av en utfordring nå i en høykonjunktur, å ha kompetente folk, enten det er jurister eller revisorer, som vi er avhengige av i Skatteetaten for å kunne gjøre en skikkelig god kontrolljobb. Skatteetaten har likevel klart å holde omtrent samme antall kontroller. Men det som er en veldig stor utfordring i en høykonjunktur, er jo at antall nyetableringer av selskaper blir så enormt stort, slik at andelsmessig i forhold til hvor mange man klarer å få kontrollert, har det vært en veldig stor utfordring å klare å holde tritt. Det er også sånn at i en høykonjunktur er det ekstra viktig å følge med på at det er god kontroll med at vanlige spilleregler i forhold til skatt og ofte andre ting, som også er beslektet, blir fulgt. Dette gjelder bedrifter som ikke følger opp regelverket for skatt, f.eks. når det gjelder arbeidsforhold og sosial dumpingproblematikken. Det henger ofte nøye sammen.

Skatteetaten har fått økte bevilgninger de senere årene. Det er fordi vi mener det politisk sett er et veldig viktig arbeid som gjøres. Samtidig med disse utfordringene som knyttes til en høykonjunktur, har vi også hatt de utfordringene som dreier seg om at man nå reorganiserer Skatteetaten. Det er også en forklaring på at antall kontroller ikke har vært like høyt som vi har ønsket.

Jeg er veldig opptatt av at vi skal ha et høyt fokus og høy troverdighet rundt det arbeidet som gjøres i Skatteetaten. Det har vi. De er effektive. De har kompetente folk. Vi har noen utfordringer når det er høykonjunktur. Vi har hatt gode budsjetter. De har en omorganisering som vil gjøre dem mer effektive. Og så skal vi følge dem veldig nøye videre også, for dette er viktig, samfunnsnyttig arbeid.

Så regner jeg med Fremskrittspartiets støtte til alle ytterligere forslag til påplussinger av Skatteetatens budsjetter.

Gunn Olsen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 1615)

Sak nr. 10 [12:16:46]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjonar som er behandla av Stortinget (Innst. S. nr. 113 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:1 (2008–2009))

Lodve Solholm (FrP) [12:17:11] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Eg har berre nokre få korte merknader. Komiteen har denne gongen valt berre å kommentere to saker som Riksrevisjonen vil følge opp vidare. Den eine er Dokument nr. 3:12 for 2003–2004, om reinbeiteressur-

sane i Finnmark. Der er det sett i gang tiltak, men Riksrevisjonen finn det for tidlig å kunne uttale seg om effekten av desse tiltaka. Så her vil ein vente litt før ein eventuelt legg denne saka vekk. Det er komiteen einig i.

Den andre saka er Dokument nr. 3:6 for 2004–2005, om Forskringsrådet sine handlingsretta program. Der er det òg sett i gang tiltak som komiteen synest verkar interessante. Riksrevisjonen seier at det er for tidleg å leggje denne saka bort, og at ein vil følge med på ho vidare. Det er også komiteen samd i.

Dei resterande sakene er då avslutta frå Riksrevisjonen si side, og det er også komiteen samd i.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, se side 1615)

Sak nr. 11 [12:18:38]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar-30. juni 2008 (Innst. S. nr. 121 (2008–2009))

Svein Roald Hansen (A) [12:19:01]: Det er bare en kort merknad. Det gjelder forskrifter. Komiteen peker i innstillingen på at fullmakter til å gi forskrifter i en del saker delegeres til ytre etater. Hvis komiteen, eller Stortinget, skal ha noen mulighet til i det hele tatt å kunne kontrollere dette, ber vi om at en oversikt over slike fullmakter legges ved statsrådsprotokollene, og at det i den sammenheng også redegjøres for hvilke kontrolltiltak som departementene har iverksatt for å sikre at forskrifter basert på delegert fullmakt er utformet i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger.

Hvis de legges ved, slik vi ber om, har vi i hvert fall en mulighet til å gå inn og ta stikkprøver og kontrollere at forskriftene er i tråd med Stortingets vedtak.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11. (Votering, se side 1615)

Sak nr. 12 [12:20:02]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om anmodnings- og utredningsvedtak i stortingsssesjonen 2007–2008 (Innst. S. nr. 119 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 4 (2008–2009))

Lodve Solholm (FrP) [12:20:30] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Eg har berre nokre få kommentarar.

Komiteen legg med dette fram innstillinga til St.meld. nr. 4 for 2008–2009. Komiteen er nøgd med meldinga slik ho framstår. Ho er oversiktleg og tydeleg. Det er viktig at komiteen får ei oppstilling som er oversiktleg. Komiteen har ved fleire høve før kritisert at delar av oppføl-

ginga har vore kommentert i statsbudsjettet og i revidert nasjonalbudsjett. Dette har blitt betre.

I St.meld. nr. 4 får vi melding om at det er gjort 24 oppmodingsvedtak i perioden, noko som er ein liten auke frå førre sesjon. Det er også lagt inn rapport om oppfølging av åtte vedtak frå 2006–2007 og eitt vedtak frå 2006.

Komiteen kommenterer ikkje vedtak som ein synest har blitt følgt opp på ein tilfredstillande måte. Komiteen har merkt seg at det ikkje er gjort vedtak om utgreiingar i 2007–2008.

Eg skal òg kort kommentere eit par særmerknader vi i Framstegspartiet har, åleine eller saman med andre.

Det første gjeld vedtak nr. 391, 7. mars 2008:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å innføre krav om ekstern sensor for all høgere utdanning.»

Her meiner Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti at det Regjeringa så langt har gjort, ikkje er tilstrekkeleg. Vi meiner at Regjeringa her burde ha sett tidsfristar for utgreiingsarbeidet og hatt ein plan for å leggje fram lovforslag no til våren, slik at lova kunne tre i kraft frå hausten 2009. Ein meiner òg at Regjeringa endra språkbruken vekk frå ordlyden i vedtaket, og dermed er vi av den oppfatninga at dette vedtaket ikkje er oppfylt av Regjeringa, slik Stortinget gjorde vedtak om.

Regjeringspartia er av ei anna mening.

Det andre vedtaket som eg vil kommentere, er vedtak nr. 331, 18. desember 2006:

«Stortinget ber Regjeringen, for å kunne gi tidlige ungdomskriminelle en ny sjanse, utrede en ordning med sletting av rulleblad i de tilfeller der unge kriminelle ikkje har begått alvorlige lovbrudd, eller en lang rekke gjentatte lovbrudd og for eksempel ikke har begått ny kriminalitet i en periode på 5 år etter fylte 18 år. Spørsmålet kan for eksempel inngår i mandatet til utvalget som nedsettes med bakgrunn i forslagene i St.meld. nr. 20 (2005–2006)».

Komiteens medlemmer frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti meiner at denne saka har teke altfor lang tid. Vi synest det er eit rimeleg krav frå oss at det blir orientert om saka i neste stortingsmelding som kjem om saka.

Med desse få orda vil eg tilrå komiteen si tilråding til vedtak.

Odd Einar Dørum (V) [12:23:48]: Venstre er ikke i kontroll- og konstitusjonskomiteen, så jeg skal benytte muligheten til å knytte en kommentar til én sak. Det er sak nr. 331 under Justisdepartementet, som i praksis handler om politiregisterlovgivningen.

Det er vel omtrent det hardeste man kan si på pent parlamentarisk språk, at det «har tatt urimelig lang tid». Jeg vil tilføye: nesten uforsvarlig lang tid. Lovgivningen det her er snakk om, handler om tre forhold. Det handler om effektiviteten i politiets arbeid. Det handler om å kunne gjøre det som i utgangspunktet er i det anmodningsvedtaket som foreligger, nemlig at noen kan komme inn, og noen kan komme ut av et system. Det handler med andre ord også om rettsikkerhet, og det handler om grunnleggende personvern.

Jeg kjenner godt til saken, i den forstand at den var planlagt fremmet i 2007. Og det er ikke 2007 nå, det er høsten 2008 – og så kommer 2009. Så på vegne av Venstre vil jeg uttrykke at Venstre er fullt ut enig i at denne saken har tatt urimelig lang tid. Vi er også enig i det som står om at man «forventer at departementet redegjør nærmere for oppfølgingen i neste års melding». Men før det må vi selvfølgelig få saken på bordet, slik at resultatet av Politiregisterutvalgets arbeid ligger der.

Selv om det har foregått et arbeid med en rammebeslutning i EU – det gjør det jo på de fleste områder hvor vi har norsk lovgivning – kjenner jeg såpass mye til det tette kontaktarbeid som er mellom norske departementer og EU-systemene i Brussel, at jeg tror man kan holde seg å jour på veldig mange måter. Det er veldig mye arbeid som kan slutføres. Her har det tatt, med komiteens enstemmige ordlyd, «urimelig lang tid». Fra Venstres side vil jeg gjerne være med på å understreke det, også det som ble sagt i det forrige innlegget på dette punktet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12. (Votering, se side 1615)

Sak nr. 13 [12:25:38]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om særskilt melding fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Ombudsmannens undersøkelse av ligningsbehandlingen for 2005 og 2006 av krav om særfradrag for ekstra store sykdomsutgifter som følge av diabetes (Innst. S. nr. 74 (2008–2009), jf. Dokument nr. 4:1 (2007–2008))

Carl I. Hagen (FrP) [12:26:11] (ordfører for saken): Det er relativt sjelden, men i denne saken har altså Stortingets ombudsmann for forvaltningen valgt å avgi en særskilt melding til Stortinget etter en undersøkelse som ombudsmannen har foretatt når det gjelder ligningsbehandlingen for 2005 og 2006 av krav om særfradrag for ekstra store sykdomsutgifter som følge av diabetes.

Der var det tidligere i praksis en slags sjablongordning, hvor alle som fikk diagnosen diabetes, automatisk kunne trekke fra inntil et visst beløp på sine selvangivelser for de merutgifter som sykdommen påførte dem. Det virket, slik mange har hevdet, relativt tilfredsstillende, men allikevel var ordningen litt spesiell i forhold til andre sykdommer som også kommer under den generelle fradragretten for særskilt store kostnader ved sykdom. Den ble derfor endret. Ombudsmannen har da foretatt en undersøkelse basert på klager – mange klager – av betydelig grad av forskjellsbehandling. Det er nettopp det som er et av hovedfunnene til ombudsmannen. Det er en samlet komité som påpeker at «årsaken til denne forskjellsbehandlingen er at de retningslinjer som sentrale skattemyndigheter ga for rettsanvendelsen, ga et alt for stort rom for lokalt skjønn ved kontrollen av den enkelte skattyters krav om særfradrag på grunn av diabetes».

Med andre ord: et dilemma mellom å ha stor grad av lo-

kalt skjønn kontra et stringent regelverk som hindrer større grad av likebehandling i ligningen over hele landet.

Det er også en samlet komité som minner om de store utfordringer som både ligningsmyndigheter og denne gruppen skattytere står overfor, og på viktigheten av at skatteloven og ligningsloven anvendes enhetlig, uavhengig av hvor i landet skattyterne bor, og hvilket skattekontor og hvilken saksbehandler som forestår ligningsbehandlingen.

Komiteen støtter derfor sivilombudsmannens forhåpning om at de nye retningslinjene i Lignings-ABC vil legge til rette for en enhetlig anvendelse av skatteloven § 6-83 første ledd på merutgifter for diabetikere.

Det er også en samlet komité som synes det er positivt at det nå er tatt tak i disse forskjellsbehandlingene, ved at det blir nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som skal vurdere ordningen i sin helhet, og man antar at en ny ordning tidligst kan bli satt i verk fra skatteåret 2011.

Så vil jeg få lov til å ta opp mindretallsforslaget fra Fremskrittspartiets medlemmer i komiteen. Vi er sammen med de øvrige med på å påpeke det positive, at det er en arbeidsgruppe som nå skal se på hele ordningen. Men vi synes at man i tiden fra nå – fra og med skatteåret 2008 og frem til det kommer en ny ordning – i realiteten burde gjeninnføre den tidligere sjablongregelen i praktiseringen av ligningen, slik at man ikke fikk til de grader den forskjellsbehandling som nå er påpekt av Stortingets ombudsmann for forvaltningen. I disse tre årene burde det vært fullt mulig – og det burde vært greit og enkelt – bare å gjeninnføre den praksis som var tidligere, med sjablongregler, slik at alle som omfattes av diagnosen, vil få trukket fra – jeg tror det var et beløp på litt over 9 000 kr – et beløp bestemt av skattemyndighetene sentralt, altså departementet eller Skattedirektoratet, likt for alle dem som har denne diagnosen. De som kan dokumentere ytterligere meromkostninger utover den sjablongregelen vi har i tankene, vil selvsagt fremdeles komme inn under det skattefritaket.

Dette er en sak som har vakt meget stor oppmerksomhet i denne pasientgruppen. Veldig mange mener det er helt urimelig at det er bostedsadressen, eller kanskje også tildelingen av en spesiell ligningsfunksjonær på det enkelte skattekontor, som avgjør om det blir godkjent fradrag eller ikke godkjent fradrag. Slik synes ikke jeg vi kan ha det.

Jeg hadde tenkt å spørre finansministeren om hun ville kunne garantere at det å sende ut eventuelle retningslinjer eller påse at de nye retningslinjene i Lignings-ABC blir praktisert langt mer enhetlig og likt enn det som har skjedd tidligere, blir fulgt opp av skattemyndighetene sentralt. Men jeg går ut fra at finansministeren har hatt noe viktigere å ta hensyn til enn å delta i debatten og bekrefte at hun vil gjøre det nødvendige i sin egenskap av finansminister for å påse at det blir minst mulig forskjellsbehandling, i og med at Fremskrittspartiet i hvert fall i innstillingen dessverre står alene om det mest fornuftige, nemlig å gjeninnføre den gamle sjablongregelen for de tre årene, inntil vi får et nytt system fra den arbeidsgruppen som jeg går ut fra er nedsatt nå.

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ivar Skulstad (A) [12:31:57]: Diabetes er en livstruende, kronisk sykdom som medfører store belastninger for personen med diabetes, familien og samfunnet.

Sykdommen krever stor egeninnsats. Den enkelte med diabetes må hver dag, hele året, resten av livet selv ta krevende valg. Minst 200 000 personer har diabetes i Norge i dag. Rundt 25 000 har type 1-diabetes, resten har type 2-diabetes.

Fra og med likningsåret 2005 ble reglene for særfradrag for store sykdomsutgifter endret. For personer med diabetes innebar endringene at det ikke lenger var tilstrekkelig å sannsynliggjøre merutgifter i form av legeattest. De nye reglene førte til mye merarbeid for diabetikerne og unødig forskjellsbehandling fra likningskontorene av dem det gjelder. Dette går fram av ombudsmannens undersøkelse av ligningsbehandlingen for 2005 og 2006.

At utarbeidelse av nye retningslinjer må komme i tide, er alltid viktig. Spesielt viktig er det for dem som kan oppleve forskjellsbehandling, og der endring kan medføre forverring av livssituasjonen eller andre uheldige virkninger for kronisk syke. Slike retningslinjer ble først gitt i Lignings-ABC for 2007. Dette har bidratt til at mange saker har ligget i likningsnemnda og overlikningsnemnda i mange kommuner, til stor frustrasjon for dem det gjelder.

En rekke av merutgiftene ved diabetes er av en slik karakter at de er svært krevende å dokumentere. Endringene har derfor medført et vanskelig merarbeid for den enkelte.

Det store byråkratiet knyttet til å få særfradrag på grunn av diabetes kan medføre at mange, spesielt de som trenger fradraget mest, ikke har overskudd og ressurser til å gjennomføre krevende klageprosesser.

Mangel på kunnskap om diabetes kan også svekke saksbehandlingen.

I desember 2006 kom noen regelendringer. Til tross for finansministerens forsøk på å rydde opp, er situasjonen fortsatt vanskelig for landets diabetikere. Det er derfor jeg med stor tilfredshet registrerer at Regjeringen i St.prp. nr. 1 for 2008–2009, Skatte-, avgifts- og tollvedtak, griper tak i problematikken med særfradrag for store sykdomsutgifter med det mål å få til et mer hensiktsmessig og rettfærdig system.

Personlig skulle jeg ønske at dette arbeidet kunne sluttføres før, slik at det kunne tre i kraft allerede fra 2010. Men nå skal det være en gjennomgang av alle kronikernes rettigheter. Det er positivt, og da er det nok viktig å vente.

Laila Dāvøy (KrF) [12:35:18]: Ordningen med skattefradrag for store sykdomsutgifter som følge av diabetes ble omlagt fra og med budsjettåret 2005. Det har vært mye uro rundt dette etterpå. Kristelig Folkeparti synes det er bra at Sivilombudsmannen har gått inn i saken på bakgrunn av alle henvendelsene han fikk om forskjellsbehandling.

Hans gjennomgang viser at omleggingen for diabetikere ble vanskelig å håndtere for ligningsmyndigheten. En konkret prøving av fradragskravene har vært ressurskrevende for ligningskontorene. Samtidig har det medført

et nitidig dokumentasjonsarbeid for den enkelte diabetiker. Det ble i starten ikke gitt gode nok sentrale retningslinjer. Retningslinjene og lovarbeidet ligningskontorene hadde å forholde seg til, gav liten veiledning om hvordan eventuelle merutgifter f.eks. skulle måles mot utgiftene til ordinært kosthold. Som saksordføreren sa, åpnet retningslinjene for stort lokalt skjønn. Dette førte til at det både ved ligningsbehandlingen i 2005 og i 2006 ble stor forskjellbehandling av diabetikerne. Først i Lignings-ABC for 2007 er det fastsatt klarere regler for hvordan merutgifter til diabetikerkosthold kan måles mot ordinære kostholdsutgifter.

Avgjørelsen i 2004 – det kan jo være interessant å se tilbake på den – var basert på et brev fra Helse- og omsorgsdepartementet til Finansdepartementet om at mennesker med diabetes ikke hadde spesielle merutgifter til kosthold. Men i fjorårets budsjettinnstilling fra helse- og omsorgskomiteen påpekte Kristelig Folkeparti sammen med Fremskrittspartiet at det nå er dokumentert at mennesker med diabetes faktisk har større utgifter til bl.a. kosthold. Det var i en rapport fra Sosial- og helsedirektoratet fra november 2007 at dette ble påpekt.

Undersøkelser viser også at dagens ordning, slik den fungerer pr. i dag, skaper sosial ulikhet fordi mennesker med lav inntekt og høy alder er de som faktisk har størst problemer med å dokumentere hvilke ekstrautgifter de har til kosthold som følge av sin sykdom. Slike opplysninger er viktige. Et generelt sjablongfradrag for personer med diabetes er både enklere og mer rettferdig enn dagens krav om individuell dokumentasjon av merutgifter.

Denne saken har versert som innspill til helse- og omsorgskomiteen i flere år, faktisk helt siden den ble endret. At den ble endret, er det mange som må ta ansvaret for.

Regjeringen omtaler denne saken i St.prp. nr. 1 for 2008–2009, Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Det er positivt at Regjeringen vil gjennomgå Sivilombudsmannens uttalelser og nå vurdere tiltak som kan imøtekomme disse. Det er også bra at Regjeringen vil sette ned et utvalg for å gjennomgå hele ordningen med særfradrag for store sykdomsutgifter med sikte på å få et mer hensiktsmessig og rettferdig system.

Vi ser fram til denne gjennomgangen, som jo kommer til å ta noe tid. Derfor vil Kristelig Folkeparti være med på Fremskrittspartiets forslag om midlertidig å gjeninnføre den gamle sjablongordningen. Jeg ser finansministeren er her, og jeg kunne tenke meg innstendig å anmode om at man vurderer denne muligheten. Selv om regjeringspartiene ikke går med på dette i salen i dag og stemmer for det, hadde det vært flott om man kunne sett på en midlertidig gjeninnføring av sjablongordningen, før man eventuelt kommer med en annen og mer helhetlig ordning for alle.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet (statsråd Kristin Halvorsen plystrer) – jo, statsråd Kristin Halvorsen.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:39:29]: Jeg beklager veldig at jeg et øyeblikk falt for fristelsen til å plystre på presidenten, det skal ikke gjenta seg! Men jeg ble varslet

om at det var oppmerksomhet rundt denne saken da jeg var i ferd med å forlate Stortinget.

Dette er en sak som vi har hatt mye oppmerksomhet rundt, og systemomleggingen arvet vi fra den forrige regjeringen. Det er gode begrunnelser for at man skal ha likt system for diabetikere som man har for alle andre som har sykdomsutgifter. Diabetikere er også i ganske forskjellige typer situasjoner. Det er ikke noen tvil om at det har vært krevende både for skattemyndighetene og for den enkelte å finne et system på dette som tar høyde for at diabetikere kan være i forskjellige typer situasjoner, men at man samtidig har en likebehandling, slik at like tilfeller behandles likt. Det har vi hatt mange henvendelser om overfor skattemyndighetene. Vi har sørget for at Lignings-ABC har klarere formuleringer rundt dette feltet, og vi jobber for å finne en forståelse av at diabetikere vet at ved likt tilfelle blir man behandlet likt. Men dette har vært en betydelig utfordring.

Det finnes ingen annen utvei enn å følge det opp, uansett hvordan man håndterer denne saken, hvis man ikke får mer ensartet behandling av diabetikere rundt omkring. Hvis man skulle gå tilbake til den gamle sjablongen, ville det være andre sykdomsgrupper som ville ha oppfattet at det er utrolig urettferdig overfor dem.

Så vi jobber med saken. Jeg er opptatt av at diabetikere skal slippe å bruke så enormt mye tid på sine selvangivelser og sin dokumentasjon som det de har gjort, og vi har også god dialog med Diabetesforbundet om saken.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Carl I. Hagen (FrP) [12:41:49]: Det må være en logisk brist når finansministeren, statsråd Kristin Halvorsen, sier at også hun deler ønsket om lik behandling, og at man skal spare diabetikere for alt det merarbeidet de i dag har med sine selvangivelser og sin dokumentasjon, når hun åpenbart ikke ønsker å gjeninnføre sjablongregelen for disse tre årene.

Jeg vil gjerne understreke at vårt forslag og vår idé er at vi venter på det helhetlige systemet, hvor det er naturlig at diabetikere kanskje sammenlignes og likebehandles med andre grupper med kroniske sykdommer, men det gjelder altså i disse årene til vi får det nye systemet. Her er, så vidt vi forstår, sannsynligvis kostnadene for Skatteetaten omtrent like høye som eventuelle merinntekter som følge av at det er mange som får godkjenning av mindre fradrag enn det de kunne ha fått. Det enkleste og mest logiske er i denne treårsperioden – hvis vi sier at det tar tre år – å gjeninnføre sjablongregelen. Det vil garantere og sikre diabetikerne det som statsråden hevder hun også ønsker, samtidig som Skatteetaten får redusert betydelig sitt merarbeid.

Vil statsråden vurdere denne problemstillingen på nytt?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:43:05]: Jeg har kommet til en annen konklusjon enn representanten Carl I. Hagen og Fremskrittspartiet – og jeg forstår også Kristelig Folkeparti – i dette spørsmålet. Det er fordi denne typen problemstillinger kommer vi opp i når det gjelder også

andre folk som er rammet av kronisk sykdom, det gjelder ikke bare diabetikere. Det er utrolig vanskelig å finne systemer som gjør at ikke nye grupper, som ikke er diabetikere, vil føle at de kommer i en utfordrende situasjon i forhold til dette. Derfor har vi konsentrert oss om å finne en løsning for framtiden.

Carl I. Hagen (FrP) [12:43:43]: Da har jeg bare et spørsmål til. Er det så å forstå at Finansdepartementet har hatt en lang rekke henvendelser fra andre pasientorganisasjoner som i realiteten har klaget og varslet at hvis man gjeninnførte sjablongregelen for diabetikere i en treårsperiode, ville de protestere høylytt og synes at dette er helt feil? Eller er dette en hypotetisk situasjon som finansministeren, eller kanskje finansministerens undersåtter i departementet, har funnet for å hindre denne endringen som nå har vært i tankene? Så vidt jeg vet, er det ingen som har kommet med varsel om noen problemer eller noe bråk i forhold til disse tre årene, inntil man får et helhetlig system for alle med store sykdomsutgifter som er bedre enn det gamle. Så det er vel egentlig en tenkt problemstilling, med mindre – selvsagt – statsråden altså kan bekrefte at det ligger en hel haug med brev fra ulike pasientorganisasjoner som advarer mot en midlertidig gjeninnføring av sjablongregelen for diabetikere.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:44:43]: Min erfaring er at den typen advarsler kommer aldri før man eventuelt har gjort en endring. De kommer alltid etterpå, med krav om samme type endring for seg. Det er da man kommer ut i de avgrensingsproblemene som kan utfordres. De fleste andre organisasjoner bryr seg jo ikke om hypotetiske eller tenkte forslag til endringer for én gruppe. De forholder seg til det som til syvende og sist blir vedtatt. Så dette er på bakgrunn av erfaring, ikke på bakgrunn av bunker av henvendelser.

Laila Dāvøy (KrF) [12:45:25]: Jeg mente å høre at finansministeren sa at det kunne være urettferdig for andre dersom man gjeninnførte en sjablongordning for diabetikere midlertidig. Så vidt jeg husker, er det bare diabetikere som har hatt denne sjablongordningen tidligere. Derfor burde det vel ikke være så mange som vil rope ut om det, dersom de fikk det tilbake i en midlertidig periode. Det tror jeg faktisk ikke noen av de andre pasientorganisasjonene eller gruppene ville reagere særlig på, for det er diabetikere som er spesielt utsatt.

Som jeg var inne på i mitt innlegg, gjelder det dem med svakest økonomi, som kanskje er eldre, som ikke har så lett for å klare å sortere og samle på alle disse kvitteringene. Det er ganske mye arbeid. Vi ber om en vurdering. Kanskje ikke statsråden svarer akkurat her og nå at ja, jeg gjør det, men ta en liten, ny runde i departementet om hvorvidt man burde kunne gjøre dette!

Statsråd Kristin Halvorsen [12:46:26]: Det har også vært ganske mange misforståelser, som den som representanten Dāvøy nå refererer til, for det er mange som har trodd at de må ta vare på hver eneste kvittering, mens det

ligningskontoret har bedt om, er en sannsynliggjøring av det som er merkostnadene. Det er helt opplagt at dette er et område hvor vi trenger å gjøre tydeligere og klarere forenklinger. For det er riktig som representanten Dāvøy sier, at mange som er kronisk syke, ikke har noen ekstra ressurser å bruke for å fylle ut selvangivelsen sin. Representanten Dāvøy har rett, det er diabetikerne som har hatt en spesiell ordning. Men det er selvfølgelig slik at det er veldig mange andre grupper av kronikere som godt kunne tenke seg en lignende ordning. De ville jo fått et godt argument for, iallfall i en overgangperiode, det samme.

Trine Skei Grande (V) [12:47:38]: Nå stiller jeg meg litt undrende til hva dette gjelder, for sjablongsystemet for diabetikerne har gått på matutgifter. Det er vanskelig å dokumentere, og har ført til at noen av oss må ha en ekstra skuff på kontoret for kvitteringer.

Hvis man har høyere utgifter enn det som sjablongen tilsier, er det jo ingen problemer med å dokumentere det i tillegg, sjøl om man innfører en sjablong. Så jeg skjønner ikke hvilke grupper det er som kan protestere ved innføring av sjablong på grunn av urettferdighet? For utgifter utover sjablongen må det jo være mulig å dokumentere, slik det var før sjablongen ble tatt bort. Hvilke grupper er det som har den typen vanskelig dokumenterbare utgifter, nemlig at maten koster noe annet fordi man må kjøpe annerledes mat? Jeg er også litt usikker på hva kvitteringssamlingen egentlig kan dokumentere sjøl om det er mange dokumenter.

Statsråd Kristin Halvorsen [12:48:39]: Jeg lurar på om vi nå begynner å komme litt langt ned i skuffene for debattens del.

Det er klart det er mange kronikere som mener at de har nytte av et spesielt kosthold, og som mener at det har betydning for hvordan de håndterer sin sykdomssituasjon. Det gjelder for alle slike typer saker – enten det gjelder skatt eller avgrensning på moms eller hva det måtte være – at regelendringer på ett felt selvfølgelig utløser ønske om regelendringer på andre felt.

Dette er en utfordring vi har hatt lenge. Den forrige finansministeren hadde den helt sikkert før meg. Diabetikere har hatt denne utfordringen i forhold til hvordan dette regelverket er å forstå. Vi samarbeider godt for å prøve å finne en løsning, som det er beskrevet i dokumentene til Stortinget, og vi kommer til å finne en løsning på dette som gjør at det blir mer oversiktlig for diabetikere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Trine Skei Grande (V) [12:49:59]: Bare en helt kort orientering: På bakgrunn av debatten som har vært, ønsker vi i Venstre også å støtte forslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

(Votering, se side 1615)

Sak nr. 14 [12:50:16]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2008 under Fornyings- og administrasjonsdepartementet (Innst. S. nr. 117 (2008–2009), jf. St.prp. nr. 28 (2008–2009) kap. 1)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1616)

Sak nr. 15 [12:50:30]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av bevaringen og sikringen av samlingene ved statlige museer (Innst. S. nr. 118 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:10 (2007–2008))

Per-Kristian Foss (H) [12:50:57] (ordfører for saken): Dette dreier seg om en undersøkelse som viser at det fortsatt er svakheter, til dels store, ved bevaringen og sikringen av samlingene ved fire statlige museer. Dette er en oppfølgingsundersøkelse, som har tatt utgangspunkt i fire av museene som er undersøkt i første runde, som viser at det har skjedd til dels gode og store forbedringer siden 2002, men at dette i særlig grad gjelder sikringsområdet, og ikke bevaringsområdet.

Hva gjelder dette? Det gjelder – hvis man skal si det litt høytidelig, og når man snakker om museer, er det kanskje på sin plass – å bevare kunnskapen om vår sivilisasjon. For hvis gamle samlinger går tapt, går også kunnskap tapt om vår egen fortid.

Jeg vil bare innledningsvis få lov til å fortelle en liten historie som jeg synes er interessant, nemlig: Naturhistorisk museum i Oslo har geologiske samlinger, samlinger av ulike steiner – som vi andre ville kalt det med et amatørbegrep – fra tidligere tider, bl.a. fra Fridtjof Nansens ekspedisjoner i de nordlige farvann. Disse samlinger brukes nå som grunnlag for undersøkelser for oljeselskaper som skal starte boring i de nordlige farvann, av grunner som jeg ikke faglig er i stand til å forklare veldig dypt. Men disse steinprøvene sier oss også noe om sjøbunnen. Så dette historiske materialet er i høyeste grad til bruk også i dag. Andre deler av samlingen vil i løpet av kommende år gi oss ny kunnskap om vår sivilisasjon millioner av år tilbake. Ut fra et historisk perspektiv – og historie om vår egen sivilisasjon er viktig – er vel også disse samlingenes oppbevaring viktig.

Riksrevisjonens oppfølgingsundersøkelse understreker at det, som sagt, har skjedd forbedringer på sikringsområdet, for det er ofte det billigste. Det betyr låsbare dører, brannsikre dører osv., mens bevaringsforholdene fortsatt er kritikkverdige. Her peker man på – og det er departementet, så vidt jeg forstår, enig i – at det i vesentlig grad dreier seg om nybygg, men at noe kan skje ved forbedringer av de bygningsmessige forholdene ved museene, slik de i dag er.

Det nevnes et par eksempler på at det har skjedd forbedringer. Ved De naturhistoriske samlingene ved Bergen

Museum har man ved relativt enkle tiltak, opprydding og omorganisering, bedret oppbevaringsforholdene for noen av samlingene, men fortsatt er det i Bergen også et betydelig behov for ombygging, modernisering og nybygg. Det samme eksempelet kan også tas fra Universitetet i Oslo, der de kulturhistoriske samlingene ved disposisjoner av universitetets egne midler har fått tilgang til et nybygg – som nå er i ferd med å bli tatt i bruk – som er av ypperste standard hva gjelder oppbevaringsforhold. Men det gjelder altså kun de kulturhistoriske samlingene og ikke de naturhistoriske, som holder til på Tøyen. Der er det i hovedsak et spørsmål om nybygg som står på listen.

Til sammen dreier dette seg om relativt store beløp. Basert på tall fra Statsbygg, selv om de er gamle nå, fra 2006, dreier det seg om utgifter i størrelsesordenen 1,2–1,3 milliarder kr. Det kan være rimeligere å gjøre det nå enn det var i 2006, og jeg vil sterkt oppfordre statsrådene og Regjeringen til å prioritere dette, ikke bare i kommende budsjetter. Nå står Regjeringen overfor en såkalt krisepakke, som skal legges frem i januar/februar, hvor det er en rekke tiltak på universitetsområdet, også på de områder som her er nevnt, som er gryteklare til å bli realisert i inneværende år, og som både kan forbedre den bygningsmessige standard, oppbevaringsforhold og sikringsforhold og dessuten sysselsette folk. Så komiteen oppfordrer til at behovet for nybygg prioriteres i fremtidige budsjetter. Men det er også muligheter innenfor dette området til å prioritere enkle tiltak som kan igangsettes neste kalenderår.

Øystein Djupedal (SV) [12:55:55]: Dette er jo en enstemmig innstilling, og det betyr at alt det representanten Foss sa, slutter jeg meg uten videre til.

Det har vært forbedringer ved de museale samlinger, heldigvis. Det er tilført betydelige midler både under min statsrådstid og under Kristin Clemets statsrådstid, hele 160 mill. kr ekstra utover det universitetene selv bruker på dette. Men det har ikke vært tilstrekkelig, for etterslepet var formidabelt.

Grunnen til at jeg nå tok ordet, var for å følge opp det representanten Foss avsluttet med, nemlig at selv om vi i innstillingen skriver at vi forventer at dette følges opp i framtidige budsjetter, ligger det altså en åpning nå i forbindelse med en tiltakspakke som er annonsert i månedsskiftet januar/februar. Og det er helt riktig: Mange av disse prosjektene er ferdigprosjektet, det mangler bare penger. På Tøyen har vi gryteklare prosjekter, og vi har også gryteklare prosjekter ved mange andre universiteter der de museale samlinger kan inngå. Men det er spesielt ved Tøyen i Oslo og også i Bergen at manglene er store, og det betyr at disse bør gis spesiell prioritet.

Dette har også en annen dimensjon. Nå er det mulig å si at man har en tiltakspakke, som gjør at man kan få i gang prosjekter litt før, men man skal ikke undervurdere at hele hensikten med de museale samlinger ikke bare er den kunnskap som der er, men dette er også vår hukommelse – dette er hele vår historie. Det betyr at det hviler et spesielt ansvar på oss for å ivareta disse samlingene på en måte som gjør at også framtidige generasjoner kan få kulturelle opplevelser rundt dette, selvfølgelig i tillegg til det

som også Foss var inne på, nemlig at det finnes kunnskap i dette materialet som vi før ikke har visst om, men som man i dag, med ny teknologi, kan bruke, for på den måten å frambringe ny kunnskap.

Men la meg understreke de selvstendige argumentene for samlingene – ikke bare ut fra det perspektivet som handler om kunnskapen som ligger i materialet – nemlig at vårt folks historie og vårt folks hukommelse ligger i disse samlingene. Det er en selvstendig begrunnelse for hvorfor man nå bør finne noen penger i en tiltakspakke, også før budsjettet.

Ola T. Lånke (KrF) [12:58:27]: Museene er viktige samfunnsinstitusjoner. De skal forvalte vår kultur- og naturhistoriske arv og gjøre den tilgjengelig for forskning, læring og opplevelse. Det er derfor også viktig at museene blir satt i stand til å gjøre en skikkelig jobb i forhold til de verdiene vi har overtatt fra tidligere generasjoner. Å forvalte denne arven på en god måte er både en plikt og et privilegium som pålegges enhver ny generasjon.

På denne bakgrunn er det betryggende at Riksrevisjonen har gjort et så vidt grundig arbeid i to omganger når det gjelder noen utvalgte blant de store museumsinstitusjonene. Jeg viser til saksordførers gode og poengterte redegjørelse. Riksrevisjonens rapport viser at dette arbeidet har brakt resultater i form av utbedringer og oppgraderinger på flere vitale områder i de aktuelle institusjonene.

Når jeg griper ordet, er det for å understreke at selv om mye allerede er gjort siden den første rapporten ble laget, står det fortsatt mye igjen. Rapportene sier naturligvis ikke noe om tilstanden i de øvrige museene i landet. Jeg er imidlertid kjent med at det i lengre tid har vært arbeidet med en reform på museumsområdet, med sikte på en konsolidering til færre enheter. Siktemålet med denne reformen er framfor alt å sikre en framtidsrettet forvaltning av kulturarven og å gjøre bygninger, gjenstander og materiale tiltrekkende for et stort publikum. Det er å håpe at man lykkes i dette arbeidet.

På denne bakgrunn er det naturlig i denne omgang å spørre den av de angjeldende statsråder som er til stede, om hun kan si noe om hvorvidt Riksrevisjonens påpekninger er representative, i den forstand at de også gjelder de øvrige museer. Nå forventer jeg ikke å få svar fra denne statsråden om tilstanden innenfor et departementsområde som ikke er hennes, men jeg synes i hvert fall det er viktig å stille spørsmålet. Jeg spør om dette på bakgrunn av at man nå har tatt for seg fem – senere fire – stikkprøvekontroller ved utvalgte institusjoner og funnet grunn til å rette søkelyset både mot dårlig sikring, elendige magasin- og bevaringsforhold og svakheter ved den interne styringen av organisasjonene. Man gjør seg naturligvis i den anledning tanker om hvordan tilstanden kan være ved de mange andre museene. Kan man regne det for sannsynlig at Riksrevisjonens undersøkelse og påpekning har hatt en overføringsverdi, eller har en overføringsverdi, i forhold til de andre museene, som medfører at det også blir satt i gang utbedringer ved de øvrige museene? Jeg sier som dikteren: Jeg spørger kun. Jeg vet ikke om jeg har rett til å forvente svar på dette akkurat i dag.

Det er også en annen viktig grunn til å spørre om dette. Det er en kjensgjerning at kultur og kulturinstitusjonene generelt sett tilhører det jeg vil kalle et lett politikkområde, som gjerne blir en salderingspost når budsjettene skal sys sammen. Det gjelder ikke minst i den kommunale sektor, hvor ansvaret for mange av museene ligger. Særlig i en tid da vi synes å være på vei inn i en nedgangskonjunktur, da det i tiden som kommer må husholdes enda strengere med samfunnets ressurser, er det grunn til å rope et varsku, og jeg spør: Hva er status quo? Hvilke tanker gjør man seg om framtiden for norske museumsinstitusjoner? Vil de få den oppmerksomheten de har krav på som kulturarvforvaltere?

Jeg må si at de befaringsene som komiteen gjennomførte for en tid siden, gav sterke inntrykk. Både bevaringsforhold og arbeidslokaler var langt fra hva de burde være i 2008. Plassmangel, trange, nedslitte og u hensiktsmessige lokaler og ugunstige klimaforhold var noe av det vi kunne konstatere. Det gjaldt ikke minst ved Naturhistorisk museum i Oslo, men også ved Bergen museum. Det kan kanskje være fordi folk som jobber i kultursektoren – det gjelder også folk som jobber ved museene, forskere og andre – har en idealistisk innstilling til sitt arbeid og utfører det med stor iver til tross for de forholdene de arbeider under. Men dette må da ikke være en sovepute for oss.

Jeg vil bare til slutt så sterkt jeg kan understreke behovet for fortsatt oppfølging av museene etter det mønster Riksrevisjonen har trukket opp.

Trine Skei Grande (V) [13:03:56]: De samlingene det her er snakk om, er fantastiske – både personene som har samlet dem, situasjonen de er samlet i, og hva det er som er samlet. Vi ser nå at ny teknologi gir nye muligheter for å få ting ut av disse samlingene som vi kanskje ikke hadde drømt om. Vi har f.eks. Nansens innsamlede materialer, som stammer fra områder som har vært brukt til prøvesprengning fra russisk side, som vi nå kan bruke for å se hvilke følger det har hatt på naturen i området. Det er enorme muligheter som ligger i bruk av teknologi på dette materialet.

Men det vi også ser, er at det er en stor oppgave å ta vare på dette. Det er en såpass stor oppgave at det ofte har blitt nedprioritert i trange universitetsbudsjetter. Jeg må bare understreke at vi i Venstre er veldig opptatt av at disse samlingene skal være knyttet til universitetene. Det har her i salen vært brei enighet om at universitetsmuseenes kobling til universitetene er veldig viktig. Det er viktig for synet vårt på dannelse i et samfunn, men det er også viktig for synet på koblingen mellom forskning og samlingsforvaltning. En må likevel ta med at det har vært en stor oppgave for universitetene våre å ta vare på disse samlingene, med tanke på måten vi budsjetterer her.

Jeg tror at jeg vil understreke, som veldig mange andre har gjort her, at veldig mange av disse prosjektene er veldig klare for igangsetting. Hvis jeg skulle hjelpe statsråden nå, som er opptatt av å få backing i kampen sin, hvis hun skulle lage krisepakker og trenger nøkkelferdige prosjekter, står mange klare på dette området. Det er viktig for å ta vare på vår kulturarv, men det er også viktig i forbindelse med formidling.

Jeg har vært på Darwin-senteret i London og sett hvordan det som for noen er kjedelige samlinger, er en fantastisk opplevelse for andre. Jeg har ikke bare kikket på Nansens samlinger her, men også Darwins samlinger, som er utstilt i Darwin-senteret. Der kan man se hvordan et naturhistorisk museum kan bruke det at man har enorme mengder krukker med prøver, til faktisk å lage en opplevelse, og koble det å formidle forskning og det å gjøre forskning mer tilgjengelig på en fantastisk måte. Så hvis man klarer å ikke bare tenke på at man skal ta vare på krukker og malerier, men også bygger opp et lager på en måte som gjør at en formidler noe i måten en konstruerer lagrene på, åpner det en kjempemulighet for hvordan vi formidler denne kunnskapen til dem som bruker museene, og til dem som skal bruke museene med tanke på forskningsmateriale. Jeg håper at vi nå ikke bare skal lage kjedelige lager, men at vi faktisk skal lage et veldig spennende opplevelsessenter knyttet til de lagrene vi har.

Statsråd Tora Aasland [13:07:38]: Som ansvarlig statsråd for universitetsmuseene setter jeg pris på både Riksrevisjonens undersøkelse på dette området, en i 2002 og en ny i 2007. Jeg vil også si at jeg verdsetter stort det engasjementet som Stortinget viser for disse viktige sakene.

Det er riktig, som representanten Lånke sa, at mitt ansvar i denne saken ikke strekker seg til de museene som ligger under Kirke- og kulturdepartementet, men jeg kan uten videre gi et svar på spørsmålet om dette er en typisk situasjon for alle museene. Det er nok varierende kvalitet, og jeg vil vise til noe som faktisk står i innstillingen med referanse til Riksrevisjonens undersøkelse i 2002, hvor f.eks. Arkeologisk museum i Stavanger, som nå er et universitetsmuseum, ikke ble med i undersøkelsen fordi bevarings- og sikringsforholdene var bedre enn ved de andre museene. Så det er noen lyspunkter. Det er noen museer som har klart å gjøre en god jobb. Men også ved det museet er det utfordringer, det skal jeg ærlig innrømme.

Den undersøkelsen som er gjort nå, og som dokumentene i dag viser til, referer særlig til Naturhistorisk museum og Kulturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo og til Bergen Museum. Det er viktig for meg å understreke at dette er viktige deler av universitetenes virke. Det er ikke bare snakk om å bevare samlinger, selv om det er viktig, men det er også utrolig viktig for forskning og formidling og selvfølgelig for besøk av både yngre og eldre generasjoner.

Jeg er glad for at det spores forbedringer. Jeg ser det som mitt ansvar å fortsette en slik positiv utvikling, og jeg er også veldig glad for de tiltak som mine forgjengere i statsrådsposten har gjort på nettopp universitetsmuseenes område.

Når det gjelder Universitetet i Bergen, tar det sikte på å ha etablert nye tidsmessige magasiner for deler av samlingene i Realfagbygningen i løpet av 2009, og de ønsker å rehabilitere museumsbygningen på Muséplassen 3 til utstillingsformål. Når det gjelder både Oslo-museene og museene i Bergen, som er universitetsmuseer, er det på begge disse områdene universitetene selv som i stor

grad må klare å sette av egne midler til dette, men utover det føler selvfølgelig jeg et ansvar for det på vegne av Regjeringen.

Departementet har konkludert med at tidsmessige magasiner og nødvendige tekniske funksjoner ved Naturhistorisk museum på Tøyen ikke kan etableres innenfor rammen av den bygningsmassen som er i dag. Derfor har vi bedt Universitetet i Oslo om å starte planleggingen av et nybygg på Tøyen for disse funksjonene.

Vi har også lagt fram en stortingsmelding som Stortinget diskuterte i våres, St.meld. nr. 15 for 2007–2008, Tingenes tale, hvor universitetsmuseenes situasjon er meget grundig beskrevet, og hvor vi fremmer forslag til hvordan byggproblematikken ved universitetsmuseene kan løses over en 15–20-årsperiode. Det er særdeles gamle bygninger det er snakk om, og det er ofte det som er utfordringen.

I rapporten fra Riksrevisjonen vises det til at både Kunnskapsdepartementet og universitetene har både kortsiktige og langsiktige utfordringer for museene, og for å sette i gang de mer kortsiktige tiltakene – eller for å fortsette med det gode arbeidet som er påbegynt – har man over de senere år tildelt til sammen 175 mill. kr ekstra. Dette vil vi selvfølgelig ta sikte på å følge opp. I den konkurransen som er om budsjettmidler, er dette for meg en meget viktig sak å få fulgt opp. Vi har da også øremerket midler til dette i budsjettforslaget for 2009.

Men departementet er fornøyd med at Riksrevisjonens undersøkelse viser at det er forbedringer, ikke bare når det gjelder de forskjellige virksomhetene og samlingene som museene har ansvaret for, men også når det gjelder styringen av universitetsmuseene, og at det gis flere faglige føringer enn tidligere.

I departementet arbeider vi med dette i våre tildelingsbrev, og i våre styringssamtaler med universitetene, som har et ansvar for universitetsmuseene arbeider vi selvfølgelig også med en bevisstgjøring omkring universitetsmuseene som vår felles hukommelse.

Vi ønsker at samlingen skal være tilgjengelig for viktige brukergrupper. Derfor foreslo vi i den stortingsmeldingen som Stortinget har behandlet, et nasjonalt digitalt universitetsmuseum, som skal formidle kunnskap og informasjon til forskningsmiljøene, til forvaltningen og til allmennheten. Vi har i forlengelsen av den behandlingen Stortinget hadde, nedsatt et utvalg som utreder et nasjonalt digitalt universitetsmuseum, og som vil levere sin rapport våren 2009.

For å styrke forskningen og sikre en mer målrettet samlingsforvaltning har vi stilt til rådighet 5 mill. kr til en strategisk forskningsinnsats for universitetsmuseene. Norges forskningsråd arbeider nå med å utvikle dette tiltaket i samarbeid med departementet.

Jeg vil slutte meg til det som flere talere her har vært inne på når det gjelder museenes betydning som vår nasjonale hukommelse, og også som meget fine arenaer for opplevelser og det å bli kjent med fortiden – og med fremtiden, som vi ser fram mot med spenning. Derfor har universitetsmuseene en særlig viktig oppgave i sin formidling til barn og unge, og de har som sine kjerneoppgaver forsk-

ning, forvaltning og formidling til allmennheten. Derfor legger jeg stor vekt på å sikre at materialet ikke forvitrer, men bevares for framtidige generasjoner. Og jeg kan forsikre de talerne som også har vært inne på det, om at det å ha universitetsmuseenes utfordringer med seg i de tiltakspakkene som nå diskuteres i Regjeringen, har for meg vært en selvfølge – jeg har tatt dem med. Jeg gjør mitt beste for å følge det opp, og jeg setter pris på den støtten jeg har fått også her i salen for akkurat den delen av tiltakspakken.

Carl I. Hagen (FrP) [13:15:00]: Komiteen hadde – som bemerket av saksordføreren og andre – i forbindelse med denne behandlingen en meget interessant befarings – hvor jeg deltok – til Tøyen i Oslo, til bl.a. Geologisk museum med geologiske samlinger.

Geologi er noe som går tilbake i tid, det er gamle ting. Museer generelt har gamle ting, men at man har gamle ting betyr jo i realiteten ikke at de som arbeider der skal ha arbeidsplasser som er så gamle at de er museale i seg selv. Jeg har lyst til å si fra Stortingets talerstol at jeg synes det ville vært helt på sin plass om Arbeidstilsynet i Oslo foretok en tilsvarende befarings av arbeidsplassene, som det komiteen gjorde. Jeg har store problemer med å se at det ikke ville medføre ganske dramatiske antegninger. Når landets myndigheter ikke har vært seg sitt ansvar bevisst ved å holde et minimum av kvalitet på sine arbeidsplasser for sine ansatte, får vi bruke de vanlige myndigheter som har muligheter til å komme med konkrete pålegg, som ukloke ledere eventuelt i universiteter eller departementer hittil ikke har greid å stoppe. For maken til det vi fant på Tøyen har i hvert fall ikke jeg sett. Nå kan man si at jeg ikke har vært så mye rundt omkring, men jeg er temmelig sikker på at hadde det vært i det private, hadde Landsorganisasjonen og fagbevegelsen ikke godkjent slike arbeidsforhold. Det er trist, i og med at de geologiske samlinger – som også saksordføreren nevnte – også driver med moderne ting. De tar imot oppdrag fra oljeindustrien, ser på prøver fra boringer osv., for å se på geologien i forskjellige områder.

Jeg må også få nevne at jeg var spesielt godt fornøyd med vårt besøk ved de geologiske samlingene, hvor vi ble presentert for noe som jeg nå kommer til å ha permanent i min lomme, i likhet med handlingsregelen og noen sitater fra mulla Krekar. Det er «the International Geological Time Scale», en liten fargerik sak som går 500 millioner år tilbake og viser de forskjellige tider, og som har en egen oversikt over «sea level», altså høyden på havene. Da vi gikk rundt, viste jeg denne til en av dem vi hadde fått den av, og spurte om han vennligst kunne gi meg en god forklaring på at vannstanden i havene – så vidt jeg kan skjønne – for 15–20 millioner år siden var 300–400 meter høyere enn det den er i dag. Det ble bekreftet. Ja, for 15–20 millioner år tilbake var vannstanden 300–400 meter høyere.

Mitt spørsmål var da selvsagt: Hvor mye menneskeskapt CO₂ var det som skjedde for 15–20 millioner år siden? Svaret var selvsagt at det var null, for vi var ikke noe særlig fremtredende her på kloden den gangen. Så spur-

te jeg: Hvis det er tilfellet at det ikke var menneskeskapt CO₂, hva er da årsaken til at det kan være menneskeskapt CO₂ som skaper klimaproblemer og vekst i havnivået nå?

Ingen av dem jeg spurte kunne gi meg noe fornuftig svar. Jeg fikk inntrykk av at her var det noen som så tingene på samme måte som meg. Det var meget betryggende, for dette er naturvitenskapelig utdannet personell, i motsetning til de fleste som uttaler seg sterkt om klima, som ikke har noen naturvitenskapelig erfaring i det hele tatt. Den mest kjente av våre folk, sjefen i CICERO, er jo, som alle nå vet, utdannet med masteroppgave i rabies på polarrev – som om det skulle ha noe som helst med klima å gjøre.

Det var et veldig artig, koselig og hyggelig besøk hos dem som jobber på Naturhistorisk museum på Tøyen i Oslo. Alle de fortjener en langt bedre arbeidsplass, og langt større respekt for en del av sine vitenskapelige synspunkter, som jeg håper de har mot til å si i det åpne rom – selv om de går rundt og er livredde for at de blir straffet med mindre bevilgninger av en rød-grønn regjering, hvis de tillater seg å ha ukorrekt politisk oppfatning om naturvitenskapelige saksforhold.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 15. (Votering, se side 1616)

Sak nr. 16 [13:19:26]

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkning av behandling og oppfølginga av Vik-brevet i Kommunal- og regionaldepartementet («Terra-saka») (Innst. S. nr. 78 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:11 (2007–2008))

Ivar Skulstad (A) [13:19:50] (ordfører for saken): Vi skal ikke så langt tilbake i tid som representanten Hagen akkurat forrettet her. Stortinget skal i dag behandle én side av den såkalte Terra-saken, nemlig Vik-brevet.

De fleste av komiteens merknader står alle partier bak, men Fremskrittspartiet har en særmerknad i denne saken, der de fokuserer på de ansvarlige i departementet som ikke reagerte da de fikk kunnskap om at Vik-brevet ble brukt i markedsføringen av Terra for å få andre kommuner til å investere i slike produkter. Jeg regner med at Fremskrittspartiet selv utdyper sin særmerknad, hvis de finner det nødvendig.

Formålet med Riksrevisjonens undersøkelse har vært å undersøke Kommunal- og regionaldepartementet sin behandling og oppfølging av Vik-brevet. Dette brevet omhandler finansielt salg av konsesjonskraft og forholdet til kommunelovens § 50 nr. 1 og § 59a nr. 1. Brevet fra Vik er datert 20. september 2002.

Vik kommune gjorde i 2001 en avtale om finansielt salg av konsesjonskraftrettighetene til kommunen. Avtalen gikk ut på at Vik kommune fikk utbetalt et engangsbeløp som kommunen investerte i verdipapirer. Kommunerevisoren mente at avtalen måtte likestilles med et lån, og at avtalen dermed var i strid med kommunelovens § 50. Spør-

målet ble reist for fylkesmannen i Sogn og Fjordane, som la saken fram for departementet. Departementet konkluderte i brev av 20. september 2002 med at avtalen ikke var et lån, og dermed fikk vi det såkalte Vik-brevet til behandling.

Komiteen har i sin behandling understreket, i likhet med Riksrevisjonen, at kommunene har et selvstendig ansvar for å tolke og innrette seg etter kommuneloven. De er ansvarlige for sine egne økonomiske spørsmål. Dessuten viser fylkesmannens lovlighetskontroll at Terra-kommunene hadde brutt kommuneloven og sitt eget finansreglement da de investerte i risikofylte finansielle produkter. Men oppfølgingen av Vik-brevet viser at det må stilles et særlig krav til departementet i behandlingen av lovtolkninger og det etterfølgende rundskrivarbeidet. Som Riksrevisjonen har påpekt – og KRD er enig i – er det ingen tvil om at Vik-brevet skulle ha vært håndtert på et høyere nivå i departementet enn det ble. Undersøkelsen viser at departementet brukte både sin økonomiske og juridiske kompetanse i saksbehandlingen, men at de ikke gikk grundig nok inn i saksopplysningene i 2002. Departementets begrunnelse for å konkludere slik de gjorde, var at konsesjonskraftinntektene dekket betalingsforpliktelsen i avtalen, noe som innebar at avtalen ikke ville fortrenge framtidig tjenesteproduksjon. Vi vet alle nå hvordan det gikk med den saken.

Terra-saken er en stor og alvorlig sak for de kommunene som er rammet. Innbyggerne rammes ved at tjenesteproduksjonen blir svekket, og flere av kommunene har brukt opp alle sine reserver. Etterdønningene etter Terra-saken vil vi kunne se lenge, både i mediene og i forbindelse med at disse kommunene skal legge fram sine budsjett- og økonomiplaner framover. Statsråden har satt i verk noen tiltak for å avhjelpe Terra-kommunene, og det har jo vært helt nødvendig.

Komiteen understreker at Vik-saken var av prinsipiell karakter. Dersom ledelsen i departementet likevel har hatt kontroll med og kunnskap om problemstillingene, slik de hevder, burde slike prinsipielle problemstillinger blitt prioritert.

I 2006 foretok departementet en ny gjennomgang som var basert på de samme opplysningene som under behandlingen i 2002. Den nye behandlingen viste at Vik kommune hadde en udekket betalingsplikt som måtte dekkes inn med de andre midlene kommunen rådde over. En samlet komité mener det er sterkt kritikkverdige at kommunen ikke ble informert om disse nye vurderingene i et møte med departementet så sent som i september 2007. Disse vurderingene burde selvsagt alle kommuner og fylkeskommuner ha fått umiddelbart etter at de forelå.

Vik-brevet og behandlingen av dette har også en annen dimensjon. Riksrevisjonens undersøkelser er viktige av mange årsaker, og krever at revisorene får selvstendig tilgang til saksarkivet i departementene. Dette har ikke vært tilfellet i denne saken, og det virker litt unødig og lite fleksibelt. Hvis den som skal granskes, selv skal få bestemme hva revisjonen skal få tilgang til, kan det bli vanskelig å vise til at granskingen er uavhengig. I denne sammenheng er det også viktig å vise til Stortingets behandling av ny lov

om Riksrevisjonen i Innst. O. nr. 54 for 2003–2004. Der er det en klar forutsetning at slikt innsyn skal gis.

Med dette anbefaler jeg Stortinget å gjøre slikt vedtak som komiteens flertall foreslår.

Øystein Djupedal (SV) [13:26:08]: Denne saken er ikke Terra-saken i sin komplekse helhet. Det er det viktig å understreke. Saken dreier seg om Riksrevisjonens undersøkelse av et brev som Kommunal- og regionaldepartementet skrev til Vik kommune den 20. september 2002, og om KRDs oppfølging av Vik kommunes investeringer i verdipapirer med dekning i kommunens rettigheter til konsesjonskraft. Ertetiden har vist at brevet som KRD sendte til Vik kommune den 20. september 2002, var basert på en feil forståelse av Vik kommunes avtale med Terra og en feil fortolkning av kommuneloven.

La meg først si at SV støtter flertallets innstilling. Derfor vil jeg også henvide til saksordførers utmerkede gjennomgang av saken. Selv om mye gikk galt i Vik og de sju andre kommunene som inngikk lignende avtaler med Terra, er det viktig ikke å la etterpåklokskapen i for stor grad få styre våre vurderinger av hvordan Terra-kommunene og departementet opptrådte. Mindretallets tilleggsmerknad bærer dessverre, etter mitt skjønn, litt for mye preg av en slik forståelse. Dette er også spørsmål som vil havne i rettsapparatet.

Vi må heller ikke glemme at den høyeste prisen for Terras plassering av kommunenes penger i tvilsomme amerikanske verdipapirer betales av innbyggerne i de åtte kommunene. Eldre og barn får redusert tjenestetilbud fordi store tap må dekkes inn.

Terra-saken var på mange måter det første varselet i Norge om den finanskrisen som nå også rammer vårt land. Heldigvis har vi et velfungerende finanssystem, og vi har statlige reguleringer som forebygger den typen kriser, og som demper utslagene. Kontrasten til USA, der Terrapengene ble sølt bort og spekulert vekk, er heldigvis stor.

Riksrevisjonen har i undersøkelsen av Vik-saken stilt to grunnleggende spørsmål:

1. Har Vik kommune fulgt gjeldende rutiner og krav til god saksbehandling?
2. I hvor stor grad har KRD fulgt opp Vik-brevet på en tilfredsstillende måte?

Kort fortalt mener Riksrevisjonen og komiteen at KRD burde vurdert Vik-saken på en mer grundig og prinsipiell måte i 2002. Det burde raskere ha framkommet og blitt kommunisert til kommunene at slike avtaler i realiteten var risikofylte finansplasseringer basert på inndekning i framtidige inntekter. Dette er ulovlig. Den nye kommuneloven av 2001 tillot ikke lenger låneopptak til kjøp av verdipapir.

Det er også klart at departementet burde ha fulgt opp saken mye tettere etter at de sendte Vik-brevet, som de varslet. Og varsellampene burde definitivt ha blinket da departementet i 2006 fant ut at den avtalen kommunen hadde med DnB Market, innebar at Vik kommune hadde en udekket betalingsplikt som måtte dekkes med andre midler i kommunen.

Departementet tro feil i prosessen. Det fratrar imidler-

tid ikke kommunene ansvaret for at de lån som ble tatt opp, var i strid med kommuneloven. Kommunene har et selvstendig ansvar for å tolke og innrette seg etter kommuneloven, og de er ansvarlige for sine egne økonomiske disposisjoner. Likevel er departementets ansvar tydelig. Både Riksrevisjonen og komiteen er tydelige på at departementet har et generelt rettleidningsansvar etter kommuneloven. De fortolkninger departementet gjør, vil ha stor vekt og blir brukt som rettskilder av fylkesmenn, kommuner og fylkeskommuner. Det er trolig spesielt viktig å vurdere prinsipielle avklaringer i etterkant av lovendringer. Dette burde blitt gjort mer grundig av departementet.

KRD ble varslet av fylkesmannen fordi kommunerevisoren mente avtalen mellom Vik kommune og Terra Fonds ASA måtte likestilles med lån, og at avtalen dermed var i strid med kommuneloven § 50. Justisdepartementets lovavdeling har kommet fram til at kommunerevisoren hadde rett, og at KRD viderebrakte en feil oppfatning av loven gjennom Vik-brevet. Kommunerevisoren i Sogn er åpenbart en av varslerne man burde ha lyttet bedre til. Det kunne ha spart mye.

KRDs brev til Vik kommune ble skrevet i en periode da finansieringsselskaper bedrev svært aktiv påvirkning av kommunesektoren for å få kommuner til å omplassere verdier til aksjer og andre verdipapirer. Terra Securities brukte Vik-brevet aktivt i markedsføringen av sine produkter overfor andre kommuner. Terra-produktene viste seg å ha et innhold som ikke svarte til innpakningen.

Terra-saken vil leve med oss i lang tid. For framtiden er det derfor av stor betydning at Kommunal- og regionaldepartementet lærer av den kritikken og de merknader som komiteen har nedtegnet i innstillingen, og ikke minst av Riksrevisjonens utmerkede rapport.

Ola T. Lånke (KrF) [13:31:06]: Det er nå over et år siden Terra-saken eksploderte i media. Om dette i det hele tatt ville blitt en så stor sak dersom ikke investeringene hadde endt i økonomisk tap for de berørte kommunene, vites ikke. Hva som hadde skjedd dersom disse kommunenes satsinger hadde resultert i en kjempegevinst, er det heller ikke godt å si noe om. Sikkert er det imidlertid at de formelle feilene som er gjort både i departement og i kommuner, er like alvorlige uansett.

Som saksordfører har redegjort grundig for, var saken som foranlediget Vik-brevet, prinsipiell. Det er derfor vanskelig å forstå at saken ikke ble behandlet på et høyere nivå i departementet, og antakelig burde den også vært brakt fram for den politiske ledelsen.

Det er også kritikkverdigg at oppfølgingen av Vik-brevet ikke ble satt i gang tidligere, og at berørte kommuner ikke ble orientert da departementet i 2006 kom til en annen konklusjon enn de gjorde ved gjennomgangen i 2002. Departementets svar til Riksrevisjonen viser heldigvis at det nå er utarbeidet bedre rutiner i departementet, slik at saker som skal følges videre, forhåpentligvis ikke forsvinner i en skuff i framtiden.

Departementet har et generelt ansvar for å rettlede kommunene i forståelsen av kommuneloven. Det er imidlertid påpekt – og det er det viktig å understreke – at kommu-

nene selv har et selvstendig ansvar for å tolke og innrette seg etter loven. Kommunene er også selv ansvarlig for sine egne økonomiske disposisjoner.

Siden 2000 og 2001 har kommunene hatt større frihet og mer ansvar for sin egen finansforvaltning. Men loven har også regler om at kommunene skal forvalte midlene slik at de får tilfredsstillende avkastning uten vesentlig finansiell risiko. I denne saken går det derfor ikke an å skyld på andre.

Selv om departementets håndtering av saken har vært kritikkverdigg, er det til syvende og sist kommunene selv som sitter med ansvaret for de vedtakene de gjør.

Konsekvensene av de finansielle risikoene de berørte kommunene har tatt, får, slik det ser ut i dag, betydelige økonomiske konsekvenser for kommunene. Derfor er det positivt og riktig at departementet i denne saken bidrar og har tatt grep for å avhjelpe situasjonen, uten derved å skulle overta ansvaret for den situasjonen som har oppstått. Departementets bidrag er viktig av hensyn til innbyggerne i de berørte kommunene, slik at de ikke får altfor store belastninger.

La meg ellers kort kommentere et annet forhold som denne saken har aktualisert. Rapporten viser en viss uenighet mellom departementet og Riksrevisjonen med hensyn til tilgang til dokumenter i departementet.

La meg understreke at det er nødvendig at Riksrevisjonen får tilgang til all relevant informasjon innenfor lov og instruks. Det ligger i det at innsynsretten ikke omfatter regjeringsnotater og interne dokumenter i tilknytning til disse. Departementene må legge til rette for at Riksrevisjonen på en grei måte kan få nødvendig tilgang til den informasjonen de trenger.

Thorbjørn Jagland hadde her overtatt presidentplassen.

Carl I. Hagen (FrP) [13:34:50]: Det er et stort tankekors for meg å se tilbake nå – i likhet med det sikkert også alle andre gjør: Dersom Kommunaldepartementet høsten 2002 hadde gjort jobben sin, ville vi ikke hatt Terra-skandalen. Det er relativt entydigg i denne innstillingen, hvor ord som «sterkt kritikkverdigg» og «kritikkverdigg» flere ganger er brukt av en samlet komité når det gjelder Kommunaldepartementets svarbrev til Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, det såkalte Vik-brevet. Hadde altså departementet gjort jobben sin og gitt de korrekte rettleidninger, veiledninger eller råd til kommunene, ville vi ikke hatt Terra-skandalen.

Det betyr etter min oppfatning at selv om staten ikke på noen måte er *rettslig* ansvarlig – i den strengeste betydning av ordet, for det er som en samlet komité påpeker, den enkelte kommune som selv må ta det rettslige ansvaret – er det ingen tvil om at staten i hvert fall har et betydeligg moralsk ansvar. Jeg tror også det er slik i hvert fall i en del mindre kommuner – som ikke har store, tunge juridiske avdelinger og juridisk topputdannett personale rundt rådmannen – at når man forespør departementet og får til svar at dette er innenfor loven, så tar man det for god fisk. I dette hus snakker man jo ofte om at dette har Justisde-

partementets lovavdeling ment noe om, og så tas det utgangspunkt i at det pr. definisjon er den korrekte juridiske vurdering. De av oss som har vært her noen år, vet at så er ikke tilfellet, for det er domstolene som er de eneste som til slutt kan avsi den endelige, rettslige vurdering.

Her har man altså forespurgt og fått til svar at det er i orden. Så har Terra brukt dette brevet overfor andre kommuner, men det er fremdeles det samme brevet som slår fast at etter Kommunaldepartementets oppfatning er dette innenfor lovverket. Igjen: Det kan i hvert fall påberopes i en retts sak – og det kommer vel sikkert til å skje – at man var i god tro. Så får man se hva domstolene finner ut om hvorvidt det er en rettslig avklaring når departementet sier noe, eller om det bare er en slags veiledning som likevel ikke fritar kommunen for det rettslige ansvar. Vi er i hvert fall inne på et gråsonemråde som jeg synes det ville vært fint om man kanskje kunne få noe større grad av klarhet i.

Hvis det er departementet – som vi alltid kaller det når det gjelder det offentlige, ellers er det jo bedrifter og mennesker vi snakker om – som er ansvarlig, da er mitt spørsmål – og det vil jeg gjerne at statsråden skal besvare: Hva er gjennomført av undersøkelser i departementet av hvorledes denne saken ble behandlet høsten 2002, og hvilke personellmessige konsekvenser har denne saken i ettertid fått for de personer som her har gjort et usedvanlig slett arbeid? Nå snakker jeg ikke bare om det slette arbeid med den juridiske vurderingen, som helt åpenbart er feil, man har altså slette og dårlige juridiske kunnskaper. Men både de personene som har laget den første uttalelsen, og den personen som eventuelt har godkjent den litt høyere opp, har gjort et dårlig arbeid. Det er en samlet komité enig om. Også departementet er enig i at saken burde vært drøftet på et høyere nivå. Med andre ord: Hvem har ansvaret i departementet for at dette ikke ble behandlet på et høyere nivå? Er det en retningslinje, en rutine? I tilfelle: Hvem laget den retningslinjen, den rutinen, og hvilke konsekvenser har det fått for vedkommende? Eller er det en spesiell person i en stilling som tok avgjørelsen da dette dukket opp i en samtale: Skal denne saken høyere opp, eller er den av en rutinemessig karakter slik at vi kan ta avgjørelsen på vårt nivå uten å bry dem litt høyere opp? Hva har skjedd med vedkommende som tok avgjørelsen om at dette greier vi selv, vi behøver ikke å gå noe høyere opp i departementet?

Når jeg stresser dette, er det fordi det mange ganger i det sivile samfunn, når det gjøres feil i sivile bedrifter overfor skattemyndigheter og andre, er slik at mange andre øyeblikkelig er rasende og krever folks avgang, krever deres hode på et fat, osv. Her er det imidlertid anonymisert til de grå og navnløse byråkrater, i hvert fall i den offentlige debatt. Det har jeg en viss forståelse for, men innad kan man ikke passivt sitte og se på at noen har foretatt tjenesteforsømmelser – det er det jeg kaller det – som i realiteten har påført mange uendelig store lidelser.

Jeg vil også nevne at for oss er dette ytterligere et bevis på at den mest fornuftige måte å finansiere de mest nødvendige tjenester på – altså eldreomsorgstjenester, skoletjenester, velferdstjenester, sosialhjelp og annet – er gjennom statlige ordninger. Det er helt uakseptabelt at det at

man har ukloke – for å bruke det parlamentariske uttrykket i stedet for det mer folkelige som har noen andre bokstaver i seg – lokale byråkrater, rådmenn og politikere, som her altså har sølt bort penger, skal medføre at det ikke er forsvarlige eldreomsorgstjenester, skoletjenester og kanskje andre velferdstjenester til innbyggerne i disse kommunene. Innbyggerne har i realiteten hatt liten sjans til å kunne gjøre noe med dette. For oss er det et dilemma, og det bare understreker vårt forslag generelt om at de helt nødvendige tjenesteytelser bør finansieres av staten, slik at det ikke skal gå ut over eldre personer som har behov for tjenester, at man har ukloke politikere og ukloke rådmenn lokalt. Det burde ikke vært akseptabelt, men vi skjønner at resten av dette hus, alle de andre partiene, synes det er greit at det er de svakest stilte i Terra-kommunene som det her i realiteten går ut over, gjennom et mangelfullt tjenestetilbud.

Så til innsynsbetraktningen: Jeg har selvsagt – det vet alle – fremdeles det synet vi dessverre stod alene om da vi behandlet ny lov om Riksrevisjonen, der vi ønsket å slå fast i lovmessig tekst at der Riksrevisjonen ønsket innsyn i dokumenter, skulle Riksrevisjonen få det. Det er helt uakseptabelt at den kontrollerte bestemmer hva kontrolløren skal få tilgang til av opplysninger. Vi har ikke stresst saken ytterligere akkurat her, men det er et generelt prinsipp som vi har stått for mange, mange ganger, men der vi har lidd nederlag overfor de øvrige partier.

Det hadde vært interessant om statsråden i tillegg til å svare på mitt spørsmål om konsekvenser for dem som har begått tjenesteforsømmelser, også kunne svare på om hun fastholder den nektelsen av innsyn som skjedde på et tidligere tidspunkt i denne saken, om det er noe som hun vil stå fast på også videre – i så fall vil vi se på hvordan vi kan forfølge den saken på annen måte – eller om hun nå vil innrømme at departementet i realiteten burde ha gitt Riksrevisjonen innsyn i de dokumenter Riksrevisjonen bad om.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [13:43:24]: Dei såkalla Terra-kommunane er ulike. Det er nok slik for dei alle saman at dei kvar for seg og samla, både ordførarane, dei folkevalde og innbyggjarane, har hatt ei krevjande tid, og for mange av dei fortset ho ennå, m.a. fordi dei disposisjonane som vart føretakne, får så klare følgjer for budsjett og økonomiplanar.

Den saka som Stortinget behandlar i dag, Dokument nr. 3:11, handlar om ei enkeltsak, det handlar om ei vanskeleg lovfortolkingssak frå seks år tilbake. Eg sende i desember 2007 den såkalla Vik-saka over til lovavdelinga i Justis- og politidepartementet for vurdering. Lovavdelinga kom til ein annan konklusjon enn Kommunal- og regionaldepartementet gjorde i sitt svar til Fylkesmannen i Sogn og Fjordane i 2002. Kommunal- og regionaldepartementet har teke konklusjonen deira til etterretning. Dette vart følgt opp med å informera alle kommunar og fylkeskommunar om lovavdelinga si vurdering, og om korleis ein skal forstå kommunelova på dette punktet.

På eit spørsmål som er stilt her i dag, er fyrste delen av svaret: Denne lovfortolkinga er følgt opp med å informera

alle kommunar og fylkeskommunar. Etter dette er rutine i departementet presisert på to område for å vera sikre på at saker blir behandla på best mogleg måte. Det er presisert at terskelen skal vera svært låg for å lyfta opp prinsipielle lovfortolkingsaker til høgt leiarnivå. Vi har dessutan presisert at vi skal ha meir aktiv bruk av eit elektronisk påminningssystem som varslar om saker som ikkje er fullførte og ferdigbehandla. Lat meg understreka at alle saksbehandlarar i Kommunal og regionaldepartementet har fått god informasjon om dette.

Så vil vi òg endra rundskrivet for lovfortolkningar ved bl.a. å leggja inn elektroniske lenkjer til korrespondansen, slik at sakene kan bli så godt belyste som mogleg. I tillegg vil vi der òg understreka det sjølvstendige ansvaret kommunar og andre som anvender kommunelova eller kommunal særlov, har for å tolka og treffa vedtak etter eigne vurderingar.

Så til sjølve brevet. Vik hadde inngått ein avtale om å forskottera framtidige kraftinntekter mot eit eingongsbeløp som så vart plassert i verdipapir. Det er viktig å skilja mellom korleis investeringar blir finansierte på den eine sida, og korleis midlane blir forvalta på den andre sida. Kommunal- og regionaldepartementet vurderte den fyrste problemstillinga. Kommunal- og regionaldepartementet har ikkje vurdert eller på annan måte teke stilling til risikoen ved dei plasseringane som kommunane gjorde. I brevet til fylkesmannen i Sogn og Fjordane seier departementet:

«Ved å gå inn i kompliserte finansielle avtaler med komplisert risikostruktur kan kommunen bli ytterlegare eksponert for risiko. Departementet vil generelt understreka at det er viktig at kommunane opptrer som profesjonell motpart med eit medviten forhold til risiko, og at ein søker å minimere eksponeringa for risiko. I denne saka legg departementet til grunn at Vik kommune ikkje har teke risiko som bryt med gjeldande lov og forskrift. Departementet har elles ikkje vurdert graden av risiko.»

Så er det stilt eit spørsmål her som gjeld Riksrevisjonen si moglegheit til innsyn i dokumenta. Lat meg der understreka: Kommunal- og regionaldepartementet skal halda seg til dei vedtaka som gjeld på dette området. Det er slik at Riksrevisjonen har fått innsyn i dei dokumenta som dei har bede om.

Til Riksrevisjonen sin merknad om kva som er unnateke frå innsyn, eller rettare sagt kva Stortinget la til grunn i si behandling når det gjaldt rett til innsyn, er det nemnt tre forskjellige slags dokument. Det eine er R-notat pluss handnotat. Men det er òg nemnt to område til. Det eine er interne notat og interne drøftingar av saker som seinare kan koma til behandling i storting eller regjering, og det andre er verksemdsplanar. Men lat meg understreka: Vi skal ha som policy i departementet at Riksrevisjonen sjølv sagt får innsyn i samsvar med det Stortinget legg til grunn.

Svein Roald Hansen (A) [13:50:18]: Det var innlegget fra Carl I. Hagen som gjorde at jeg bad om ordet. Det fikk meg til å minnes speilsalene i tivoli, hvor man kan gå inn og se seg selv. Man kjenner seg for så vidt igjen, men

man ser ikke ut helt som man gjør i vanlige speil. Det var den assosiasjonen jeg fikk da jeg hørte Carl I. Hagen, for vi husker Fremskrittspartiet som et parti som sterkt har understreket hvilket ansvar vi har for oss selv, og som dels har angrepet mennesker og grupper som ikke har tatt det ansvaret.

I denne saken bruker altså Carl I. Hagen Kommunaldepartementets første brev som en unnskyldning for de disposisjoner lokalpolitikkerne gjorde. De var i god tro, og derfor unnskylder man kommunen. Men det er klart det var uheldig. Og Hagen har sikkert rett i at hadde den lovfortolkningen som nå står, kommet først, hadde vi sluppet disse uheldige investeringene og tapene. Men det at ting ikke er på kanten eller utenfor loven, betyr ikke nødvendigvis at det er kloke disposisjoner. Og det burde være ganske opplagt for lokalpolitikere at det å plassere penger i produkter som de færreste skjønner, er en ganske dristig operasjon. Det kan være dristig nok å plassere i de produkter man skjønner når man opererer på børsen.

Dette bruker altså Hagen for å unnskyldte kommune. Men så går han et skritt videre, og da er plutselig det de villedede kommunale myndighetene har gjort, blitt et bevis på at de er så udugelige at de ikke kan ha ansvaret for verken skole eller eldreomsorg. Det må da over på staten, den staten som altså har villetet kommunen i dette tilfellet. Så her henger ikke resonnementene helt på greip, selv om det for så vidt er beundringsverdig det vi har sett i debatten både i forrige sak og i denne saken: Carl I. Hagen finner alltid et ankerfeste for å komme tilbake til særstandpunkter som Fremskrittspartiet har, enten det gjelder klimapolitikken eller hvordan vi skal organisere velferdstjenestene i Norge.

Carl I. Hagen (FrP) [13:53:07]: Mitt resonnement holder meget, meget godt, for det er et faktisk forhold at den underdekning av velferdstjenester som nå skjer i Terra-kommunene, er en konsekvens av vedtak – som de sannsynligvis er rettslig ansvarlig for – i de lokale kommunestyre.

Vi har alltid sagt at de som eventuelt gjør feil, også selv må ta ansvaret for sine feil. Derfor holder resonnementet. Når det var staten som eventuelt her gjorde feil i sin rettleiding, ville staten måtte tatt konsekvensene hvis det var de som hadde hatt ansvaret for eldreomsorgstjenester og andre tjenester i kommunene. Da ville ansvaret ha vært plassert der.

Det som nå er den uheldige situasjonen – og som Svein Roald Hansen i realiteten innrømmet – er at moralsk kan kommunene på en viss måte forstås, fordi de forespurte relevant statlig myndighet, Kommunaldepartementet, og fikk klarsignal om at dette var i orden. Det fritar dem ikke for det rettslige ansvaret, men ja, det er en moralsk unnskyldning. Etter min oppfatning er det helt åpenbart at når små kommuner med et lite juridisk miljø, hvis overhodet noe, vurderer om noe er innenfor loven, og de er usikre, for de har ikke store juridiske staber som i Oslo og Bergen og Trondheim, så forespør de departementet. Og får de da beskjed om at det er i orden, kan man ikke si at det skal vi bare se bort fra, slik som Svein Roar Hansen

sa. Ja, jeg innrømmer at det er en unnskyldende faktor for kommunene.

Det er veldig mange små kommuner som til stadighet spør departementene om hvordan tingene er, og så får de svar, og så forholder de seg til det. Jeg har vært med på å si at det ikke nødvendigvis betyr at de er rettslig unnskyldelige. Det får domstolen ta stilling til. I realiteten håper jeg at det kommer opp for domstolen, for det kan ikke være så lett for departementet i alle andre sammenhenger å komme med både retningslinjer, rutiner og regler overfor kommuner som disse føler seg tvunget til å følge også der de er uenig, f.eks. når det gjelder lovfortolkninger innenfor plan- og bygningsloven, hvor enkelte lokale myndigheter vil gjøre én ting, og så sier statlige retningslinjer noe annet. Der forlanger staten at de skal gjøre nøyaktig som de får beskjed om. Men hvis det i ettertid viser seg at staten har tatt feil, kommer ikke staten i ansvar. Da er det kommunene som skal ta ansvaret. Det synes jeg er en statlig dobbeltmoral. Man forventer og forlanger dette. Hvis de ikke følger retningslinjene, blir de av og til truet med å bli fratatt skjønnsmidler, f.eks. hvis man ikke gjennomfører eiendomsskatt. Der er man bastant fra statens side.

Her viser det seg i ettertid at det staten sa, var feil. Hadde staten på det tidspunkt sagt det som var riktig, innrømmer selv Svein Roald Hansen at da ville ikke disse Terra-kommunene ha kommet ut i den ulykken som de har kommet i. Og ja, det synes jeg er en unnskyldende faktor, uavhengig av hvilke politikere det gjelder, om det var FrP-ere eller om de var fra Arbeiderpartiet. Jeg tror vi har bedre samvittighet enn Arbeiderpartiet i så måte når det gjelder våre lokalpolitikere, men det er underordnet i denne sammenhengen. Men det kan ikke være slik at når staten gir retningslinjer og pålegg, skal de bruke makt for å få det fulgt opp, mens når de selv har tatt feil, velter de hele ansvaret over på dem som har fulgt opp det som staten i realiteten har sagt.

Så vil jeg gjenta mitt spørsmål til statsråden, for det var sikkert ved en inkurie at hun glemte å svare på det: Hvilke personellmessige og karrieremessige konsekvenser har Terra-saken medført for de personer som her har det direkte ansvaret for å sende det famøse, feilaktige Vik-brev ut av departementet?

Svein Roald Hansen (A) [13:57:04]: Vi er vant til nær sagt tabloide overskrifter og tabloide debatter, men å tolke brevet fra departementet som at dette er «i orden», som Carl I. Hagen forkortet det til nå, synes jeg er å strekke det langt utenfor det rimelige. At det i første omgang ble vurdert som ikke å være ulovlig, er én ting, men å strekke det til å si at disse investeringene er «i orden», er å gå langt utenfor det som er realiteten i saken.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [13:58:03]: Til spørsmålet om kva personellmessige eller karrieremessige endringer som her har skjedd, er svaret at dette er ei sak som går seks år tilbake i tid. Etter at eg kom inn i departementet, har det ikkje blitt sett i verk verken personellmessige eller karrieremessige endringar for dei som var invol-

verte i denne saka på den tida, men det er enkeltpersonar som i mellomtida hadde slutta i departementet. Men som eg sa i innlegget mitt, er det altså her sett i verk andre tiltak både når det gjeld låg terskel for å lyfta prinsipielle lovtolkingsaker til høgt leiarnivå, og òg tiltak som gjer at brev i sin heilskap skal følgja med rundskriv som vert sende ut. Så seier det seg sjølv at i tillegg til det har vi her gjort ein grundig gjennomgang av alt som heiter saksbehandling i departementet, slik at alle er informerte om korleis det skal gå føre seg.

Så til brevet. Eg er overraska, ikkje berre ein smule overraska, over at representanten Carl I. Hagen så intenst kan tolke eit brev som altså galdt eit spørsmål om forskottering av framtidige kraftinntekter var å rekna som lån. Eg har sitert frå dette brevet, som viser at departementet svarte på kva departementet tolka for å vera innanfor lova med omsyn til korleis investeringar vert finansierte, men vurderte ikkje risikoen i dei plasseringane som vart gjorde. Tvert imot understreka ein spesielt i brevet det ansvaret som kommunane sjølve har for å ta risiko. Det betyr at departementet aldri har gjeve grønt lys for å sjå vekk frå det som er sagt i kommunelova om risiko.

Så til oppfølginga elles. Lat meg òg understreka, når det her er stilt spørsmål om kva slags kompetanse kommunane eigentleg har, at eg er einig med representanten Hagen i at det er forskjell på kva slags kompetanse kommunane har når det gjeld handtering av den finansielle porteføljen dei har. Difor er det òg slik, som eit ledd i oppfølginga elles av desse sakene, at departementet har sendt ut på høyring eit forslag om innstramming i finansforskrifta, som nett-opp inneber at kommunane ikkje skal ta større finansiell risiko enn dei har kompetanse til. Eller sagt på ein annan måte: Den finansielle porteføljen til den enkelte kommunen må handterast i samsvar med den kompetansen den enkelte kommunen har.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 16. (Votering, se side 1616)

Sak nr. 17 [14:03:00]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse om statlig virkemiddelbruk for sikker og pålitelig overføring av kraft i distribusjonsnettet (Innst. S. nr. 111 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:15 (2007–2008))

Asmund Kristoffersen (A) [14:03:27]: Når jeg blander meg inn i denne debatten nå, er det ikke for å sette noe til sides av det som er lagt fram i innstillingen. Det er utmerket, men jeg gjør det fordi jeg mener at Riksrevisjonens initiativ og undersøkelser er meget viktig og krever oppmerksomhet også i denne salen. Dessuten er jeg medlem av energi- og miljøkomiteen, og følger disse sakene tett.

Det er en selvfølgelighet at moderne samfunn er avhengig av en stabil og tilstrekkelig forsyning av strøm. Hus-

holdninger, helsesektoren, industrivirksomheter, primærnæringene og viktig infrastruktur som finans, transport, telekommunikasjon, osv. er kritisk avhengig av at strømforsyningen fungerer. Vi er heldigvis i den situasjonen i Norge at dette fungerer meget godt, noe som har vært grunnlaget for vår velstandsutvikling.

Så har Riksrevisjonen som bakgrunn for sin rapport stilt to meget viktige og klare spørsmål. Det første er: Er overføringen av kraft i distribusjonsnettet sikker og pålitelig i alle deler av landet? Det andre spørsmålet er: I hvilken grad bidrar statlige virkemidler og styring til sikker og pålitelig overføring av kraft i distribusjonsnettet i alle deler av landet?

Selv om en slik undersøkelse som er foretatt, ikke gir noe fasitsvar på alle forhold, vekker noen av resultatene fra Riksrevisjonens undersøkelse berettiget oppsikt, og med krav om oppfølging.

Det er alvorlig når ca. halvparten av de selskapene som var med i undersøkelsen, har anlegg og nett med tekniske feil og mangler. Det er alvorlig når Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap sier at nettselskapene foretar et høyst varierende vedlikehold. Ja, det sies like ut at deler av nettet ikke er tilstrekkelig vedlikeholdt. Det er ikke akseptabelt når det avdekkes at den tekniske standarden er betydelig redusert. Slik kan det bli når undersøkelsen viser at reinvesteringstakten i nettet i flere selskaper ikke er høy nok til å opprettholde den tekniske standarden. En skulle forvente at en i 2008 kunne vise til en stadig forbedret teknisk tilstand.

Det kommer også fram i Riksrevisjonens rapport at flere mener at inntektsrammereguleringen i liten eller svært liten grad gir nok insitamenter til forsvarlig drift og forbedring av nettet. Dette er uttalelser fra aktører i nettet.

Så er det positivt at det i feil- og avbruddsstatistikken kan vises til at påliteligheten i selve overføringen av kraft ikke er svekket, og det er viktig.

Jeg mener på bakgrunn av det som sies i rapporten, at det kan være grunn til å spørre om det fysiske og rutinemessige tilsynet er tilstrekkelig på plass. Dette bør de ansvarlige vurdere.

Jeg har også merket meg at Olje- og energidepartementet ser på de utfordringer som Riksrevisjonen har vist til med hensyn til utydelig ansvarsfordeling og samordning mellom NVE og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Den vitale utfordringen som jeg vet de berørte organene og departementet arbeider med, er hvorvidt de nåværende økonomiske virkemidlene og tilsynsordningene er gode nok for å få til godt vedlikehold, forbedringer og utbygging av nettet. Jeg har tillit til at dette gis høyeste prioritet. Riksrevisjonens rapport gir viktig bakgrunnsmusikk til dette arbeidet, og jeg tror den musikken er så pass høy at ingen skal tillate seg å sove i fremtiden.

Per-Kristian Foss (H) [14:07:53] (ordfører for saken):

Det er hyggelig å høre at Riksrevisjonens rapport er lest av flere enn komiteens medlemmer. Nå er det komiteens innstilling som foreligger til behandling, og jeg bad om ordet fordi jeg er saksordfører for denne enstemmige inn-

stillingen. Det som Riksrevisjonen viser til, er at det er en grunnleggende oppgave for energimyndighetene i landet å sørge for tilfredsstillende sikkerhet i leveringen av energi.

Riksrevisjonen dokumenterer at om lag halvparten av de nettselskapene som har konsesjon til å bygge og drive distribusjonsnett, har anlegg med feil eller mangler, som etter en teknisk vurdering bør rettes opp. Og det er en alvorlig kritikk – det er jeg enig i.

Når man snakker om å sove i timen, må det åpenbart være noen som har gjort det tidligere, for dette er altså ikke nye forhold. Komiteen retter oppmerksomhet mot tre kritiske punkter. Det ene er at de økonomiske virkemidlene som energimyndighetene har til å prioritere vedlikehold, er åpenbart ikke tilstrekkelige – hvis ikke hadde noe annet skjedd. Det andre forholdet er NVEs tilsyn som heller ikke er tilstrekkelig. Det ligger en kritikk av NVE i rapporten, som jeg synes er tydelig. Den gjentas i innstillingen. Det tredje er en kritikk som ikke er ny, og som går på at to direktorater har vanskelig for å samarbeide. Det er ingen som har så vanskelig for å samarbeide som direktorater og departementer seg imellom. Her gjelder det Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, DSB, og Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE. De har åpenbart sine faglige kjepphester begge to, men samarbeidet mellom dem er mangelfullt. Det påpekes også i innstillingen.

Nå har det skjedd ting siden denne rapporten kom, for Stortinget behandlet denne saken så sent som den 2. desember, altså for 14 dager siden, og fattet et enstemmig vedtak hvor man ber Regjeringen levere en stortingsmelding om dette, hvor det gis en del oppdrag. Den innstillingen som Stortinget nå behandler, og formodentlig vedtar, gir ytterligere oppdrag til den stortingsmeldingen. Så det er mitt håp at departementet prioriterer den. La meg si det slik at dette er jo ikke partipolitisk, for dette er en enstemmig innstilling, så jeg tror at her kan departementet trygt følge opp og trygt komme med en melding uten fare for at det selv i et valgår skal bli trøbbel av det. Så mitt håp er at departementet prioriterer dette arbeidet, fordi dette vedrører jo menneskene i landet ganske direkte. For å si det slik, når lyset går, er det ikke mye som skjer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 17. (Votering, se side 1616)

Sak nr. 18 [14:10:53]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av nordisk samarbeid om reparasjonsberedskap for kraftsystemet – en parallellrevisjon mellom norsk, dansk og finsk riksrevisjon (Innst. S. nr. 112 (2008–2009), jf. Dokument nr. 3:16 (2007–2008))

Per-Kristian Foss (H) [14:11:12] (ordfører for saken): Denne rapporten fra Riksrevisjonen forteller om en arbeidsmetode som er ny for Riksrevisjonen, men ganske interessant, og som jeg synes det er grunn til å kalle pris-

verdig – en parallellrevisjon mellom ulike nordiske land for å sprengre grenser i et nordisk kraftmarked.

Riksrevisjonen har gjennomført en parallellrevisjon mellom norsk, dansk og finsk riksrevisjon – ikke svensk, men man har samtidig hatt et godt samarbeid med Sverige, så man mener å ha dekket det ganske godt også. Spørsmålet er jo om man har tilstrekkelig beredskap for å hjelpe hverandre ved omfattende strømbuud over grensene når det de facto er slik at et buud i ett land kan påvirke situasjonen i et annet land.

Nordisk samarbeid har vi lang tradisjon for i dette landet. Alle hyller nordisk samarbeid ved enhver gyllen anledning, men det hender jo, og ikke så sjelden, at man påpeker at når det kommer til de faktiske realiteter, er ikke det samarbeidet som foregår, like intenst.

Og la meg si det slik, denne riksrevisjonsrapporten er en tydelig påpeking av at Olje- og energidepartementet må følge bedre opp utfordringer knyttet til reparasjonsberedskap som det norske kraftsystemet medfører, og man må også intensivere samarbeidet slik at andre land stiller opp for hverandre. Det er både et ansvar for det norske Olje- og energidepartementet, og det er en utmerket oppgave for Nordisk Ministerråd.

Asmund Kristoffersen (A) [14:13:10]: Jeg må nesten starte som i forrige sak. Jeg tar ikke ordet for å blande meg inn i saken, for den er for det første godt behandlet, og for det andre også godt belyst av representanten Foss nå. Men la meg likevel utfylle litt.

For det første vil jeg si at Riksrevisjonen har tatt et meget viktig og prisverdig initiativ på et område som jeg generelt mener har for liten oppmerksomhet, og det i et samfunn som vårt som til de grader er så avhengig av kraftproduksjon og distribusjon. Det er viktig at dette fungerer hvert eneste sekund året rundt.

Den parallellrevisjonen som er utført, har jo belyst forhold i samarbeidet som ikke er bra i de nordiske land. Den overordnede problemstillingen blir da i hvilken grad det er lagt til rette for samarbeid om beredskap for reparasjon mellom de nordiske land når en feil eller et havari måtte inntreffe i sentralnettet.

Norden har vært og er en foregangsregion når det gjelder å koble landenes nett sammen slik at vi har et felles nordisk kraftsystem. Dette er en enorm styrke for våre nordiske land, og ikke minst for Norge som er så ensidig avhengig av vannkraft og dermed sårbart for svingninger i nedbør og tilsig til kraftverkmagasinene. Enorme svingninger i eksport og import av kraft er det beste beviset på dette.

Så er det altså slik, som det framgår av Riksrevisjonens rapport og komitéinnstillingen, at denne sammenkoblingen til et felles nett gjør at et omfattende strømbuud i ett nordisk land kan innvirke sterkt på andre lands kraftsystem og leveringsstabilitet. Dette er helt vitalt i perioder hvor det måtte være underdekning i det enkelte lands egenproduksjon, slik som det av og til er i Norge. Derfor er hurtig reparasjon av feil meget avgjørende.

Selv om en ikke skal dramatisere, blir jeg meget urolig når Riksrevisjonen kan si:

«Undersøkelsen viser videre at det etablerte beredskapssamarbeidet i stor grad er basert på enkeltpersoners interesse og engasjement. Det er risiko for at det nordiske samarbeidet om reparasjonsberedskap kan bli for lavt prioritert og for lite målrettet som følge av manglende planmessighet og konkretisering av mål for arbeidet.»

Dette er meget alvorlig, da et så vitalt system som en velfungerende distribusjon og beredskap innenfor elnettet ikke kan avhenge av enkeltpersoners interesse!

Jeg ser at NVE i en rapport anbefaler at Olje- og energidepartementet tar initiativ til å inngå en overordnet beredskapsrammeavtale mellom de nordiske land, og at departementet i sine merknader til rapporten ser positivt på å få til hensiktsmessige avtaler.

Jeg har som leder av Nordisk Råds komité med ansvar for bl.a. energispørsmål allerede tatt initiativ til at de nordiske land utarbeider en fellesnordisk risiko- og sårbarhetsanalyse, med sikte på å etablere retningslinjer for beredskap og utveksling av reparasjonsressurser ved svikt i det nordiske kraftsystemet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 18. (Votering, se side 1616)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget skal nå votere i sakene nr. 1–18.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 95/2007 av 6. juli 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/68/EF om stiftelsen av allmennaksjeselskaper og sikring og endring av deres kapital.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykkjer i at denne søkjaren blir gitt rettferdsvederlag frå statskassa:

Søklar NN, fødd 1960, får rettferdsvederlag frå statskassa med 300 000 kroner.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2008 blir det gjort følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
455	1	Redningstenesta Driftsutgifter, blir auka med fra kr 460 827 000 til kr 494 577 000	33 750 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2008 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
410	1	Tingrettane og lagmannsrettane Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 1 383 598 000 til kr 1 379 598 000	4 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, vert auka med frå kr 49 750 000 til kr 53 750 000	4 000 000
413	21	Jordskifterettane Spesielle driftsutgifter, kan overføres, vert redusert med frå kr 6 239 000 til kr 5 239 000	1 000 000
414	1	Forlikråd og andre domsutgifter Driftsutgifter, vert auka med frå kr 98 003 000 til kr 116 003 000	18 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, vert auka med frå kr 39 249 000 til kr 42 249 000	3 000 000
430	1	Kriminalomsorga si sentrale forvaltning Driftsutgifter, vert auka med frå kr 2 328 459 000 til kr 2 337 516 000	9 057 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under kap. 430 post 1, vert auka med frå kr 54 785 000 til kr 58 279 000	3 494 000
	60	Refusjonar til kommunene, forvaringsdømte o.a., kan overføres, vert redusert med frå kr 27 200 000 til kr 20 200 000	7 000 000
432	1	Kriminalomsorga sitt utdanningssenter (KRUS) Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 196 446 000 til kr 195 676 000	770 000
440	1	Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten Driftsutgifter, vert auka med frå kr 7 741 574 000 til kr 7 785 974 000	44 400 000
	21	Spesielle driftsutgifter, vert redusert med frå kr 74 929 000 til kr 69 929 000	5 000 000
441	1	Oslo politidistrikt Driftsutgifter, vert auka med frå kr 1 539 385 000 til kr 1 541 585 000	2 200 000
455	1	Redningstenesta Driftsutgifter, vert redusert med frå kr 494 577 000 til kr 490 737 000	3 840 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, vert auka med	3 500 000
		frå kr 7 517 000 til kr 11 017 000	
461		Særskilde ulykkeskommisjonar	
	1	Driftsutgifter, vert auka med	500 000
		frå kr 3 664 000 til kr 4 164 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter, vert auka med	95 000 000
		frå kr 671 483 000 til kr 766 483 000	
470		Fri rettshjelp	
	1	Driftsutgifter, vert redusert med	500 000
		frå kr 5 328 000 til kr 4 828 000	
	70	Fri sakførsel, vert redusert med	6 000 000
		frå kr 404 073 000 til kr 398 073 000	
	71	Fritt rettsråd, vert redusert med	5 000 000
		frå kr 159 949 000 til kr 154 949 000	
471		Staten sitt erstatningsansvar	
	72	Erstatning for uberettiga straffefølgjing, <i>overslagsløyving</i> , vert redusert med	6 000 000
		frå kr 34 018 000 til kr 28 018 000	
475		Bubehandling	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , vert auka med	500 000
		frå kr 7 587 000 til kr 8 087 000	
Inntekter			
3410		Rettsgebyr	
	1	Rettsgebyr, vert auka med	30 000 000
		frå kr 138 821 000 til kr 168 821 000	
3412		Tinglysingsprosjektet	
	2	Gebyrinntekter, fast eigedom, vert redusert med	57 000 000
		frå kr 1 057 185 000 til kr 1 000 185 000	
3413		Jordskifterettane	
	2	Sideutgifter, vert redusert med	1 000 000
		frå kr 6 310 000 til kr 5 310 000	
3430		Kriminalomsorga si sentrale forvaltning	
	2	Inntekter frå arbeidsdrifta, vert auka med	5 894 000
		frå kr 48 359 000 til kr 54 253 000	
	3	Andre inntekter, vert auka med	3 564 000
		frå kr 17 238 000 til kr 20 802 000	
	4	Tilskudd, vert redusert med	108 000
		frå kr 1 508 000 til kr 1 400 000	
3432		Kriminalomsorga sitt utdanningssenter (KRUS)	
	3	Andre inntekter, vert redusert med	770 000
		frå kr 1 470 000 til kr 700 000	
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Gebyrer, vert auka med	24 200 000
		frå kr 257 440 000 til kr 281 640 000	
	6	Gebyrer – utlendingssaker, vert redusert med	20 000 000
		frå kr 112 830 000 til kr 92 830 000	
	7	Gebyrer – sivile gjeremål, vert redusert med	75 000 000
		frå kr 540 021 000 til kr 465 021 000	
3470		Fri rettshjelp	
	1	Tilkjente saksomkostningar m.m., vert redusert med	1 500 000
		frå kr 3 000 000 til kr 1 500 000	
5630		Aksjer i Norsk Eigedomsinformasjon as	
	85	Utbytte, vert auka med	4 540 000
		frå kr 8 100 000 til kr 12 640 000	

II

Stortinget samtykkjer i at:

Deler av staten sin eigeendom, gnr. 29, bnr. 268 blir overdratt vederlagsfritt til Ullensaker kommune.

å innføre endringer slik at livsarvinger etter avdøde gis lik rett til arv som gjenlevende ektefelle, jf. arveloven § 6 første ledd annet punktum.»

Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 76 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.27.28)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om tiltak som ivaretar arbeidstageres behov for informasjon om hvilke rettigheter de har og hvor de kan henvende seg når de føler seg uberettiget overvåket av arbeidsgiver.»

Høyre og Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen i løpet av neste stortingsperiode evaluere gjeldende straffebestemmelser om terrorvirksomhet med sikte på å avklare om bestemmelsene har virket etter hensikten.»

Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 66 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl.14.27.06)

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 60 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.27.48)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 3. desember 2008:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og vurdere

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
451	1	Samfunnssikkerhet og beredskap: Driftsutgifter, for høyes med	4 200 000
		Fra kr 505 344 000 til kr 509 544 000	
451	21	Justis- og politidepartementet: Spesielle driftsutgifter, for høyes med	10 000 000
		Fra kr 2 339 000 til kr 12 339 000	
1733	1	Luftforsvaret: Driftsutgifter, for høyes med	5 100 000
		Fra kr 3 418 653 000 til kr 3 423 753 000	
1734	1	Heimevernet Driftsutgifter, for høyes med	2 900 000
		Fra kr 1 079 874 000 til 1 082 774 000	

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 1 (2008–2009) – om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2007 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:1 (2008–2009) – om Riksrevisjonens oppfølging av forvaltningsrevisjonar som er behandla av Stortinget – vert lagt ved protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde innstilt:

Statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar–30. juni 2008 – vedkommende:
 Statsministerens kontor
 Arbeids- og inkluderingsdepartementet
 Barne- og likestillingsdepartementet
 Finansdepartementet
 Fiskeri- og kystdepartementet
 Fornyings- og administrasjonsdepartementet
 Forsvarsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Justis- og politidepartementet
 Kommunal- og regionaldepartementet
 Kultur- og kirkedepartementet
 Kunnskapsdepartementet
 Landbruks- og matdepartementet
 Miljøverndepartementet
 Nærings- og handelsdepartementet
 Olje- og energidepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Utenriksdepartementet og
 Utenriksdepartementet – utviklingssaker – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Komiteen hadde innstilt:

I

Anmodningsvedtak nr. 457 av 31. mai 2007 oppheves.

II

St.meld. nr. 4 (2008–2009) – om anmodnings- og utredningsvedtak i stortingssesjonen 2007–2008 vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Under debatten har Carl I. Hagen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjøre det som er nødvendig for midlertidig å gjeninnføre ordningen med sjablongmessig særfradrag for store sykdomsutgifter for diabetikere. Ordningen må vurderes på nytt i forbindelse med oppfølging av innstilling fra arbeidsgruppen som skal vurdere ordningen med særfradrag for store sykdomsutgifter.»

Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de ønsker å støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 68 mot 37 stemmer ikke bifalt.
 (Voteringsutskrift kl. 14.29.21)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 4:1 (2007–2008) – om særskilt melding fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Ombudsmannens undersøkelse av ligningsbehandlingen for 2005 og 2006 av krav om særfradrag for ekstra store sykdomsutgifter som følge av diabetes – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 14

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2008 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1	50	H.M. Kongen og H.M. Dronningen Det Kongelige Hoff, for høyes med fra kr 122 299 000 til kr 125 715 000	3 416 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 15

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:10 (2007–2008) – Riksrevisjonens undersøkelse av bevaringen og sikringen av samlingene ved statlige museer – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 16

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:11 (2007–2008) – Riksrevisjonens undersøkelse av behandling og oppfølginga av Vik-brevet i Kommunal- og regionaldepartementet («Terra-saka») – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 17

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:15 (2007–2008) – om Riksrevisjonens undersøkelse om statlig virkemiddelbruk for sikker og pålitelig overføring av kraft i distribusjonsnettet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 18

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:16 (2007–2008) – Riksrevisjonens undersøkelse av nordisk samarbeid om reparasjonsberedskap for kraftsystemet – en parallellrevisjon mellom norsk, dansk og finsk riksrevisjon – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 19 [14:31:05]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet etter forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.32.